

Op te bergen
in de band van
21 december 2005

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid

gehouden op 21 november 2005

INHOUD

Opening	3
Mededelingen	4
Vaststelling van de agenda	4
Verslag vergadering 17 oktober 2005 en lijst van toezeggingen	4
Ingekomen stukken	4
Rondvraag	4
IPO-aangelegenheden	5
Brief van 25 oktober 2005 van Plaatselijk Belang Foxel-Scholtenskanaal inzake de aanleg van de Runde	5
Brief van 21 september 2005 inzake Uitwerkingsplan POP/Voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte"	14
Brief van 12 oktober 2005 over de Stand van zaken uitwerkingsplannen en moties Provinciaal omgevingsplan (POP)	25
Brief van 3 oktober 2005 over Startnotitie energiebeleid 2006-2010	30
Statenstuk 2005-206; Wijzigingen Reglementen voor de waterschappen Reest en Wieden en Velt en Vecht	57
Statenstuk 2005-213; Uitvoering Natuurbeschermingswet en Flora- en Faunawet	57
Sluiting	58
Toezeggingen	59
Bijlage	60
Wijzigingsblad	

STATENCOMMISSIE OMGEVINGSBELEID

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 21 november 2005 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

A. Lanting (VVD, voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
mevrouw M.J. Berkman-de Haan (GroenLinks)
N.B. Bossina (VVD)
A. Haar (D66)
J. Haikens (VVD)
H.R. Hornstra (PvdA)
mevrouw I.J. Huisman-Holmersma (PvdA)
B. Janssen (CDA)
C.D. de Jong (Fractie De Jong)
mevrouw M.J. Kaal (CDA)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
A.G.H. Peters (CDA)
B. Popken (OPD)
J. Slagter (PvdA)
K.H. Smidt (VVD)
M.J. Smit (D66)
mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)
mevrouw S. van de Vijver-Geitz (PvdA)
G. Wieringa (DrentsBelang)
Th. J. Wijbenga (CDA)

Voorts aanwezig:

mevrouw A. Haarsma (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw T. Klip-Martin (VVD, gedeputeerde)
H. Schaap (PvdA, gedeputeerde)
J. Bos (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

J. Heetebrij (ChristenUnie)
H.G. Idema (PvdA)
E. Olij (PvdA)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat de heer Heetebrij en mevrouw Stoel afwezig zijn. De agenda vandaag is vrij lang, dus hij dringt erop aan om zo min mogelijk tijd te nemen en de agenda zo snel mogelijk af te werken door zich zoveel mogelijk aan de tijden te houden die van tevoren zijn afgesproken. Rond 12.00 uur zal er worden geschorst voor de lunch.

3. Vaststelling van de agenda

De heer KUIPER merkt op dat hij bij agendapunt 10, de stand van zaken met betrekking tot de uitwerkingsplannen en moties Provinciaal omgevingsplan (POP), een extra punt wil aanvoeren dat los staat van wat CDA en VVD naar voren hebben gebracht. Dat punt gaat over woningbouw.

De agenda wordt conform ontwerp goedgekeurd en vastgesteld.

4. Verslag vergadering 17 oktober 2005 en lijst van toezeggingen

De VOORZITTER deelt mee dat de commissie een brief heeft ontvangen waarin wordt aangegeven dat de lijst van toezeggingen in een wat andere vorm wordt gegoten. Daarvan is een voorbeeld bijgevoegd. Het is overigens niet de bedoeling dat de voorzitter iedere keer het rijtje toezeggingen bij langs gaat, want dat is een verantwoordelijkheid van de fracties zelf. De fracties dienen dit bij te houden en te controleren of die zaken worden afgewerkt en spreker denkt dat het rappelsysteem zoals dat wordt ingesteld als een heel goede geheugensteun voor de fracties zal fungeren. Het is de bedoeling dat dit bij alle commissies zo in zijn werk zal gaan. Spreker deelt voorts mee dat in de lijst van toezeggingen van 17 oktober 2005 een drukfout staat, namelijk bij de tweede toezegging staat dat het Alterra-rapport aan de Statencommissie Cultuur en Welzijn zal worden toegezonden, terwijl dit de Statencommissie Omgevingsbeleid moet zijn.

Het verslag wordt conform ontwerp goedgekeurd en vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

De heer WIJBENGA wil in een volgende vergadering de brief van Buitenkamp en Biewenga laten agenderen. Hij zal te zijner tijd hierop een toelichting geven.

De heer WIERINGA wil dezelfde brief ook voor een volgende vergadering agenderen.

6. Rondvraag

De heer JANSSEN heeft in de Leeuwarder Courant van 4 november 2005 gelezen over het biocongres in Leeuwarden, dat handelde over het milieubeleid van het kabinet. Het kabinet Balkenende zou er "nog eens flink van langs hebben gekregen in de vergadering te Leeuwarden". Op de eerste dag van het congres over duurzame transportbrandstoffen spuwden verschillende sprekers hun gal over het milieubeleid van de regering. De wethouder van Leeuwarden sprak van een bedroevende toestand, een medewerker van Staatsbosbeheer van een schandelijk ambitieniveau en een medewerker van het OV-bureau Groningen-Drenthe noemde het rijksbeleid de dood in de pot. Gaf deze medewerker als ambtenaar van het OV-bureau het standpunt van het college weer? Wat vindt de gedeputeerde hier nu eigenlijk van?

Mevrouw KLIP antwoordt dat voor zover zij is geïnformeerd de betreffende ambtenaar van het OV-bureau heeft gereageerd op een uitspraak van een ambtenaar van het Rijk en heeft gezegd dat vooral het subsidiebeleid van het Rijk en van allerlei andere organisaties zo ongelooflijk versnipperd is en dat

het Rijk er goed aan zal doen om daar enige stroomlijn in aan te brengen door middel van een centraal informatiepunt of loket, aangezien op deze manier heel veel subsidiemogelijkheden op het terrein van bijvoorbeeld biobrandstoffen, verloren gaan. Op het moment dat het Rijk dit niet doet en dus niets doet aan die versnippering, dan zou dat "de dood in de pot" voor dat beleidsterrein betekenen. Het ligt dus aanzienlijk genuanceerder dan in de Leeuwarder Courant stond vermeld. De informatie die in de krant staat betreft dus een zinsnede die volledig uit de context is gerukt. Het college kan zich volledig vinden in het bredere kader waarin die opmerking door de ambtenaar van het OV-bureau is gemaakt, namelijk dat het goed zou zijn wanneer het Rijk al die subsidiestromen zou stroomlijnen of op één punt zou samenbrengen.

7. IPO-aangelegenheden

Er zijn geen opmerkingen of vragen naar aanleiding van IPO-aangelegenheden.

8. Brief van 25 oktober 2005, kenmerk 2005010024, van Plaatselijk Belang Foxel-Scholtenskanaal inzake de aanleg van de Runde

De heer RUSSCHEN spreekt in namens Plaatselijk Belang Foxel-Scholtenskanaal. Alvorens de brief die hij heeft gestuurd door te lopen, schiet hem ineens iets te binnen. De minister-president heeft deze week op televisie gezegd dat normen en waarden en het principe van "afspraak is afspraak" hoekstenen van onze samenleving vormen. Indien deze uitspraak nu eens als rode draad wordt aangebracht in het verhaal dat hij naar voren brengt!

De commissie heeft een uitgebreide brief van het Plaatselijk Belang Foxel-Scholtenskanaal gehad, maar toch is hij van mening dat datgene wat hij heeft geschreven, nog eens doorgelopen moet worden. In 1998 was hij blij verrast dat een afvaardiging van de Dienst Landelijke Gebied (DLG) en de gemeente Emmen, evenals andere heren, bij hem kwamen met de boodschap dat dit gebied moet worden opgewaarderd. In 1997 had de minister geld beschikbaar gesteld en de afvaardiging deelde mee in dit gebied te willen beginnen. Er zijn vier vergaderingen belegd met de bevolking, waarbij telkens weer 70 man aanwezig was en aan het eind van 1998 kwam hij tot een afspraak met de DLG, de gemeente en met het waterschap over een plan, waarvan hij de tekening kan laten zien. Op die tekening is te zien dat de Runde gekronkeld tussen Foxel en Scholtenskanaal ligt. Aan de rechterkant zou natuurgebied en recreatiegebied komen, zodat iedereen daar baat bij zou hebben. Er werd toegezegd dat op deze afspraak binnen een half jaar zou worden teruggekomen, maar vervolgens heeft Plaatselijk Belang nooit meer iets van de DLG, de gemeente en het waterschap over dit plan gehoord. Daarnaast was er een afspraak dat er het eerst met dit plan zou worden begonnen en daar was tenslotte geld voor. Er was voldoende geld beschikbaar om het geheel uit te voeren en dat is ook de vraag die steeds door Plaatselijk Belang is gesteld. Ook is gevraagd aan de afvaardiging of deze gemachtigd was om namens de DLG, de gemeente en het waterschap te spreken. Dat werd aan alle kanten bevestigd. Toen de afspraken er eenmaal lagen, heeft hij niets meer gehoord. Tot zijn verbazing las hij in 2001 in de krant dat de grond die nodig was voor aanleg van de Runde, moeilijk te verwerven was. Er is toen een openbare vergadering door Plaatselijk Belang uitgeschreven en daarbij zijn ook wethouder Klaver van de gemeente Emmen en de heer Strating van de DLG aanwezig geweest. Van die bijeenkomst zit een verslag in het stapeltje stukken dat aan deze commissie is gezonden. Er werd gezegd dat de grond slecht was te verwerven, maar de landbouwers die ook waren uitgenodigd boden ter plekke de grond te koop aan, omdat zij inmiddels 65 jaar oud waren en met de bedrijfsvoering wilden stoppen. Toen is afgesproken dat binnen een maand de gemeente en de DLG naar die landbouwers zouden gaan en daar afspraken over zouden maken. Zij zijn echter nooit bij deze landbouwers geweest. Begin 2004 kreeg spreker een rondleiding door de DLG en toen kwam hij ook bij het Zwartemeer. Hij heeft de heer Strating er toen nog weer op gewezen wat de afspraken waren. Toen is spreker erop gewezen dat het Plaatselijk Belang wat ongeduldig was, dat het geld op de plank lag en geoormerkt was, zodat niemand eraan kon komen en dat het plan voor de aanleg van de Runde zo snel mogelijk zou worden uitgevoerd. Aan het eind van 2004 kreeg spreker ineens van de DLG te horen dat er nog 60% beschikbaar was van datgene wat er

oorspronkelijk was beloofd. Begin 2004 is nota bene nog beloofd dat alles zou worden uitgevoerd en dat het geld was geormerkt en ineens werd het maar 60%. Verder kreeg spreker een tekening te zien en werd hem bevestigd dat er al gronden waren verworven, terwijl verschillende landbouwers hem meedeelden dat de instanties nog nooit langs waren geweest om over de aankoop van gronden te spreken. Op de avond dat dit besproken is, was het een ongeorganiseerde puinhoop, waarbij het spreker wel duidelijk werd dat er van de plannen niets terecht kwam. Op 19 oktober 2005 was er opnieuw een samenkomst met de DLG en toen is er een nieuwe tekening getoond, waaruit duidelijk werd dat er nog geen 50% van de aanvankelijke plannen kon worden uitgevoerd. De boodschap waarmee de DLG echter kwam was dat dit het definitieve plan was en dat het "slikken of stikken" was. De keuze die het Plaatselijk Belang had was er een tussen het voorliggende plan, of het bestaan van een sloot. Dat wordt dan tegenwoordig democratie genoemd!!

Er is nu nog slechts 45% over van datgene wat is beloofd. Het plan houdt in dat niet de Foxel en het Scholtenskanaal met elkaar worden verbonden, maar uit elkaar gehaald. Dat houdt in dat twee derde van de bevolking de Runde niet eens kan zien en er ook niet bij kan komen als er niet eerst 500 meter wordt omgelopen. Er blijven dan ook landbouwgronden omheen liggen. Dit is niet de afspraak, want de oorspronkelijke afspraak was dat de Runde weer zou stromen zoals die in het verleden heeft gelopen en dat het een samenvoeging van het gebied zou worden. Wat er nu gebeurt is dat de gemeenschap wordt gescheiden.

Hem is zes jaar lang voorgehouden dat er niets aan de hand was. Het kwam allemaal goed en nu ligt dit plan voor. Hij wist van niets, terwijl de gehele bevolking aan het eerste plan heeft meegewerkt. Met het voorliggende plan is nog niet de helft over van het oorspronkelijke plan over. Indien hij hiermee akkoord gaat ontstaat er een tweedeling in de bevolking. Dat is begrijpelijk, want de ene helft krijgt nog wel wat, maar de andere helft krijgt niets. Hij blijft vasthouden aan wat is afgesproken. Afgesproken is dat het oorspronkelijke plan zou worden gerealiseerd en het kan niet zo zijn dat na zes of zeven jaar stilte ineens het oorspronkelijke plan van tafel wordt geveegd en er een nieuw uitgekleed plan wordt gepresenteerd onder het mom van "slikken of stikken". Hij blijft dan ook vasthouden aan de eerste afspraak.

De heer HAIKENS heeft gehoord dat de heer Russchen het steeds heeft over gemaakte afspraken. Zijn deze afspraken ook schriftelijk bevestigd door diverse organisaties?

De heer RUSSCHEN antwoordt dat hij de heer Van Westen heeft gevraagd om alles wat in de eerste jaren op schrift is gesteld, naar spreker toe te sturen. De heer Van Westen heeft momenteel de grootste ruzie met de DLG. Het schijnt tegenwoordig zo te zijn dat bij de instanties maar een week lang papieren worden bewaard en dan verdwijnen deze plotseling. Op basis van de eerste tekening zijn er afspraken gemaakt en daar is vier keer over vergaderd met 70 mensen. Hij hoopt toch niet dat als hij in de toekomst afspraken wil maken met de overheid, hij een advocaat mee moet nemen.

Mevrouw VAN DE VIJVER geeft aan dat de reden om de brief van Plaatselijk Belang Foxel-Scholtenskanaal op de agenda van deze commissie te zetten, is gelegen in het feit dat zij zich zorgen maakt over twee zaken die ogenschijnlijk niets, maar uiteindelijk toch alles met elkaar hebben te maken. Het gaat over de voortgang van de plannen over de aanleg van de Runde. Zo'n 25 jaar geleden startte de voorbereiding van de herinrichting van het gebied waar onder anderen ooit de Runde stroomde en naarmate de plannen vorderden, groeide ook de wens om de Runde als inrichtingselement weer een plaats te geven in het landschap. Nog weer later vatte de gedachte post dat het leuk en passend in de ontwikkelde ideeën zou zijn om het water uit het Bargerveen weer door de Runde te laten stromen. Dat is een prachtig plan, waarover spreekster van nagenoeg iedereen enthousiaste geluiden heeft gehoord. Ook de bevolking van het buurtschap de Foxel was erg enthousiast, zeker ook omdat de ideeën een belangrijke rol gaven aan het landschap ter hoogte van die beide straten. De tekening daarvan heeft de heer Russchen zojuist laten zien. Zoals wel vaker wil niemand de verantwoordelijkheid dragen voor een ongewenste zwangerschap en dat lijkt hier ook een beetje het geval. Uit de gesprekken die zij met de betrokken partijen in de afgelopen periode voerde, zowel met het Plaatselijk Belang als vertegenwoordigers van de DLG en de provincie, en uit de informatie die zij verder heeft verzameld, is haar duidelijk

geworden, dat er officieel en formeel nooit plannen zijn vastgesteld die voorzagen in een inrichting van het hele gebied tussen Foxel en Scholtenskanaal. Er is wel voortdurend over gepraat, maar het heeft nooit een officieel stempel van de provincie of van de DLG gekregen. Daarin ligt nu precies het probleem. Ondanks dat zijn de door de heer Russchen getoonde tekeningen bij twee gelegenheden gepresenteerd aan de plaatselijke bevolking. Deze tekeningen geven een invulling aan de volle 23 hectare die er liggen tussen Foxel en Scholtenskanaal. Er is met de mensen ter plekke gesproken over aanvullingen, aanpassingen en verdere mogelijkheden, bijvoorbeeld voor een kleine camping in dat gebied. Vragen over financiën zijn steeds afgedaan met de mededeling dat Plaatselijk Belang zich daar geen zorgen over hoefde te maken en dat de financiering van de plannen rond was. Met andere woorden, de communicatie was zodanig dat de plaatselijke bevolking de vaste overtuiging kreeg dat de laatste tekeningen die in 1998 waren getoond, de definitieve plannen vormden. Sterker nog, de plaatselijke bevolking was heel enthousiast over die plannen en gaande het verstrijken van de jaren werden mensen ongeduldig en bezorgd. Steeds als ernaar gevraagd werd bij de wethouder van de gemeente Emmen, werd er gezegd dat mensen niet zo ongeduldig moesten zijn en dat het heus goed zou komen. De plaatselijke bevolking dacht daarop dat ambtelijke molens nu eenmaal langzaam draaien, maar dat het wel goed zou komen. Eind 2004 en in juni 2005 werd duidelijk dat het allemaal net even wat anders lag. Op die momenten kwam er van de kant van de DLG zwart op wit een brief waarin letterlijk stond dat van de oorspronkelijke plannen maar 60% kon worden gerealiseerd. Zij maakt zich dan ook zorgen. In eerste instantie natuurlijk vooral over de realisatie van de plannen rondom de Runde, want de heer Russchen noemt het huidige plan een sloot en hoewel spreekster niet zover wil gaan, is het plan natuurlijk wel een ernstige vermagering van de voorstellen die er in eerste instantie lagen, waarbij ook werd voorzien in een mooi stuk natuur en recreatiemogelijkheden. De natuur zou daarbij bovendien als ecologische verbinding dienen. Tegelijkertijd maakt zij zich zorgen over de manier waarop er in deze zaak is gecommuniceerd met bewoners en de mensen in het gebied. De mensen die hier wonen hebben natuurlijk het meeste belang, want als zij 's morgens hun deur uitstappen zien zij wat er nu nog niet is, maar wat er wel zou kunnen komen. Hoe heeft het toch kunnen gebeuren dat er zo'n verschil is ontstaan tussen wat er werd gedacht dat was afgesproken, over de status van de plannen en over de realisatie van wat er in 1998 is gepresenteerd? Veel is afgehandeld door de DLG, maar wat is nu precies de rol van de DLG? Wie is er uiteindelijk verantwoordelijk en wat is dan, heel concreet de rol en verantwoordelijkheid van de provincie hierin? Welke mogelijkheden zijn er nu nog om alsnog de oorspronkelijke plannen op termijn te realiseren, nu die plannen door iedereen met veel enthousiasme zijn ontvangen?

De heer SMIT vindt het goed dat dit onderwerp op de agenda is gezet, want het heeft tot de nodige verwarring geleid. De PvdA stelt dat formeel geen vaststelling van het bredere plan heeft plaatsgevonden, maar dat op zijn minst de suggestie is gewekt dat dit plan formeel is geworden. Hij vraagt of hij dit juist heeft geïnterpreteerd en wil weten wat verder het voorstel is in de richting van de provincie. Wil de PvdA alsnog dat bredere plan realiseren?

Mevrouw BERKMAN wacht eerst het antwoord van de PvdA op deze vraag af, alvorens zij haar vraag stelt.

Mevrouw VAN DE VIJVER weet niet of het een suggestie moet worden genoemd dat de oorspronkelijke plannen alsnog worden gerealiseerd. In het plan dat voorligt staat een datum. Het is weliswaar een ontwerpplan, maar dat plan is in 1998 bij twee gelegenheden aan een volle zaal gepresenteerd. Spreekster was er niet bij en kan niet nagaan welke bewoordingen er zijn gebruikt, maar bij de plaatselijke bevolking is op geen enkele manier blijven hangen dat het wel mooie plannen zijn, maar dat er niets van terecht zou komen. Er is veeleer het gevoel ontstaan dat het prachtige plannen waren die moesten worden gerealiseerd en dat de bewoners mochten meepraten. Veranderingen die de bewoners voorstelden werden in het plan aangebracht en het plan werd opnieuw gepresenteerd. Op grond daarvan trokken de bewoners de conclusie dat dit het was. Uiteindelijk zou het doel moeten zijn om het oorspronkelijke plan alsnog voor het voetlicht te brengen. De vraag is alleen welke mogelijkheden de provincie daarvoor

heeft. Er zijn door verschillenden wel mogelijkheden genoemd die verband houden met het vervolgtraject van de Ronde, maar welke mogelijkheden er precies zijn weet spreekster niet. Dat kan zij niet na gaan en daarom hoort zij daar graag van de gedeputeerde het een en ander over.

Mevrouw BERKMAN is blij dat de PvdA het initiatief heeft genomen om aandacht te besteden aan dit onderwerp. GroenLinks is erg betrokken bij dit plan en heeft ook gesproken met de overlegpartner, dus bij dezen ondersteunt zij de PvdA volledig. Zij heeft een aanvullende vraag aan de gedeputeerde. Als de provincie zich alsnog hard gaat maken voor het oorspronkelijke plan, kan de gedeputeerde daarin dan een coördinerende rol op zich nemen?

De heer POPKEN steunt het voorstel van de PvdA. Hij vraagt zich af wat nu de rol van de provincie is in dit gebeuren, want als het gaat om de uitvoering in het landelijk gebied, dan is de DLG een organisatie die daarmee is belast. Wat is de rol van de provincie en wat kan de provincie betekenen in dit gebeuren?

De heer WIERINGA merkt op dat er in 1998 door Plaatselijk Belang samen met de inwoners veel werk is gemaakt om een plan van de grond te tillen dat wordt gedragen door de plaatselijke bevolking. Naar zijn mening moet er worden geluisterd naar de inwoners en moeten plannen worden uitgevoerd zoals in 1998 is toegezegd door de provincie. Hij wil graag horen op welke gronden de provincie maar 45% van de toegezegde plannen wil uitvoeren.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat datgene wat nu over tafel gaat, niet de schoonheidsprijs verdient met betrekking tot het met elkaar spreken over belangen in een bepaald gebied. Dat haalt zij niet alleen uit de huidige situatie en de brieven die er nu over rond gaan, maar ook uit eerdere gesprekken met dorpsbelangen en de heer Russchen. Het is ook aan de volhardendheid van Plaatselijk Belang te danken dat dit onderwerp nog steeds op de agenda staat, want er is met de gemeente bij monde van de wethouder en de DLG diverse malen over gesproken.

Zij wil op een aantal zaken ingaan. Zich verantwoordelijk voelen en verantwoordelijk zijn, zijn twee verschillende dingen. In eerste instantie stellen de staten een nota met een opdracht voor een landinrichtingsproject vast. In die projectnota staat de Ronde in dit gebied slechts als een lijn op de kaart en als een inspanningsverplichting, omdat dit dateert uit een tijd voordat de plannen klaar waren. Er is in een landschapskunstproject door de heren Van Westen en Harry Berg een hele inrichting op de kaart gezet en spreekster kan zich goed voorstellen dat als dit een prachtig ontwerp is waarin iemands dorp goed uit naar voren komt, deze kaarten een eigen leven gaan leiden. Dat mensen dan het beeld houden dat de realisatie zal geschieden conform die tekening, kan spreekster zich dus goed voorstellen. Spreekster is er niet steeds bij geweest en weet ook niet wat iedereen in de loop der jaren allemaal heeft gezegd. Misschien is dat op dit moment ook iets minder relevant. Een ieder weet dat in de laatste jaren door het budget in de landinrichting, en zeker het onderwerp landschap, een dikke streep is gezet en het enige en eerste wat in dit gedeelte van de landinrichting wordt gerealiseerd, namelijk het Rundeproject, is voor realisatie tevens afhankelijk van de beschikbaarheid van de te verwerven grond. De grond is namelijk voor wat betreft het witte gedeelte dat zojuist op de kaarten was te zien, agrarisch toegedeeld. Dat betekent dat in ieder geval het tracé van de Ronde, de landschappelijke inpassing en de ecologische verbindingzone worden veiliggesteld. Dat is echter een minimumvariant, want anders wordt het tracé van de Ronde niet veiliggesteld. Dat is ook wat in het eerste landinrichtingsdeel voor Emmen-Noord wordt opgenomen en zal worden gerealiseerd. Door de beschikbaarheid van de grond en de beschikbaarheid van de middelen is op dit moment het voorliggende plan het maximaal haalbare, en niet wat er in 1998 in het kader van het landschapskunstproject in een tekening is neergezet. Zij is het met een ieder eens dat daar waar Plaatselijk Belang erbij is betrokken en er ook plannen zijn gemaakt, waarvan spreekster meerdere malen op de hoogte is gesteld, er beter gesproken had moeten worden over de haalbaarheid van die plannen. Net zo goed als er iedere keer bij andere landinrichtingsplannen aanpassingen moeten worden doorgevoerd gesproken had moeten worden met de betrokkenen, had dat hier natuurlijk ook moeten gebeuren, hoewel hier officieel geen sprake is van een planaanpassing omdat het niet als zo-

danig in het landinrichtingsplan stond. Toch had hier eerder en beter over moeten worden gesproken met elkaar, want dan waren deze misverstanden niet gerezen. Zij kan zich goed voorstellen dat de bevolking van Foxel ervoor gaat om het gehele plan zoals het ooit door Van Westen en Berg is ontwikkeld, te realiseren. Zij weet niet of dit kan of dat dit wellicht in tweede instantie kan, maar zij kan alleen zeggen dat zij het gesprek met de DLG wel aan wil gaan om te kijken of er in het vervolg met misschien wel enige prioriteit in de volgende fase een mogelijkheid bestaat om dit nog eens te bekijken. Dat is op dit moment het enige wat zij daarover kan zeggen. Uiteindelijk is de provincie dus wel verantwoordelijk, maar het is niet zo dat de provincie aan tafel zit om de plannen uit te voeren. De provincie stelt namelijk een projectnota vast die in opdracht naar een landinrichtingscommissie gaat. Het is niet de DLG die dat allemaal regelt, maar de landinrichtingscommissie wordt samengesteld uit leden die afkomstig zijn uit het gebied en die wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. De DLG voert het secretariaat van die commissie en voert het plan uit. Vandaar ook dat er meerdere keren de naam van wethouder Klaver uit Emmen wordt genoemd, want dat zijn ter plekke de mensen die bepalen hoe de plannen worden uitgevoerd. Uiteindelijk wil de provincie graag dat de projectnota wordt uitgevoerd en voorzover spreekster kan overzien komt dat goed, aangezien er ruimte in zit hoe bepaalde dingen worden ingevuld. Het komt namelijk regelmatig voor dat er prachtige landinrichtingsprojecten waarvan de staten in de projectnota hebben gezegd dat zij zo moeten worden uitgevoerd, geschrapt moeten worden en dat alleen de hoogste prioritaire onderdelen kunnen worden gerealiseerd omdat de budgetten geregeld op diverse onderdelen naar beneden worden geschroefd. Door de provincie zijn hierover dan ook geen toezeggingen gedaan. Als er een vervolg is dan wil spreekster zich er natuurlijk wel voor inspannen om te kijken wat maximaal haalbaar is.

TWEEDE TERMIJN

De heer RUSSCHEN merkt op dat er steeds wordt gezegd dat de grond die er ligt feitelijk niet wordt aangekocht, maar spreker heeft een tekening van de provincie Drenthe van 1997 waarin duidelijk Foxel staat ingetekend met een aantekening dat deze grond moest worden verworven in het kader van de herinrichting van het gebied. Het is dus een tekening van de provincie waarin duidelijk staat aangegeven welke gronden er moeten worden aangekocht om de Ronde te realiseren.

In 1998 zijn er vier vergaderingen belegd en er zijn duidelijke afspraken gemaakt met de bevolking. Er is ook duidelijk gezegd dat die afspraken zijn gemaakt en de heer Van Westen kan dat bevestigen. Er is duidelijk tegen de bevolking gezegd hoe het zal worden en hoe het eruit zal gaan zien. De bevolking is zes jaar lang een rad voor ogen gedraaid en is zes jaar van de ene hoek naar de andere gestuurd. Begin 2004 is er nog met de DLG gesproken en ook toen heeft niemand gesproken over versobering van de plannen, want het zou gebeuren zoals het was afgesproken. Aan het einde van 2004 is ineens gezegd dat er maar 60% van de plannen kon worden gerealiseerd en in 2005 is dat al weer gedaald naar 45%. Hij is blij dat de DLG zes jaar is weggebleven, want anders was er helemaal niets van de plannen overgebleven. De bevolking blijft vasthouden aan de afspraken die zijn gemaakt, want afspraak is afspraak. Alleen op die manier kan de saamhorigheid die er nog onder de bevolking leeft in dit gebied in stand blijven. De bevolking beslist dan ook uiteindelijk of en welk plan er wordt gerealiseerd.

De heer PETERS vraagt zich af of burgers recht hebben op een betrouwbare overheid. Daar waar de overheid in de vorm van de provincie zelf, de DLG of andere instanties die optreden namens de provincie, zes jaar lang spreekt met de bevolking over bepaalde plannen en er openbare vergaderingen over die plannen worden georganiseerd en werkbezoeken van de gedeputeerde worden afgelegd waarbij over een bepaald plan wordt gesproken, dan hoeven er geen officiële handtekeningen te staan onder vastgelegde stukken, maar dan zijn dat de verwachtingen die de overheid bij de bevolking wekt. Als er dan op enig moment, om wat voor reden dan ook, door de verminderde beschikbaarheid van middelen of gronden de plannen moeten worden bijgesteld, dan dient op dat moment de bevolking er ook bij te worden betrokken. Immers, indien er een minder plezierige boodschap wordt gegeven, dan gaat dat ook de bevolking aan. Spreker krijgt nu de indruk dat er niet serieus wordt omgegaan met de bevolking en spreker kan zich voorstellen dat de bevolking het gevoel heeft dat de politiek niet serieus met hen om-

gaat. Dat gevoel dient de provincie bij de mensen weg te nemen en dan volstaat niet alleen de opmerking dat er sprake is van een gebrek aan communicatie. Dat is spreker te gemakkelijk.

Mevrouw BERKMAN is blij met de toezegging van de gedeputeerde dat de provincie verantwoordelijk is, maar dat de provincie zich ook verantwoordelijk voelt en dus actie wil ondernemen. Het blijkt dat er drie overleggroepen zijn waarmee de provincie moet overleggen en zij hoopt dan ook dat de provincie daarin een voortrekkersrol wil nemen en zeker ook dat er overleg komt met de bewoners, want daarmee dient wel serieus te worden omgegaan.

De heer PETERS vraagt welke toezegging de gedeputeerde heeft gedaan.

Mevrouw BERKMAN antwoordt dat zij heeft gehoord dat de gedeputeerde met betrekking tot dit probleem een coördinerende rol op zich wil nemen.

De heer WIERINGA gaat ermee akkoord dat de gedeputeerde zegt dat de provincie uiteindelijk verantwoordelijk is. Indien de provincie verantwoordelijk is en er wordt zes jaar met de bevolking gesproken, dan moeten ook de plannen worden uitgevoerd zoals deze destijds zijn voorgelegd. Overleggen vinden niet plaats tussen kleine kinderen onder elkaar, maar tussen volwassenen die zaken willen doen. De provincie moet dan ook het plan laten uitvoeren zoals het oorspronkelijk is opgesteld. Gebeurt dit niet, dan hoeft er ook niet meer te worden overlegd met de bevolking, want deze wordt kennelijk toch niet serieus genomen.

Mevrouw VAN DE VIJVER dankt de gedeputeerde voor haar heldere reactie op datgene wat in de commissie naar voren is gebracht. Zij heeft gehoord dat de gedeputeerde heeft toegegeven dat de communicatie in dezen niet de schoonheidsprijs verdient en dat zij heeft gezegd dat zij het gesprek hierover met de DLG graag wil aangaan. Gesprekken zijn er echter de afgelopen periode heel veel gevoerd en zeker ter plekke. Dat is een van de redenen waarom vandaag over dit onderwerp wordt gesproken. Als zij daar dan nog bij zegt dat de provincie uiteindelijk verantwoordelijk is, op voorhand omdat de projectnota door de provincie wordt vastgesteld en de provincie moet kijken of uiteindelijk alles is gerealiseerd, dan vraagt zij zich af wie er verantwoordelijk is voor wat de DLG namens de herinrichtingscommissie communiceert in de richting van de bevolking ter plekke. In de set stukken die zij heeft gekregen zit namelijk een brief van de DLG en daarin wordt in de tweede alinea gezegd dat "in het proces van het plan van toedeling is getracht om alle gronden die te maken hebben met realisatie van het gehele landschapselement ter hoogte van de Foxel te verwerven". Ook rechtstreeks aankopen van percelen is uiteindelijk niet gelukt omdat er op dat moment geen aankoopmogelijkheden waren. Kennelijk is er wel geprobeerd om op dat moment gronden te verwerven, terwijl er tegelijkertijd ook is gezegd dat het eigenlijk maar om ontwerpplannen ging die nog niet vast stonden. Er liggen dus onduidelijkheden die vooral te maken hebben met verantwoordelijkheden. Wie is nu wanneer en waarvoor verantwoordelijk geweest en op welke manier stuitert die verantwoordelijkheid terug naar de provincie? Wat is de taak van de staten in het geheel? Zij vraagt om een duidelijker toezegging van de gemeente om in de toekomst goed te kijken welke mogelijkheden er zijn.

De heer SMIT merkt op dat gezien de gang van zaken en de gesprekken die met de bevolking zijn gevoerd, hij vindt dat er op zijn minst sprake is van een morele verplichting jegens de bevolking. Hij heeft de toezegging van de gedeputeerde aldus begrepen dat zij heeft gezegd dat zij bereid is om te kijken of realisatie van een breder plan in tweede instantie alsnog mogelijk is. Als hij die toezegging goed verwoordt, dan lijkt hem dit een goede toezegging en vindt spreker dat de commissie de terugkoppeling van de gedeputeerde hierover moet kunnen afwachten.

De heer HAIKENS merkt op dat de landinrichtingscommissie ervoor is benoemd om de inrichting van dat gebied voor haar rekening en verantwoordelijkheid te nemen. De provincie is en blijft daarvoor eindverantwoordelijke partij. De DLG is daarbij wel een belangrijke factor voor grondverwerving en inrichting

van dat gebied en voor de communicatie met de bevolking. Als de DLG een belangrijke rol speelt in een traject van een aantal jaren en dit ook zijn weerslag heeft op de manier waarop dit aanvankelijk in de landinrichting en de aankoop is vastgelegd en uitwerkingsklaar is gemaakt en er vervolgens veel mis gaat met de communicatie daarover, dan is dit iedereen aan te rekenen die met dit traject te maken had. In formele zin is en blijft de provincie verantwoordelijk. Ook in die afstand die hij zojuist geschetst heeft, blijft de provincie mede verantwoordelijk voor de manier waarop er is gecommuniceerd in de periode waarin de plannen zijn gemaakt tot aan het tijdstip van de mogelijke realisatie van die plannen.

De provincie blijft dus medeverantwoordelijk voor de uitvoering van de plannen. Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat er toch ergens processen in werking zijn gesteld die uiteindelijk niet zijn gerealiseerd. Op dat vlak heeft de communicatie ernstig te kort geschoten. Verder gaat het niet aan om datgene wat in plannen aan de bevolking is neergelegd en op deze wijze terzijde is geschoven, vervolgens nog weer eens in een gesprek van de gedeputeerde met de DLG aan de orde te stellen. Dat past niet helemaal in deze volgorde. Verder hanteert de DLG op veel plekken en procedures dezelfde werkwijze en als dit tot de mogelijkheden behoort, dan zal er toch in de toekomst goed over moeten worden nagedacht of de provincie dit soort processen wel kan beheersen en of de bevolking tijdens die processen op andere gedachten kan worden gebracht over de haalbaarheid van bepaalde plannen. Hier is sprake geweest van allerlei sociale en maatschappelijke processen waar de nodige vraagtekens bij kunnen worden gezet.

De heer DE JONG vindt dit onderhand een boeiend dossier. Het valt hem op dat de gedeputeerde haar coördinerende rol heeft aangeboden om te kijken wat er alsnog mogelijk is. Dat is een goede stap. Hij is wel benieuwd hoe het zal uitpakken als blijkt dat er toch niet meer gronden kunnen worden aangekocht om wat voor reden dan ook, zodat het plan toch magerder blijft dan in eerste instantie is gepresenteerd. Wellicht loopt hij op de zaken vooruit, maar de inspreker kan niet naar zijn achterban teruggaan als hij geen verhaal heeft dat hij bij de bevolking kan neerleggen. Met andere woorden, hoe lang gaat de coördinerende rol van de gedeputeerde door en wanneer gaat dat gebeuren, zodat de inspreker met opgeheven hoofd terug kan naar zijn achterban? Straks is er wellicht een risico dat er niet meer grond kan worden aangekocht en dan blijven de plannen toch mager. Hoe denkt de gedeputeerde daarover?

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat zij dit laatste op dit moment niet zo snel kan invullen. Zij wil dus graag werk maken van haar coördinerende rol, maar kan nu nog niets zeggen over (on)mogelijkheden met betrekking tot het verkrijgen van gronden en extra middelen. Naar aanleiding van de opmerking van de heer Haikens antwoordt zij dat zij niet in gesprek zal treden met de DLG, maar met de landinrichtingscommissie, want die stuurt de DLG aan. Spreekster is onder de indruk van de betrokkenheid, de onderlinge solidariteit en de wensen van de bevolking van Foxel. Haar werkbezoeken gingen niet alleen over dit onderwerp, maar er zijn toen wel opmerkingen over in de kantlijn gemaakt. De vorige periode heeft deze commissie zich namelijk ook heel erg ingespannen voor het watersysteem van Foxel. Vandaar dat spreekster daar meerdere keren is geweest en wat zij ervan heeft begrepen is dat allemaal tot tevredenheid opgelost. Dat er in een gebied wordt gepraat met de bevolking, is inherent aan het gebiedsgerichte beleid en de plattelandsontwikkeling van de provincie. Mevrouw Berkman zei heel vlot dat spreekster zou hebben gezegd dat de provincie verantwoordelijk is, maar spreekster heeft vooral aangegeven zich bij dit soort processen verantwoordelijkheid te voelen, aangezien er veel burgers bij zijn betrokken. Wel heeft zij verwezen naar de door de provincie vastgestelde projectnota en die wordt goed uitgevoerd. Daar staat dit onderwerp niet als zodanig in geformuleerd. Zij herinnert er ook aan dat de afgelopen jaren constant discussies zijn gevoerd over ingrepen in de landinrichtingsprojecten, waarbij idealiter mooie plaatjes waren gemaakt, maar die eveneens moesten worden versoerd. Daarbij ging het soms om landschapselementen, minder hectares natuurontwikkeling of minder optimaal realiseren van waterbeheer.

Mevrouw BERKMAN vraagt of zij het nu goed begrijpt dat er verschillende plannen met andere groepen bewoners zijn gemaakt, die later ook zijn versoerd.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat de plannen niet zijn versoberd, maar dat dit gebied heeft deelgenomen aan het landschapskunstproject. Daar is de optimale invulling van het dorp de Foxel in het gehele gebied tussen de huizen aan weerskanten uit voortgekomen. Dat was de eerste tekening die de commissie zojuist is getoond door de heer Russchen. Bij de plannenmakerij over de invulling van de landinrichting en het tracé van de Runde dat daar werd gepland, is dit landschapskunstproject als zodanig ingebracht. Daar is natuurlijk een beeld over ontstaan dat dit iets was wat optimaal gerealiseerd moest worden. Dat plan staat alleen niet op die manier in de projectnota.

Mevrouw BERKMAN antwoordt dat in de contacten met Plaatselijk Belang Foxel erop wordt gehamerd dat er duidelijk verwachtingen zijn gewekt naar alle bewoners toe. Als blijkt dat er meerdere van dergelijke projecten worden gestart waarbij dergelijke verwachtingen worden gewekt, dan vindt zij dat moeilijk uit te leggen naar de bewoners toe.

Mevrouw EDELENBOSCH wil niet verzanden in een welles-nietes-verhaal, want spreekster was ook niet aanwezig tijdens deze vergaderingen. In de brief die de heer Van Westen heeft gestuurd staat dat alles het karakter had van een harde toezegging en niet een streven. Dat wil echter niet zeggen dat dit één op één in de landinrichtingscommissie wordt overgenomen. Dat is altijd zo. Een ander aspect is dat er gaandeweg het traject tijdens al die jaren allerlei beleidswijzigingen zijn gekomen, inclusief versoberingen en bezuinigingen. Zo was er een discussie over een aankoopstop en een discussie over het niet meer aankopen van bossen en landbouwgronden. Dat heeft tot gevolg gehad dat er alsnog moest worden geknipt in de plannen en dat is ook inherent aan het proces van landinrichting. Alles overziende kan spreekster op dit moment niets anders doen. Wanneer spreekster nu namelijk toezegt dat in de volgende fase alsnog het gehele plan wordt gerealiseerd, dan loopt zij de kans dat de bevolking van de Foxel hier over twee jaar weer zit. Spreekster kan dit niet toezeggen, maar het enige wat zij kan toezeggen is dat zij het gesprek zal aangaan met de landinrichtingscommissie. In de eerste fase van Emmen-Noord kan alleen dit gedeelte van het oorspronkelijke plan worden uitgevoerd en in het vervolgtracé kan worden gekeken of van daaruit de rest kan worden gerealiseerd. Spreekster kan niet meer doen dan daarover het gesprek aangaan.

De heer WIERINGA concludeert dat de gedeputeerde niets kan toezeggen. Er zijn naar de bevolking toe wel toezeggingen gedaan en die moeten worden nagekomen. Er kan dan niet worden gezegd dat er wel gekeken wordt waar het schip strandt, want de bevolking wordt gespleten, als de provincie dit laat lopen.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat de bevolking niet eens wordt gespleten zonder de inrichting van de Runde, want de bevolking is solidair en saamhorig. Nu wordt de helft van het oorspronkelijke plan uitgevoerd en dan moet de heer Wieringa niet zeggen dat de bevolking wordt gescheiden.

De VOORZITTER concludeert dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat zij met de landinrichtingscommissie zal spreken over de mogelijkheid om in een latere fase van realisatie van het plan alsnog het oorspronkelijke plan geheel of gedeeltelijk te realiseren. In dat proces zal de gedeputeerde dan ook de coördinatie op zich nemen. Ook zal met de DLG worden besproken wat er in de communicatie goed en minder goed is gegaan. Dit zijn twee heldere toezeggingen na de heldere discussie die hierover zojuist is gevoerd. Hij vraagt of de commissie het eens is met de conclusies zoals hij die heeft getrokken en dan neemt spreker aan dat de gedeputeerde hier te zijner tijd op terugkomt.

Mevrouw BERKMAN antwoordt dat zij instemt met de conclusies van de voorzitter en verwacht inderdaad dat dit onderwerp te zijner tijd weer terugkomt voor behandeling in deze commissie.

Mevrouw VAN DE VIJVER kan hier op zich mee instemmen met dien verstande dat er afspraken zijn gemaakt over hoe dit verder gaat. Die afspraak is ook dat de commissie daarover geïnformeerd wordt en het komt dus op het lijstje. Kunnen er ook concretere afspraken worden gemaakt over het moment

waarop zij daar van de gedeputeerde iets naders over te horen krijgt? Op het lijstje staan namelijk afspraken van lang geleden en dan moet er voortdurend elke vergadering worden gevraagd hoe de zaak ervoor staat. Verder is het een complicerende factor dat de herinrichting zoals die nu wordt afgerond, het komende kalenderjaar klaar moet zijn. Dat wil zeggen dat er met grote voortvarendheid moet worden gewerkt aan de laatste tekening die zij heeft gezien en die nu gerealiseerd gaat worden. Over het restant zal dan misschien later worden gesproken. Dat is nog heel vaag, maar de gedeputeerde zal de mogelijkheden daarvoor gaan bekijken. Zij geeft aan dat dit wel betekent dat de bevolking zich op dit moment zal moeten neerleggen bij de laatste, sobere tekening zoals die nu voorligt.

De VOORZITTER merkt op dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat zij de coördinatie op zich zal nemen om alsnog te kijken of er wat meer uitgevoerd kan worden. Hij vraagt of de commissie het met zijn beide conclusies eens is.

Mevrouw VAN DE VIJVER antwoordt dat een misverstand dreigt te ontstaan. Nu wordt de laatste tekening uitgevoerd en er is geen tijd en er zijn geen middelen om daar nog aan te sleutelen. Het is niet zo dat de gedeputeerde tijd en gelegenheid heeft om daar nog iets aan te doen. De tijd die zij nodig zal hebben om met de landinrichtingscommissie en met de DLG in conclaaf te gaan, kan niet afgaan van de tijd die gebruikt zal moeten worden om het plan zoals het er nu ligt uit te voeren, want dat moet voor 1 januari 2007 zijn gerealiseerd.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat mevrouw Van de Vijver daar gelijk in heeft. Begin volgend voorjaar wordt het plan uitgevoerd, dat is opgenomen in het plan en daar worden de bestekken op dit moment voor gemaakt. Spreekster heeft heel nadrukkelijk gezegd dat dit moet worden beschouwd als de eerste fase en dat daarna het punt van de aanleg van de Ronde nog jaren gaat doorlopen om te kijken of het in de volgende fase van het landinrichtingsplan meegenomen kan worden.

De heer PETERS vindt dit weinig verheffend. Er is gesproken over toezeggingen en verantwoordelijkheden en spreker vindt het jammer dat de gedeputeerde niet de moed heeft om tegen de bevolking van de Foxel te zeggen dat jarenlang over een bepaald plan is gesproken, dat de bevolking er volop bij is betrokken en dat het plan nu even anders is geworden en dat de bevolking er even niet bij is betrokken. De bevolking gaat nu terug met de boodschap dat de gedeputeerde weliswaar heeft gezegd haar best te zullen doen, maar iedereen weet dat er sprake is van versobering en dat er geen middelen zijn. Er gebeurt dus verder niets en de bewoners van Foxel gaan met lege handen naar huis.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat de heer Peters burgers aan het misleiden is. Spreekster doet wat zij gezegd heeft en zal kijken of er na het afronden van deze herinrichting, waarin dit vastligt en als eerste wordt uitgevoerd, nog iets te doen is. Zij zegt niet toe dat zij de miljoenen die daarvoor nodig zijn in haar achterzak heeft. Die heeft de provincie ook niet en daarover moet netjes worden gecommuniceerd. Zij kan niets anders toezeggen dan wat zij nu gedaan heeft en dan zullen ook de burgers van Foxel haar moeten vertrouwen dat zij dit op een goede manier gaat doen. Dan moet de heer Peters nu niet zeggen dat er niets zal gebeuren, omdat er toch geen geld is. Als dat namelijk zo is dan kan zij nu stoppen en hoeft zij ook niets toe te zeggen.

De heer PETERS merkt op dat de bewoners dan de werkelijke situatie helder moet worden voorgelegd. Met het verhaal dat de gedeputeerde het mee zal nemen en ernaar zal kijken, schieten die burgers niets op.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat zij ook niet heeft gezegd dat zij het alleen maar zal meenemen en ernaar zal kijken. Zij heeft heel andere toezeggingen gedaan.

De VOORZITTER antwoordt dat hij conclusies heeft getrokken die ook door de gedeputeerde zijn bevestigd. Het is duidelijk dat de gedeputeerde na het realiseren van de eerste fase van het landinrichtings-

tingsplan zal coördineren of er nog meer mogelijk is. Dat is een heldere conclusie waarmee hij dit agendapunt afsluit.

9. Brief van 21 september 2005, kenmerk 38/5.6/2005008575, inzake Uitwerkingsplan POP/Voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte"

De heer BRINK spreekt in namens de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO)-Noord. Vandaag behandelt de commissie het uitwerkingsplan van het POP met de voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte". LTO Noord is blij dat de regeling er nu is. In 2004 hebben de Milieufederatie en LTO-Noord het initiatief genomen om te komen tot een "ruimte voor ruimte"-regeling voor de provincie Drenthe. Daartoe hebben deze beide organisaties ook al een symposium over dit onderwerp georganiseerd, waar ook enige statenleden bij aanwezig waren. Provinciale staten hebben bij de vaststelling van het POP in 2004 een amendement aangenomen waarmee het college werd gevraagd om te komen tot een voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte". Vandaag staat deze regeling ter advisering op de agenda van de commissie. LTO-Noord wil hiervoor nog een aantal punten onder de aandacht brengen. Allereerst dankt de LTO het college voor de betrokkenheid van de LTO bij de totstandkoming van de regeling. Er was ruimte voor discussie en voor inbreng. Het hoofddoel van de regeling is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied en het verdwijnen van ontsierende voormalige agrarische gebouwen. Gezien de kosten die ermee gemoeid zijn voor eigenaren zal deze regeling ertoe kunnen bijdragen dat eigenaren ook de sloopkosten gecompenseerd kunnen krijgen en dat er een mogelijkheid bestaat om een woning te bouwen. LTO-Noord is daarnaast blij dat de regeling ook aangewend kan worden voor bedrijvenverplaatsingen en voor het oplossen van knelpunten in het kader van de ammoniakwetgeving en de ecologische hoofdstructuur (EHS). Vanuit de LTO-Noord benadrukt hij deze mogelijkheid nog eens en hoopt dat er ook gebruik van zal worden gemaakt bij voorkomende knelsituaties. Verplaatsing van bedrijven gaat gepaard met hoge kosten en deze regeling zou daar een bijdrage aan kunnen leveren. Hij heeft waardering voor de regeling, maar in de regeling staat dat 1.000 vierkante meter maatgevend is als compensatie voor de sloop van een woning, maar vanuit de LTO-Noord is aangegeven dat dit in de Drentse situatie 750 vierkante meter zou moeten zijn. Spreker gaat ervan uit dat via de griffie de zienswijze en onderbouwing van de LTO-Noord is ontvangen, zodat hij daar nu niet verder op in hoeft te gaan. Hij heeft ook begrepen dat een aantal gemeenten dezelfde kritiek had, en het gaat er niet eens om wat spreker ervan vindt, maar dat de regeling werkt. Er is immers sprake van een win-win-situatie in het landelijk gebied en daarmee komt de regeling ook beter tot zijn recht. Hij hoopt dat de staten dit advies mee zullen nemen.

De heer KUIPER vraagt of de mogelijkheid die ontstaat via de nota, waarin staat dat er maatwerk geleverd kan worden in overleg met de gemeente en de uitvoerende betrokkenen, voor de heer Brink voldoende is.

De heer BRINK antwoordt dat er in de regeling inderdaad wordt gesproken over maatwerk, maar ook over saldering. Dat houdt in dat de initiatiefnemer moet wachten totdat er meerderen zijn die gebruik willen maken van de regeling. Als het gaat om het bestemmingsplan in die gemeenten waar dit geregeld moet worden zal het nog best ingrijpend zijn hoe en op welke plaats de regeling wordt uitgevoerd. Daar moet ook een onderbouwing voor plaatsvinden. Spreker denkt dat de kosten die gemaakt worden wel gecompenseerd moeten worden, want anders is de regeling niet interessant. Het gaat er niet alleen om dat er moet worden gewacht, maar ook om de oppervlakte die wordt gesloopt en de kosten die daarmee zijn gemoeid. Het is dus tweërlei. Het wordt namelijk behoorlijk ingewikkeld als het wordt overgelaten aan de gemeente en er nog weer maatwerk moet plaatsvinden. Spreker denkt dat de regeling sneller en efficiënter kan worden uitgevoerd indien de plannen eenvoudiger zijn en worden toegespitst op de Drentse situatie. Een voorbeeld daarvan is dat in 1979 een oppervlakte van 900 vierkante meter met 120 koeien in Drenthe een redelijk grote stal was, maar een dergelijke stal komt op dit moment niet eens aan de vereiste 1.000 vierkante meter die nodig is om sloop mogelijk te maken. De vereiste

1.000 vierkante meter zou voor de Drentse situatie dan ook moeten worden verlaagd naar 750 vierkante meter.

De heer SLAGTER is erg tevreden met de totstandkoming van deze voorbeeldregeling. Het is een prima zaak dat bij de eerste uitwerking de gemeenten, de Milieufederatie en LTO-Noord zijn betrokken, ook al zijn zij het onderling niet allen eens geworden. Het lijkt hem een goed instrument voor de gemeenten om de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied op te krikken. Dat is ook het doel van de regeling. Daarbij komt dat de regeling ook ingezet kan worden om knelpunten in het kader van de EHS en de ammoniakwetgeving op te lossen. Daar waar het blijkbaar om gaat zijn de vierkante meters. In de regeling wordt gekozen voor de minimale sloopnorm van 1.000 vierkante meter. Dat past volgens hem het beste bij de doelstelling en de kwaliteitsslag die gemaakt moet worden. Het is misschien wel goed om af te wegen wat precies het doel van deze regeling is, want met dat doel ligt een duidelijke relatie met de keuze voor het aantal vierkante meters. Is deze regeling bedoeld om individuele boerenbelangen te behartigen in specifieke situaties? Het risico zit erin dat er een omzeiling zal plaatsvinden van de systematiek van de contingentering en als spreker ziet hoe sommige gemeenten dit benaderen dan schuilt daarin toch het gevaar dat het gaat om de bekostiging van grootschalige herstructurering in het buitengebied. Vanuit het gezichtspunt dat een kwaliteitsslag voorop moet staan, kan hij de keuze van 1.000 vierkante meter als algemene norm wel ondersteunen. De gemeenten kunnen via de gebiedsgerichte aanpak en saldering meer maatwerk bieden en een goed opgezet gemeentelijk plan moet hier uitkomst kunnen bieden. Toch ziet hij dat er in individuele gevallen grote knelpunten kunnen komen, terwijl een oplossing via de saldering niet mogelijk is. In die uitzonderingsgevallen waarbij iedereen het erover eens is dat dit een groot knelpunt is, kan spreker een ondergrens van 750 vierkante meter billijken. Het moet voorop staan dat de gemeente de ruimte moeten houden om op een innovatieve manier bestemmingsplannen aan te passen en wel steeds zodanig dat de kwaliteit toeneemt. De kwantitatieve toetsing waar hij het over heeft, dient gepaard te gaan met een kwalitatieve toetsing. Vooral bij gebiedsgerichte aanpak is dat wenselijk en daarbij zou een instantie als Drents Plateau kunnen worden ingeschakeld. Over welke kwaliteit gaat het dan? De compensatiewoningen ziet hij toch bij voorkeur bij een woonkern gebouwd worden. Als het sloopkavel er wel voor in aanmerking komt, moet er goed worden gelet op inpasbaarheid, maar in de voorwaarden van de regeling staat dat ook al verwoord. Ten aanzien van de financiering wijst de Milieufederatie in haar brief aan het college op een verborgen financieringsstructuur binnen deze regeling die mensen zou kunnen afschrikken omdat zij zich afvragen hoe het werkt als zij wel meedoen en of zij er geen schade onder lijden. Dat is op zich een punt van aandacht, zodat dit goed in de markt wordt gezet. Zijn er ervaringen van andere provincies op dit punt en hoe is de invulling daar gegaan? Voorkomen moet worden dat deze regeling in de lade verdwijnt, dus hij vraagt om elk jaar te evalueren om te kijken hoe de regeling werkt. Als het niet werkt of slechts matig werkt, dan moet niet worden gearzeld om kritisch naar die regeling te kijken.

De heer WIERINGA werkt graag gaarne vanuit de praktijk, wat betekent dat naar mensen vanuit de praktijk in het veld moet worden geluisterd, zoals het onder anderen is verwoord in de brief van de LTO-Noord, waarin wordt gesteld dat 1.000 vierkante meter geen oplossing voor de te slopen schuren is. Verder is Drents Belang geen voorstander van extra beleidstaken voor de gemeenten want die zijn er al veel te veel. Het moet eenvoudig en werkbaar worden gehouden. Ten aanzien van de brief van Hoogeveen kan Drents Belang begrijpen waar deze gemeente in de praktijk tegenaan loopt. De gemeente moet een mogelijkheid worden gegeven om deze bebouwing in het landelijk gebied op te ruimen en er moet dan een lagere norm dan 1.000 vierkante meter worden ingesteld om resultaten te bereiken.

De heer KUIPER wijst erop dat deze nota een vrij lange geschiedenis heeft en een onderdeel is van de motie die is ingediend. Dit is een prima uitwerking ervan en in overleg met de verschillende organisaties is het tot stand gekomen. Het is ook goed dat het op deze manier is gebeurd. Over bepaalde uitwerkingen kan nog enige discussie ontstaan, maar het voorstel is een prima invulling van datgene wat de staten hebben gewild. Vandaar dat hij het college complimenteert met dit voorstel. Hij is het er ook mee eens. De regeling biedt genoeg om adequaat op te treden en de PvdA heeft er al even op gewezen dat

in de uitvoering de rol en de taak die de provincie hierin heeft op een goede manier vorm moet worden gegeven. Hij steunt dan ook het voorstel om deze regeling na enige tijd te evalueren. Daarbij is het wat lastig om al na één jaar een evaluatie op te maken, maar hij steunt wel het voorstel om die evaluatie regelmatig plaats te laten vinden. In de discussie die gaat over de 1.000 vierkante meter, merkt spreker op dat de provincie niet terug moet vallen op een lager aantal vierkante meters. Die 1.000 vierkante meters is dan ook een goed uitgangspunt, temeer omdat in de nota ook de saldering wordt genoemd als een belangrijk middel om in de praktijk te kunnen gaan werken met uitruil om zo te kijken of die compensatie binnen het gebied zal plaatsvinden. Daarbij komt ook nog dat in de nota wordt gesproken over maatwerk. Dit maatwerk geeft aan de provincie, de gemeenten en de betrokkenen genoeg mogelijkheden om te zien of er in voorkomende gevallen ook op een andere manier een mouw aan te passen is. Hij pleit dan ook niet voor een ondergrens van 750 vierkante meter, want op het moment dat dit wordt vastgesteld dan is de mogelijkheid aanwezig om bij 749 vierkante meter te zeggen dat het niet mogelijk is.

De heer WIJBENGA antwoordt dat dit laatste bij 999 ook het geval is.

De heer KUIPER merkt op dat er een uitgangspunt van 1.000 vierkante meter moet worden gecreëerd en verder dient de nota te worden gebruikt als maatwerk. De discussie over saldering dient in de praktijk te worden aangegaan om uiteindelijk maatwerk te kunnen leveren. Er moet niet worden gemorrelt aan datgene wat in de nota staat. Hij steunt dan ook het voorstel van het college en dringt aan op de evaluatie die regelmatig plaats zal vinden na afloop.

De heer POPKEN merkt op dat de "ruimte-voor-ruimte" regeling al een tijdje in de maak was. Het heeft nu zijn beslag gekregen en hij is het ook eens met de doelstelling zoals die in de regeling is verwoord. Daarover heeft hij geen opmerkingen, met uitzondering van het criterium van 1.000 vierkante meters, want als hij daar de Drentse situatie op loslaat en de realiteit bekijkt, dan zou de minimumoppervlakte teruggebracht moeten worden gebracht naar 750 vierkante meters, zoals LTO-Noord heeft voorgesteld. Verder biedt de regeling ontsnappingsmogelijkheden in bepaalde gevallen wanneer maatwerk nodig is. Hij pleit ervoor om de oppervlakte van bedrijven terug te brengen van 1.000 naar 750 vierkante meter. De gemeente Hoogeveen wil nog verder gaan. Dit is een gemeente die een groot gebiedsbeslag kent, met van oorsprong veel agrarische bebouwing en bedrijven die daarbij horen, die meestal niet aan 1.000 vierkante meter komen en zelfs vaak niet eens aan 750 vierkante meter. Hoogeveen wil dan ook nog verder gaan en het maximum stellen op 500 vierkante meter. Dat steunt spreker niet, maar hij pleit er wel voor op de oppervlakte te bepalen op 750 vierkante meter.

De heer DE JONG sluit zich aan bij de positieve zaken die er over het stuk gezegd zijn. Wat hij wil zeggen is al gezegd door de heer Slagter, dus daar sluit hij zich bij aan. Spreker geeft er de voorkeur aan om rondom die 750 vierkante meter te gaan zitten, terwijl Slagter beide opties openhoudt. Spreker zou voorts graag een verlaging willen zien van de oppervlaktemaat.

De heer HAAR merkt op dat D66 de kwaliteit van het buitengebied hoog in het vaandel heeft staan. Met de nota over verrommeling van het landschap heeft D66 daar een paar maanden geleden aandacht voor gevraagd. Dit is een goede regeling om daar wat aan te doen en dat die regeling tot stand is gekomen in goede samenwerking met andere organisaties is een prima zaak. Overleg en goede communicatie kunnen tot goede resultaten leiden. Hij ziet het voorstel dan ook als een goed resultaat van samenwerking.

Die samenwerking kan ook op een andere manier gestalte krijgen in plaats van door de gebiedsgerichte aanpak zoals die in het voorstel is weergegeven. Op zo'n moment wordt van de kant van de lagere overheden aan de provincie gevraagd om maatwerk te leveren en dat ontnemt spreker de noodzaak om die grens van 1.000 vierkante meter los te laten. Het gaat er tenslotte om het bouwvolume te verminderen. Aan de grens van de 1.000 vierkante meter wordt dan ook vastgehouden. Er kan alleen van worden afgeweken wanneer er goede argumenten zijn, bijvoorbeeld wanneer er goede plannen zijn die

gedragen worden. Zo zou er bijvoorbeeld op grond van de gebiedsgerichte aanpak van kunnen worden afgeweken. Een ander punt wat hem zorgen baart is dat niet in de plannen is opgenomen dat alles op een perceel moet worden gesloopt. In dit voorstel wordt sec uitgegaan van 1.000 vierkante meter, maar er kan bij een heel ontsierend pand een schuur van 1.000 vierkante meter staan, maar ook nog twee schuurtjes van 100 of 200 vierkante meter. Die mogen in dit voorstel blijven staan, maar de vraag is of dat wenselijk is en of niet alles op dat terrein gewoon gesloopt moet worden. Het kan natuurlijk zijn dat hij het verkeerd heeft begrepen. Hij stemt verder in met het voorstel omdat het een bijdrage levert aan de kwaliteit van het buitengebied.

De heer SMIDT antwoordt dat de heer Haar wel moet oppassen dat het stookhok niet wordt gesloopt. De VVD is blij met deze regeling omdat de VVD deze regeling zelf wilde. Hij is ook blij dat de suggestie van de klankbordgroep ammoniak en veehouderij is meegenomen om de regeling van toepassing te verklaren op het halen van natuurdoelstellingen. Het verdient aanbeveling om het begrip "silo's" in de nota wat te preciseren, want anders ontstaat daarover veel discussie. Er zijn namelijk nogal wat soorten silo's. Verder moet de agrarische bestemming eraf en kan er in zijn beleving wel een recreatieve bestemming blijven bestaan. Wat wordt er nu gedaan in het geval dat een akkerbouwer een grote ontsierende schuur heeft en zegt dat hij met de kippen wil stoppen, dat de schuur weg moet, dat er geen geld is om te slopen, maar dat hij de schuur toch wil slopen om daarop een akkerbouwbestemming te kunnen blijven houden? Dat kan op dit moment niet, maar misschien is het het overwegen waard dit toch toe te staan. Spreker wil graag een regeling die werkt. In zijn beleving zal ook de grens van 1.000 vierkante meter naar Drentse maatstaven gerekend onvoldoende werken om tot een zodanige kwaliteitsverbetering van het landschap te komen dat er bij een eventuele evaluatie kan worden geconstateerd dat de regeling goed werkt. Hij vindt 750 vierkante meter dan ook een goede ondersteuning van deze regeling. Wel is er sprake van allerlei uitzonderingssituaties, zoals gebiedsgericht beleid, maatwerk en saldering, maar de ervaring leert dat het een enorme uitvoeringsslag bij de gemeenten neerlegt en het een enorme discussie vergt om bij meerdere betrokkenen de zaak op één lijn te krijgen. Dat gaat een erg langdurig proces worden en de aantrekkelijkheid van de regeling wordt er daardoor niet groter op. Hij wil het college dan ook het concrete advies geven om de ondergrens van 1.000 vierkante meter te verlagen naar 750 vierkante meter.

De heer WIJBENGA merkt op dat bij de behandeling van het POP door zijn fractie een motie is ingediend en die motie had een tweeledig doel. In de eerste plaats wilde hij wat doen aan de verpaupering van het platteland, maar in de tweede plaats wilde hij ook een instrument ontwikkelen voor de voorzienbare problemen met de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav). Aan deze wens is nu door het college ruim een jaar later tegemoetgekomen met een voorbeeldregeling. Bij de opstelling van deze regeling is nauw samengewerkt met Milieufederatie en de LTO-Noord. Beiden spreken in algemene zin hun tevredenheid uit over de samenwerking maar hij heeft nog wel de nodige kanttekeningen. Ten aanzien van de samenwerking is zijn fractie verheugd omdat in Drenthe in het recente verleden andere geluiden zijn afgegeven vanuit vooral de LTO-Noord. Er breken wat dat betreft betere tijden aan. Op dit moment heeft hij nog vragen waarvan hij de antwoorden zal betrekken bij de definitieve oordeelsvorming. Hoe denkt het college om te gaan met agrarische bedrijven die volgens de regeling kunnen stoppen met werken, maar door willen gaan met een tweede tak van bedrijvigheid? Bijvoorbeeld een minicamping of een kleinschalige kwekerij. Moet dit ook worden beëindigd of kan hiermee worden doorgegaan? Op pagina 10 wordt gesproken over bedrijven met voldoende ontwikkelingsperspectief, waarvoor de regeling niet kan gelden. Dit geldt nadrukkelijk voor bedrijven die worden geconfronteerd met de Wav en de EHS-problematiek. Nu dit voor zijn fractie één van de twee uitgangspunten voor de regelingen betreft, wil hij graag weten hoe het college denkt het begrip "ontwikkelingsperspectief" te objectiveren. Hij heeft reacties ontvangen van LTO-Noord, de Milieufederatie en de gemeente Hogeveen. Hij vraagt of er nog meer reacties zijn. Ook de Provinciale Commissie voor het Omgevingsbeleid (PCO) heeft haar licht over deze zaak laten schijnen. Kan hij op korte termijn beschikken over het verslag van die vergadering?

In het rapport wordt gestreefd naar een meer gecoördineerde inzet van provinciale instrumenten. Wat hem betreft kan daarin ook een ruimte voor ruimteregeling een rol spelen. Bijna alle partijen kiezen voor een oppervlakte van 1.000 vierkante meter. In de regeling komt dit aantal op pagina 10 toch vrij plotse-ling uit de lucht vallen. Er is op geen enkele manier een onderbouwing van dit getal terug te vinden en dat maakt het hem lastig om de reacties op een juiste manier te wegen ten opzichte van het college-voorstel. Bij de reacties wordt alleen bij de LTO een vorm van onderbouwing gegeven. Voor de rest blijft het vrij vaag. Hij wil graag weten of die 1.000 vierkante meter een resultaat is van diepgaand onder-zoek. Vooralsnog heeft zijn fractie zich laten overtuigen door de argumenten van de LTO-Noord en hij neigt dan ook in de richting van die 750 vierkante meter.

De heer BAAS is zeer tevreden over dit ontwerp. Het ziet er goed uit en hij kan zich er volledig in vin-den. Bij de afweging of de regeling moet gelden voor bedrijven met 750 vierkante meter, heeft hij zich afgevraagd wat het doel van de regeling is. Er staat één doel geformuleerd en dat doel is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied, en het verwijderen van landschapsontsierende bebou-wing. Als die relatie wordt gelegd, dan is hij er voorstander van om die 1.000 vierkante meter te hand-haven. Dit klemt te meer daar het ontwerp nu ook bij uitzondering voorziet in kleinere percelen. Hij is ook blij dat de knelpunten in de EHS en de Wet Ammoniak- en Veehouderij (Wav) hierdoor kunnen wor-den opgelost.

Mevrouw HAARSMA is blij met de grote steun voor de "ruimte voor ruimte"-regeling. Zij is ook blij dat iedereen er goed van is doordrongen dat deze regeling tot stand is gekomen in goede samenwerking met de partijen die al veelvuldig over tafel zijn gegaan en dat zijn de Milieufederatie, de LTO en de ge-meenten. Er is intensief overleg geweest, er is intensief teruggekoppeld en wat nu voorligt is in haar optiek het meest haalbare. Als het gaat over deze regeling dan is de vraag waar deze voor is bedoeld. De regeling is bedoeld ter verbetering van de kwaliteit in het landelijk gebied. Dat is het voornaamste uitgangspunt en vormt de doelstellingen. De verwarring die ontstaat, is dat hier en daar het gevoel aan-wezig is alsof deze regeling is bedoeld voor de bedrijfsbeëindiging van agrariërs en dat is nu bij uitstek niet de bedoeling. Als zodanig begrijpt zij best de opmerking van de LTO en als zij op die stoel zou zit-ten zou zij het ook op die manier proberen, maar het is niet de doelstelling van het college en de staten geweest, want de opdracht was voor haar gevoel heel duidelijk en helder. Wat dat betreft vindt zij het jammer dat de discussie zich nu lijkt te verengen tot de vierkante meters. Het lijkt hier en daar wel wat op koehandel en te horen is dat het om "ongeveer" 750 vierkante meter gaat. Als spreekster kijkt naar de mogelijkheden die worden geboden bij de 1.000 vierkante meter, de saldering en de gebiedsgerichte aanpak, dan is alles wat hier in de staten over tafel is gegaan mogelijk en haalbaar. Uiteraard heeft de gemeente Hoogeveen een brief geschreven waarin staat dat er dan een heel zware druk op het ambte-lijk apparaat wordt gelegd, want deze spreekt over gebiedsgerichte aanpak. Spreekster neemt aan dat de gemeenten ook prioriteiten in het beleid stellen en dat het uitgangspunt van een gemeente moet zijn om het landelijk gebied er goed uit te laten zien. Zij neemt aan dat de provincie daar dan ook wel iets voor over mag en moet hebben. Als zodanig wil zij daar als provincie dan ook niet in treden. Door twee fracties is gesproken over compensatiewoningen bij de kern. In het stuk staat ook nadrukkelijk dat waar de mogelijkheid in het lint aanwezig is, er eventueel naar gekeken zou kunnen worden of het op de lo-catie zelf zou kunnen plaatsvinden, maar veelal is aansluiting bij de kern meer voor de hand liggend. Dat betekent ook weer dat dit uiteraard samen met de gemeenten bekeken zal worden. Zij is het ermee eens dat er een relatie wordt gelegd tussen de kwalitatieve opgave en de kwantiteit. De PvdA vindt het Drents Plateau bij uitstek de meest geschikte partner om er eens naar te kijken en het zou een moge-lijkheid zijn indien zij de gemeenten ertoe aanspoort om problemen daadwerkelijk op die wijze aan te pakken. De heer Wieringa heeft gevraagd naar het stoppen van de bedrijfsvoering in afwachting of een ligboxenstal mag blijven staan. Het gaat hier om vrijkomende bebouwing en het gaat om een agrarische bedrijfsbestemming die dient te worden beëindigd. Het gaat er ook om dat die lelijke schuren worden verwijderd.

De heer WIERINGA kent een locatie waar een recreatief bedrijf wordt gevoerd. Daarnaast staat een caravanstalling wat oorspronkelijk een agrarische schuur was. Mag het recreatiebedrijf doorgaan als die schuur wordt gesloopt?

Mevrouw HAARSMA antwoordt bevestigend. De agrarische bedrijfsbestemming moet er namelijk af en als daar een recreatieve bestemming voor terug komt, dan kan dat gewoon door blijven gaan. De heer Kuiper heeft breed steun aan de regeling gegeven. Hij benadrukt ook nog eens de gebiedsgerichte aanpak. Spreekster kan het niet vaak genoeg zeggen dat zij een voorbeeld op het oog heeft waar sprake is van die gebiedsgerichte aanpak. De gemeente heeft daarbij de kans om maatwerk te leveren en in die gevallen kan er naar beneden worden uitgeweken met vierkante meters, mits het inderdaad gebiedsgericht wordt aangepakt. De heer Popken is het er ook mee eens, maar bij hem gaat het ook nog altijd om de vierkante meters. De heer Haar heeft ook duidelijk aangegeven hoe hij erover denkt en noemt nog het verhaal van twee schuurtjes die eventueel zouden kunnen blijven staan. Spreekster antwoordt dat het hierbij gaat om de bedrijfsgebouwen. Het gaat daarbij om de bedrijfsgebouwen en de samenhang op het perceel. Spreekster denkt dat het wat dat betreft helder en duidelijk genoeg is. De heer Smidt geeft aan dat de term "silo's" nader dient te worden gepreciseerd. Ook bij hem is 1.000 vierkante meter een punt en er wordt gezegd dat de gemeente een uitvoeringsprobleem heeft als het om deze kwestie gaat. Als spreekster kijkt naar de gemeenten die op dit moment bezig zijn met de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied, dan zijn er al gemeenten die deze regeling willen opnemen. Zo is de gemeente De Wolden daar een uitgesproken voorstander van. Dat was echter nog voordat POP II was vastgesteld, dus toen bood deze regeling geen mogelijkheid. De gemeente De Wolden had toen het al voorstel van 1.000 vierkante meter. De gemeenten willen via het bestemmingsplan Buitengebied dit via artikel 11 meenemen in de aanpassing van het bestemmingsplan. De heer Wijbenga vraagt wat het betekent als de boer of agrariër voldoende ontwikkelingsmogelijkheden heeft. Zij vraagt zich af waar de grens dan ligt en denkt dat deze regeling bij uitstek niet is bestemd voor het uitplaatsen van bedrijven. Dat is hetzelfde als de zaken omdraaien, Als een bedrijf voldoende mogelijkheden heeft, wordt het bedrijf niet beperkt in de bedrijfsvoering. Daar zijn regelingen voor en een agrariër weet heel goed wanneer hij wel of niet wordt belemmerd in de uitvoering van zijn bedrijf. Daarbij denkt zij aan de EHS en de ammoniakuitstoot. Iedere agrariër weet dan ook waar hij aan toe is en het is dan ook niet voor niets dat hierbij de problematiek met betrekking tot de Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav) wordt meegenomen.

De heer WIJBENGA merkt op dat daar vooral dit probleem speelt en hij vraagt of de gedeputeerde nog van plan is om dit begrip te objectiveren. Daar mogen van hem de notulen van de klankbordgroep bij worden betrokken, want juist daar speelt de discussie wat nu wel knelgevallen zijn en welke niet. Ook speelt er de vraag hoe ver een bedrijf nog mag groeien. Zojuist is daarover nog een uitspraak door de minister gedaan. Is de gedeputeerde van plan om dit erbij te betrekken? Indien de gedeputeerde daar ja op zegt, dan zal hij dit steunen.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat duidelijk in de regeling staat dat dit mogelijkheden biedt, dus dan zegt zij daar ja op, maar niet ten koste van alles. Dat brengt haar tot slot bij de heer Baas, die het ook heeft over de ruimtelijke kwaliteit en het aansluiten bij de kernen. Concluderend ziet zij de regeling verenigen tot de vraag of het iets minder mag zijn. Haar voorstel is om toch enigszins tegemoet te komen aan dit knelpunt. De fractie van de PvdA heeft daar al min of meer een voorschot op genomen om te kijken of deze regeling een jaar van kracht kan zijn, waarna vervolgens wordt geïnventariseerd of de regeling werkt. De heer Smidt benadrukt dat de regeling moet werken en daar is zij het ook mee eens. Na een jaar zou zij dan ook willen beoordelen hoe vaak er gebruik is gemaakt van de regeling en wat de voorwaarden zijn waar het goed werkt en waar het niet goed werkt. Als het gaat om de brief van Hoogeveen dan moet haar nog even van het hart dat tijdens de vergadering van de PCO er een en al lof was voor deze regeling. Ook daar is door de heer Leistra als vertegenwoordiger van de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) aangegeven dat deze regeling heel erg goed kan werken en dat het maatwerk van de regeling absoluut van kracht is. Hij heeft ook namens de gemeenten gezegd dat er

met deze regeling aan de slag kan worden gegaan. De notulen van deze vergadering zijn uiteraard voor de commissie beschikbaar.

De heer WIERINGA was bij deze vergadering en zegt uit de mond van de heer Leistra toch echt iets anders te hebben gehoord. De heer Leistra zegt dat dit in de praktijk moeilijk is uit te voeren en vandaar dat hij voor verkleining van de oppervlakte heeft gepleit. Tevens heeft hij gezegd dat er gekeken moet worden naar de extra druk die er op het ambtelijk apparaat van de gemeenten wordt neergelegd. Die zijn er niet blij mee dat er allemaal extra regels komen.

De heer WIJBENGA vraagt of de heer Leistra dat namens alle gemeenten deed.

De heer WIERINGA antwoordt bevestigend, want de heer Leistra zat er namens de VDG.

Mevrouw HAARSMA gaat niet in op datgene wat iemand wel of niet heeft gezegd. De notulen geven namelijk aan wat er daadwerkelijk is gezegd. Als er wordt gesproken over 500 vierkante meter, dan is zij bang dat er straks in het Drentse land alleen nog maar nieuwe woningen staan en bijna geen schuren meer. Daar wil zij voor waken en zij vindt dan ook dat de regeling met de drie mogelijkheden die er zijn geboden, zeer goed past in het Drentse land. Drenthe is tenslotte geen reconstructieprovincie. In de provincies waar daar wel sprake van is, is de regeling immers bedoeld voor reconstructies, maar daar is in deze provincie geen sprake van. Haar voorstel is dan ook om de regeling in gang te laten gaan en na een jaar te evalueren. Mocht dan blijken dat de provincie finaal de plank mislaat, dan zal spreekster daarover in gesprek gaan met deze commissie.

TWEEDE TERMIJN

De heer BAAS gaat mee met het voorstel van mevrouw Haarsma om het eerst eens een jaar zo te houden en dan te kijken of er knelpunten ontstaan.

De heer WIJBENGA heeft gevraagd waar die 1.000 vierkante meter op was gebaseerd en of daar onderzoeksresultaten aan ten grondslag lagen. Hij heeft gevraagd of de gedeputeerde hiervoor diepgaand onderzoek heeft gedaan of een inventarisatie. Wat heeft zij gedaan om aan die 1.000 vierkante meter te komen? LTO heeft het wel goed onderbouwd, maar hij vindt dit in het voorstel van de gedeputeerde niet terug. Verder blijft hij zitten met wat de heer Wieringa zojuist zei over de vergadering van de PCO. Het kan toch niet zo zijn dat het selectief luisteren zover gaat dat de een 1.000 vierkante meter heeft gehoord en de ander 750 vierkante meter? Hoe zit het nu precies?

De heer SMIDT vraagt wat de gedeputeerde met het advies van de commissie doet. Gaat zij iets wijzigen in de omschrijving van wanneer er bij de kern moet worden gebouwd en wanneer op de plaats zelf kan worden gebouwd? De PvdA vond de regeling blijkbaar niet voldoende. Spreker vond het wel een afgewogen keuze dat als het zone I of zone II betreft, het op de plaats zelf kan en als er dan verder wordt gekeken dan moet toch wel een plaats bij de kern worden gezocht. Dan is overigens wel de vraag wie er voor die kavel zorgt, van wie die kavel is en hoe dit wordt geregeld. Dit lijkt hem een heel langdurig proces. Er is ook gezegd dat Drents Plateau erbij zal worden betrokken, maar volgens spreker gebeurt dat normaal gesproken al bij de meeste gemeenten, want als er een vergunning wordt aangevraagd komt er een welstandsadvies. Dat mag wat hem betreft voldoende zijn en hoeft niet zwaarder te worden aangezet. Ten aanzien van De Wolden is het wat zielig, want die gemeente kwam destijds met net zo'n regeling en toen werd het in de bestemmingsplannen afgeschoten en nu mag het ineens wel, maar dan wel via artikel 11. Wat is dan nog de rol van de provincie? Komt de provincie nog eens aan de bak als de voorbeeldregeling is aangenomen en dit bij elke bouw moet worden meegenomen? Of kan dit dan gewoon worden geregeld in het bestemmingsplan? Het wordt zo onderhand namelijk wel verschrikkelijk bureaucratisch. Spreker heeft ook geen antwoord gekregen op zijn vraag of de agrarische bestemming zo'n harde voorwaarde is geworden dat deze altijd moet verdwijnen? De gemeenten kun-

nen een paar slagen missen en valt dat dan ook onder het maatwerk? Als het namelijk gaat om een akkerbouwer die een zeer ontsierende kippenschuur heeft staan waar niets mee wordt gedaan en er geen caravans worden gestald, terwijl de schuur langzaam inzakt, dan kan maatwerk ook zo ver gaan dat de schuur kan worden gesloopt met behoud van de agrarische bestemming.

De heer HAAR merkt op dat de discussie vooral gaat over de ondergrens en of deze nu 500, 750, of 1.000 vierkante meter moet zijn. Zijn fractie is voor het aanhouden van de grens van 1.000 vierkante meter. Als het gaat om de sloop van alle vrijkomende agrarische gebouwen, dan is het best mogelijk dat er meer dan 1.000 vierkante meter staat verdeeld over meerdere gebouwen. Indien iemand dan na sloop van een gebouw van 1.000 vierkante meter het recht krijgt op de bouw van een woning, terwijl er daarnaast nog een ontsierend gebouw blijft staan van 300 of 400 vierkante meter, is dat iets wat hij niet wenselijk vindt. Is dit bewust zo gedaan in deze regeling of is het over het hoofd gezien? Wanneer dat bewust is gedaan, waarom is dat dan? Als de kwaliteit van het buitengebied als uitgangspunt wordt genomen en vermindering van het bouwgebied, dan kan spreker zich voorstellen dat dit bij die regeling wordt betrokken. Indien er dus een compensatieregeling komt, kan hij zich voorstellen dat tot sloop van alle vrijkomende agrarische gebouwen wordt overgegaan.

De heer POPKEN merkt op dat vierkante meters altijd discutabel zijn. De onderbouwing van de 1.000 vierkante meter is hem nog niet helemaal duidelijk. Als hij het platteland zo overziet, dan denkt hij dat 1.000 vierkante meter onvoldoende resultaat gaat opleveren voor het landschap. Vandaar dat hij zegt dat er meer gebouwen onder de 1.000 vierkante meter zijn in deze provincie en pleit hij voor een minimum van 750 vierkante meter.

De heer KUIPER merkt op dat de gedeputeerde zojuist de mogelijkheid opperde dat er bij de evaluatie naar voren komt dat de plank volledig misgeslagen is. De gedeputeerde komt dan over een jaar terug bij de commissie, maar waarop kan de gedeputeerde de plank dan mislaan? Gaat het om de uitvoering van het proces, de saldering, of het maatwerk? Indien dit wordt ingebracht moet er op een heel gedetailleerde manier geëvalueerd gaan worden en dat lijkt hem nog niet de bedoeling. In algemene zin dient de evaluatie plaats te vinden op grond van kwaliteitsnormen die zijn vastgesteld via de nota of de landschappelijke uitgangspunten die zijn geformuleerd. Hij is benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde op de vraag van de VVD-fractie over grootschalige akkerbouwschuren die overigens wel staan vermeld op pagina 9. Er is zojuist toegelicht in tweede termijn dat het met behoud van de agrarische bestemming gaat. Hoe ziet die regeling eruit en hoe kan dat hierin worden ingepast? Bij de gebiedsgerichte benadering wil hij ook vasthouden aan de 1.000 vierkante meter, want er moet een uitgangspunt worden geformuleerd waarmee hij verder kan gaan. Als de provincie daar dan van stelt dat de mogelijkheid wordt geboden om via de gebiedsgerichte aanpak de kwaliteit van het landschap te bewaren en te verbeteren en daarbij de deelnemers de mogelijkheid te bieden om onder die 1.000 vierkante meter te gaan zitten, dan is dat genoeg, want het uitgangspunt moet helder blijven, namelijk maximaal 1.000 vierkante meter.

De heer WIERINGA is bij de vergadering van 7 oktober 2005 geweest en heeft de aantekeningen die hij heeft gemaakt er weer bij gepakt. De heer Leistra stelt letterlijk dat 1.000 vierkante meter te veel is en dat dit erg weinig voorkomt. Verder is het volgens de heer Leistra erg lastig om dit via artikel 11 te doen, want dat is allemaal extra werk. Indien de gedeputeerde kijkt naar de brief van de gemeente Hoogeveen op pagina 2, dan staat daar dat het een utopie is om te denken dat afzonderlijke privaatrechtelijke eigenaren over zullen gaan tot saldering indien hun te slopen gebouwen minder oppervlakte bedragen dan de gestelde 1.000 vierkante meter. De gemeente gaat er dan ook vooralsnog vanuit dat hierdoor in veel gevallen dergelijke bebouwing binnen het kleinschalig landbouwgebied in Hoogeveen tot in lengte van jaren blijft bestaan. Wil de provincie nu een regeling die praktisch werkt of wil de provincie alleen maar iets optuigen en ambtenaren aan het werk zetten?

De heer SLAGTER kan zich over het algemeen vinden in de antwoorden. Over de informatievoorziening merkt hij op dat de regeling voor buitenstaanders verborgen kan zijn voor wat betreft de financiering en de manier waarop de regeling aantrekkelijk kan worden gemaakt voor degenen die er gebruik van willen maken. Hij juicht het zeer toe om dit één jaar van kracht te laten zijn en dan te kijken hoe die projecten lopen. Hoe de discussie over de vierkante meters ook wordt gevoerd, het moet worden afgewacht hoe de regeling in de praktijk uitpakt en hoeveel er gebruik van wordt gemaakt. Daarbij gaat het om kwaliteit en kwantiteit.

De heer SMIDT merkt op dat er een voorbeeldregeling wordt gemaakt die de gemeenten implementeren in hun bestemmingsplan buitengebied. Wil de heer Slagter dan na een jaar zeggen dat de gemeenten het niet goed hebben gedaan en dat zij hun bestemmingsplan weer moeten wijzigen? Wie betaalt dat dan? Dat kan helemaal niet. Hooguit kan worden geëvalueerd of de regeling heeft gewerkt. De regeling kan niet zomaar na een jaar weer worden aangepast, om vervolgens de gemeente weer met een nieuwe bestemmingsplanprocedure te confronteren. Dat gaat niet. Bovendien moet de regeling nog geïmplementeerd worden in allerlei bestemmingsplannen, dus is het volgens spreker niet eens mogelijk om al na een jaar te evalueren. Voordat de laatste regeling is verwerkt in een bestemmingsplan zijn provincie en gemeenten meer dan tien jaar verder. Hij vraagt zich dus af of het realistisch is om te veronderstellen dat al na een jaar kan worden geëvalueerd.

De heer SLAGTER heeft één jaar genoemd en als de heer Smidt opmerkt dat het een te korte termijn is, dan zal dat wel zo zijn. Hij heeft in ieder geval in eerste termijn gezegd dat deze regeling niet in de la moet verdwijnen en daar gaat het hem om. Hij wil goed bewaken hoe deze regeling van start gaat, of het werkt en of gemeenten het ook echt gaan opnemen in bestemmingsplannen. Op die manier heeft spreker het bedoeld.

De heer WIERINGA merkt op dat de mensen van de VDG hebben aangegeven dat dit zo niet werkt en dan moet er niet iets worden opgetuigd waarvan van tevoren vaststaat dat het mislukt. Daarom pleit hij ervoor een lagere norm aan te houden

De heer SLAGTER antwoordt dat bij de discussie over de oppervlakte er diverse partijen zijn die daar anders tegenaan kijken. De provincie heeft haar eigen verantwoordelijkheid in dezen. Spreker heeft begrepen dat de gemeente Hoogeveen deze regeling als een onderdeel van een groot herstructureringsplan in het buitengebied wil gebruiken en daar de financiering een onderdeel van wil laten zijn. Dat is echter niet het hoofddoel van deze regeling. Doordat er binnen de VDG andere stemmen zijn, kan hij zich voorstellen dat dergelijke dingen naar voren zijn gebracht. Hij leest in de krant dat de gemeenteraden van Hoogeveen en De Wolden, voordat dit werd besproken, al heel duidelijk stelling hebben betrokken. De gemeenteraden laten zich hier dus best in gelden en ook de LTO heeft hier een eigen visie op. De LTO staat namelijk niet op een gebiedsgerichte en ingewikkelde manier van werken te wachten, maar wil dat er een op maat gesneden oplossing komt voor iedere boer waarbij deze zo optimaal mogelijk kan werken. Spreker blijft er echter bij dat het hoofddoel van deze regeling een kwaliteitsslag is en daarvan uitgaande is 1.000 vierkante meter voor spreker op dit moment leidend.

De heer WIJBENGA vraagt wat de heer Slagter vindt van de provinciale onderbouwing van die 1.000 vierkante meter, want die heeft spreker nog steeds niet gehoord, terwijl de LTO met statistieken en wat dies meer zij gewoon laat zien dat als er wordt begonnen met 750 vierkante meter veel meer het doel dat de heer Slagter ook voor ogen heeft, namelijk het tegengaan van de verpaupering van het platteland, dichterbij wordt gebracht dan met 1.000 vierkante meter. Daarnaast ligt er een grote vrijheid voor gemeenten, dus waarom gaat de PvdA niet mee met het voorstel van de LTO en wordt de praktijk van die 750 vierkante meter meegepakt?

De heer SLAGTER heeft begrepen dat ambtenaren van de provincie overleggen hebben gehad met de gemeenten en dat zij hebben gekeken in proefgebieden hoe het uitpakt. Zodoende zijn zij op die

1.000 vierkante meter gekomen. Als de LTO zegt dat zij uitgaan van de bedrijfsgebouwen en daarvan het gemiddelde nemen, dan is de insteek anders. Het kan best zijn dat 1.000 vierkante meter, zoals die door de gemeenten is ingeschat, toch te hoog ligt. Vooralsnog heeft spreker echter geen reden om daarvan af te wijken.

De heer WIERINGA wil de heer Slagter wijzen op de brief van de LTO, waarin wordt verwezen naar de provincie Limburg en Overijssel, waar ook die 750 vierkante meter worden aangehouden. Daar staan in wezen dezelfde soort gebouwen.

De heer SLAGTER antwoordt dat Overijssel en Limburg andere gebieden zijn. Bovendien zit daar een andere financieringsvorm achter.

Mevrouw HAARSMA antwoordt ten aanzien van de 1.000 vierkante meter dat het hier om een ervaringsfeit gaat. Het college heeft gekeken naar de gebiedsgerichte aanpak en daarbij is zij op 1.000 vierkante meter uitgekomen. Zij heeft ook naar soortgelijke provincies gekeken en dat waren Zeeland, Friesland en Groningen. Wat dat betreft heeft het college gezegd dat die 1.000 vierkante meter zouden worden aangehouden, maar met de aantekening dat er gebiedsgericht wordt aangepakt.

De heer WIJBENGA merkt op dat de LTO naar andere provincies kijkt en dat deze op 750 vierkante meter uitkomt.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de LTO een andere insteek heeft. De doelstelling van deze provincie is om een kwaliteitsslag in het landelijk gebied te maken. De doelstelling van de provincie is niet om een regeling in het leven te roepen voor de bedrijfsbeëindiging door agrariërs, wat de LTO wel op het oog lijkt te hebben. Zij denkt dat daar gewoon het verschil ligt.

De heer WIJBENGA merkt op dat dit klopt en dat dit verschil vooral is aangedragen door de indieners van de motie die het college uitvoert.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de staten het college opdracht hebben gegeven om hiermee aan de slag te gaan. Spreekster heeft van iedereen lovende woorden gehoord en alleen maar de opmerking gehoord dat het helemaal fantastisch zou zijn geweest als de vierkante meters waren aangepast. Zo werkt het natuurlijk niet, want het college heeft dit heel serieus aangepakt. Zij heeft met alle deskundigen gesproken, waaronder de Milieufederatie, met de terreinbeherende organisaties en de gemeenten. Wat moet het college dan nog meer? Dat de heer Wijbenga het hier niet mee eens is mag, maar spreekster wil toch die 1.000 vierkante meter graag boven de markt houden om redenen die zij hiervoor al heeft genoemd.

De heer WIERINGA merkt op dat de gedeputeerde het heeft vergeleken met Zeeland, Friesland en Groningen. Dat zijn totaal andere provincies, want deze zijn qua landbouwgebied veel grootschaliger opgezet dan Drenthe. Dat is dan ook geen goede vergelijking.

Mevrouw HAARSMA laat deze opmerking voor rekening van de heer Wieringa.

De heer SMIDT merkt op dat de heer Wieringa wel een punt heeft. De reactie van Hoogeveen is ook begrijpelijk, want in dat gebied zijn na de Tweede Wereldoorlog erg veel relatief kleine intensieve veehouderijen ontstaan. Die komen niet aan die 750 vierkante meter en daarom pleit Hoogeveen zelfs voor 500 vierkante meter. Het probleem is dat als deze regeling echter wil gaan werken, er gekozen moet worden voor 750 vierkante meter. Indien dit niet blijkt te werken omdat de ondergrens te hoog ligt, dan is de regeling wel in beton gegoten, want gemeenten zullen niet licht zeggen dat het niet werkt en dat het bestemmingsplan moet worden gewijzigd op dat punt. Dat doen zij zo maar niet, want dat zijn dure procedures die erg veel werk kosten. Indien er nu dus te hoog wordt ingeschoten en achteraf wordt

geconstateerd dat het niet de uitwerking heeft die een ieder wil, namelijk verbetering van de kwaliteit van het Drentse platteland en het landschap, dan is er een probleem want de vierkante meters kunnen niet zomaar naar beneden worden bijgesteld.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat dit haar bij de opmerking van de heer Smidt brengt, namelijk wat het college met het advies doet dat hier ter tafel komt. Uiteraard is het zo dat het advies van de commissie aan de staten zeer zwaar weegt en dat gaat zij ook afwegen en bekijken. Als er dan wordt gesproken over het meenemen van de regeling in het bestemmingsplan, dan ligt die mogelijkheid er. Als het gaat om de bestemmingsplannen in het buitengebied dan zijn daar heel veel gemeenten mee bezig, maar die bestemmingsplannen zijn nog lang niet afgerond. De gemeente heeft nu de gelegenheid om plannen die er liggen via een artikel 19-procedure op te pakken. Zij heeft net al gezegd dat zij een jaar de tijd wil nemen om te kijken of deze regeling ook werkt, dus dan ligt de regeling nog niet eens vast in bestemmingsplannen. Wat dat betreft hoeft de heer Smidt niet bang te zijn dat het al in beton gegoten is, want zover zijn de gemeenten nog niet. Die angst deelt spreekster dus niet. Als er wordt gesproken over het voorbeeld van de kippenshuur en het akkerbouwbedrijf dan staat er in de regeling heel nadrukkelijk dat het om bedrijfsbeëindiging moet gaan, maar als er wordt gekeken naar maatwerk dan wil zij best kijken of dit kan worden meegenomen om dit onder maatwerk te kunnen scharen. Zij zegt toe dat zij daar naar zal gaan kijken. Datzelfde geldt voor het betoog van de heer Haar, die de samenhang van gebouwen aankaart en wat er wel en niet kan worden opgeruimd. De heer Haar heeft daar toch wel een punt, dus ook dat zal zij meenemen om te kijken of dat nog wat objectiever moet worden benaderd. Ten aanzien van de financiering van het verhaal merkt zij op dat zij de opdracht heeft gekregen een regeling te maken, waarbij uitdrukkelijk is gesproken over een kwaliteitsslag in het landelijk gebied. Zij heeft niet de opdracht gekregen om ook de financiering mee te nemen. Wat wel aan de orde is, is dat als een dergelijk plan zich in een gemeente voordoet, de gemeente met de direct betrokkenen daarmee aan de slag zal moeten gaan. Dat is een plus voor de gemeenten. Verder moet ook niet worden vergeten dat met de vaststelling van het POP is gezegd dat gemeenten meer verantwoordelijkheid moeten krijgen en dat zij meer op eigen benen moeten staan zonder dat de provincie er bovenop zit. Als het nu gaat over deze regeling, dan wordt er van de gemeente ook een actieve rol verwacht en die kan de gemeente vervullen. Er zijn heel veel gemeenten die die rol ook actief willen oppakken en daar heeft zij vertrouwen in, met de kanttekeningen die hier verder zijn gemaakt. Ten aanzien van de opmerking van de heer Smidt over de onduidelijkheid van de woningen die moeten aansluiten bij de kern, merkt zij op dat in de regeling heel nadrukkelijk per zone staat aangegeven hoe dit moet worden geregeld, dus volgens haar is de regeling daar heel duidelijk in.

De heer WIJBENGA merkt op dat er een onduidelijkheid is over de procedure. De gedeputeerde heeft aangegeven nog een aantal dingen mee te willen nemen en uit te willen werken. Komt dit stuk terug in de staten, zodat over het eindresultaat nog van gedachten kan worden gewisseld?

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat het een uitwerkingsprogramma van het POP is, dus dit stuk komt formeel niet meer in de staten terug. Zij zegt echter toe om op het moment dat het definitieve plan er ligt, zij de commissie uitvoerig per brief zal toelichten wat er is gedaan met het advies van de commissie.

De heer WIJBENGA vraagt of er dan nog een mogelijkheid is om er nog eens in de commissie met de gedeputeerde over te spreken.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de commissie altijd en overal met spreekster van gedachten mag wisselen over dergelijke zaken.

10. Brief van 12 oktober 2005, kenmerk 40/5.3/2005009050, over de Stand van zaken uitwerkingsplannen en moties Provinciaal omgevingsplan (POP)

De heer WIJBENGA heeft dit punt gezamenlijk met de VVD opgevoerd en de insteek van zijn fractie ligt vooral bij het verhaal in Westerveld. Op pagina 252 van het POP is opgenomen dat het college in deze planperiode onder meer een uitwerkingsplan zal opstellen over ontwikkelingsmogelijkheden van recreatiebedrijven in kwetsbare gebieden. De onderbouwing hiervoor is ook terug te vinden in het POP. In het POP staat dat "het een gegeven is dat de verblijfsrecreatie zich het sterkst heeft ontwikkeld in de aantrekkelijke maar tevens vaak kwetsbare gebieden. Een grote belangstelling voor het recreëren nabij en in bos- en natuurgebieden kan daarom een spanning opleveren. Het conflicteren van natuurdoelen en bedrijfsbelangen vraagt de komende planperiode om een zorgvuldige en evenwichtige oplossing". Volgens wordt in het POP uitgebreid ingegaan op de verwachte zegeningen van de pilot Westerveld. De uitkomsten van deze pilot zijn alom bekend en ook besproken in de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie (BFE). Ook daar zal de discussie plaatsvinden over het voorstel van zijn fractie, voorzover daar straks eventueel nog vragen over komen, namelijk om een substantieel bedrag beschikbaar te stellen voor de uiteindelijke oplossing van dit probleem. De vraag waar de commissie vandaag voor staat is of het college zich, gelet op het imperatieve karakter van de tekst van het POP, simpelweg met een brief aan de staten van deze plicht kan ontslaan met als argument dat de pilot is mislukt. Als alternatief wordt er nu gewezen op een gebiedsgerichte aanpak. Zijn fractie neigt ertoe om deze vraag vooralsnog met een ferm neen te beantwoorden. Uit het door hem voorgelezen citaat blijkt duidelijk de druk op de natuur enerzijds en de toeristische sector anderzijds. Het belang van laatstgenoemde sector is na de vaststelling van het POP in de tijd genomen zeker niet minder geworden. Zijn fractie roept dan ook het college op de scherven bij elkaar te rapen, uitvoering te geven aan de opdrachten uit het POP en samen met betrokkenen aan de slag te gaan. De Milieufederatie en de Vereniging van Recreatieondernemers (RECRON) hebben de staten op een warme zomerdag al een keer een alternatief voorghouden en spreker herinnert zich de aanwezigen in die zaal die daar alle vrijwel zonder uitzondering positief op hebben gereageerd. Samenvattend neemt zijn fractie geen genoegen met het niet uitvoeren van een met algemene stemmen in deze staten aanvaarde POP op dit punt en hij verzoekt het college alsnog uitvoering aan de opdracht te geven met behulp van deze door derden aangereikte suggesties.

De heer SMIDT wil niet de vergadering van de Statencommissie BFE overdoen, maar het verslag van BFE heeft wel een paar aardige gezichtspunten opgeleverd die relevant zijn voor deze commissie. De heer Schaap heeft gezegd dat de regelgeving scherp is gericht op de bescherming van natuur en landschap, maar uit de pilot blijkt wel dat soms het tegenovergestelde wordt bereikt. Dat vindt spreker een opmerkelijke uitspraak. Hoe zit het nu met die regelgeving, want daar gaat deze commissie over? Dan geeft de heer Schaap aan dat de bal bij de Drentse gemeenten ligt en dat hij ook het advies in de brief zal volgen en zijn rol met overtuiging zal oppakken, want de problematiek is ernstig genoeg. Die opvatting deelt zijn fractie in ieder geval. Tevens geeft de heer Schaap aan van een neen-tenzij-beleid naar een ja-mits-beleid te willen. Dat is ook relevant voor deze commissie. Verder denkt de provincie nu na over de in te zetten instrumenten, zoals het faciliteren van uitplaatsing. Hij zou hier graag over willen spreken. Spreker heeft teruggerepen op de begrotingshoofdstukken recreatie en toerisme en over de projecten stond deze keer "het begeleiden en implementeren van maatwerkoplossingen van bedrijven in kwetsbare gebieden via projecten" genoemd. Spreker pakte toen de begroting van 2005 er nog weer eens bij en daar staat dat er ontwikkelingsruimte moet worden gecreëerd en dat moet worden gezocht naar maatwerkoplossingen voor bedrijven in kwetsbare gebieden via het project Westerveld. Het verschil tussen deze twee jaren is dat de ontwikkelingsruimte is verdwenen. Wordt er dan nu niet meer gezocht naar ontwikkelingsruimte voor bedrijven in kwetsbare gebieden? Is er dan meteen sprake van uitplaatsing? Als dat het beleid is dan zou hij daar wel eens over willen spreken, want de VVD-fractie is van mening dat er ook in kwetsbare gebieden oplossingen kunnen worden bedacht die de gelegenheid geven voor een bedrijf om zich te ontwikkelen en zich uit te breiden, zolang daar maar goed mee om wordt gegaan. Op dat moment komt de ja-mits-variant om de hoek kijken en bovendien zou hij dan wil-

len weten of die projecten voor geheel Drenthe gelden, want de pilot Westerveld moest een oplossing zijn voor die categorie bedrijven in geheel Westerveld.

De heer KUIPER merkt op dat de heer Smidt de ja-mits-variant acceptabel vindt. Spreker is dan benieuwd waar dat mits uit bestaat. Is dat het behoud van de kwaliteit van de doelstelling die de provincie heeft gesteld in het POP en in andere nota's, zoals de Voorbeeldregeling 'ruimte voor ruimte' en de gebiedsgerichte aanpak? Is het daarop gericht?

De heer SMIDT antwoordt bevestigend en merkt op dat het voor hem ook wel een kwaliteitsverbetering mag zijn, zowel voor het bedrijf als voor de natuur. Daar ligt namelijk een aantal instrumenten voor op de plank, zoals compensatie, maar dat was ook het nieuwe van POP II ten opzichte van POP I. POP I leek namelijk te stranden rondom dogma's over rode contouren. De verandering van POP I naar POP II was dat daar ontwikkelingsgericht over zou worden nagedacht. Zijn grote teleurstelling in de brief die hij nu onder ogen krijgt is dat de provincie zegt dat dit niet werkt. Dat zou hem buitengewoon spijten.

De heer KUIPER merkt op dat het probleem dat ontstaat is dat, als dit mits wordt geformuleerd in termen van algemene randvoorwaarden als kwaliteitsverbetering en als er een project in de praktijk zal worden uitgevoerd, er moet worden aangegeven en getoetst dat die kwaliteitsverbetering ook daadwerkelijk doorgang vindt en niet wordt onderuitgehaald maar zelfs kan worden verbeterd. Als dat beschreven kan worden is het pure winst en dat geeft het POP ook aan. Is dat de richting welke de heer Smidt ook uit wil?

De heer SMIDT antwoordt dat hij daar straks nog even op terug zal komen. De heer Schaap zegt verder dat gemeenten met bestemmingsplannen aan de gang kunnen en dat de provincie dit ongetwijfeld kan faciliteren en ondersteunen. Over de vorm waarin dit moet gebeuren doet de heer Schaap alleen geen uitspraak, want hij zegt dat dit een zaak is van mevrouw Haarsma. Daar zou spreker mevrouw Haarsma dan over willen spreken, want hoe denkt mevrouw Haarsma hier invulling aan te geven? Is zij bereid gemeenten en ondernemers te ondersteunen als het gaat om het zoeken naar ontwikkelingsruimte en is zij dan ook bereid de belangen van natuur, economie en voorzieningen in de dorpen integraal af te wegen? Vindt die afweging überhaupt systematisch plaats of vindt die wel plaats? Bij hem bestaat de indruk dat de regelgeving rondom de EHS en de Vogel- en Habitatrichtlijn star wordt toegepast, waarbij zelfs voorbij wordt gegaan aan handreikingen van het Rijk. Zo heeft minister Veerman gezegd dat de recreanten moeten kunnen genieten van de natuur en dat zij in de nabijheid van de natuur of in de natuur moeten kunnen verblijven. Het gevoel is enigszins dat er een blokkade komt zodra er een stap over de grens van de EHS en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden wordt gezet, terwijl zijn beleving van het rijksbeleid is dat er een optimum mag worden gezocht. Een van de belangrijkste uitgangspunten van POP II is dat de provincie wil "voorzien in de behoefte om verschillende sectorale beleidslijnen meer met elkaar in verband te brengen. In POP II is beleid ontwikkeld om sectorale beleidsvelden te doorbreken en om sectoroverstijgende danwel geïntegreerde bestuurlijke afwegingen te kunnen maken voor een concreet onderdeel van de fysieke leefomgeving". Dat is een belangrijk verschil met POP I en ook niet zonder reden. Gebeurt dit nu dan ook werkelijk? Vanuit de pilot Westerveld krijgt hij het idee dat het wat die sector betreft een holle frase dreigt te worden. Maakt het college wel voldoende gebruik van de nieuwe mogelijkheden van POP II en zijn er al goede voorbeelden van te noemen? Daar komt bij dat in POP II is uitgesproken dat gemeenten meer verantwoordelijkheid krijgen onder het adagium dat hoe dichter de besluitvorming bij de mensen wordt gelaten die in die leefomgeving leven, des te beter het misschien zal gaan. Hoe heeft nu die grote verantwoordelijkheid van gemeenten vorm gekregen in dit beleid?

De heer WIERINGA merkt ten aanzien van punt 6, de ontwikkeling van recreatiebedrijven, op dat Drents Belang het volgende onder de aandacht wil brengen. Ten aanzien van het POP II heeft er op 20 oktober 2003 een werkbezoek plaatsgevonden bij camping Torentjeshoek te Dwingeloo. Deze camping wilde het bedrijf al vele jaren verder ontwikkelen en een stuk verwaarloosd bos daarvoor gebrui-

ken. De overgrote meerderheid van de daar toen aanwezige staten- en commissieleden had geen problemen met deze uitbreiding. Kan de gedeputeerde aangeven hoever het nu ruim twee jaar later hiermee staat? Verder wil Drents Belang graag weten wat de pilot Westerveld I en Westerveld II hebben gekost en welke meerwaarde dit voor de betrokken ondernemers heeft opgeleverd. Ten aanzien van punt 10 over verkeer en vervoer wordt onderaan op pagina 7 bij de opmerkingen gemeld dat bij het opstellen van een uitwerkingsprogramma wordt gezocht naar een verfrissende manier van presenteren van het verkeer- en vervoersbeleid. Drents Belang wil graag weten wat de meerwaarde is van het op deze wijze presenteren voor de burger van de afwikkeling van het verkeer en vervoersprobleem.

De heer SCHAAP merkt op dat nu een herhaling van de discussie over de pilot Westerveld in de commissie BFE dreigt. Hij kan zich voorstellen dat de insteek wordt gekozen van het POP, maar de winst van de pilot Westerveld is geweest dat helder is geworden waar de knelpunten precies zitten. In de afgelopen jaren is heel vaak het beeld geschetst dat dit allemaal door provinciale regelgeving is veroorzaakt, maar als er goed naar de pilot Westerveld wordt gekeken dan is dat beeld niet te handhaven. Die pilot is afgerond en wat voor winst heeft dat opgeleverd? Voor een aantal bedrijven betekent het dat er in ieder geval procedures zijn gestart. De opmerkingen in de Statencommissie BFE waren dan ook dat daar waar wordt aangelopen tegen verpaupering van recreatiebedrijven versus de kwaliteit van natuur en landschap die daar ook vaak te vinden is, dit probleem zou moeten worden opgepakt door actief procedures op te starten, waarbij de houding ja-mits zou moeten zijn in plaats van neen-tenzij. Die openheid komt niet helemaal uit eigen koker, maar komt ook voort uit de contacten van spreker met gemeenten of met ondernemers. Uit het eerste de beste contact met een loket is vaak de reactie dat dit toch niet kan en dat daar niet aan begonnen moet worden, aangezien de provincie toch tegen zou zijn. Dat is een cultuur die spreker in Drenthe nogal eens tegenkomt en daar kan hij alleen maar wat aan doen door gemeentebesturen erop te wijzen dat als er in gebieden problemen zijn rondom recreatiebedrijven, deze actief kunnen worden aangepakt. Op die stoel kan de provincie niet gaan zitten en dat is ook onverstandig om te doen. Dat neemt niet weg dat dit vanuit het provinciehuis heel goed kan worden gefaciliteerd en dat gebeurt in de praktijk ook. Er moet sprake zijn van een houding dat daar waar problemen optreden, de provincie kijkt wat de oplossingen zijn en niet alleen maar door problemen te definiëren. Zo is het punt van de camping Torentjeshoek inmiddels opgelost, maar dat kan de commissie weten. Volgens spreker is dit punt naar tevredenheid van de betrokken ondernemer opgelost, want de wens van de ondernemer om die uitbreiding te realiseren is gehonoreerd. Aan de ene kant heeft de provincie gezegd dat de pilot moest worden beëindigd, want de provincie kan wel altijd doorgaan met het opzetten van pilots. Het komt erop neer dat de provincie hier het een en ander aan kan doen en ook gemeentebesturen worden gestimuleerd om bestemmingsplannen voor elkaar te maken, want verouderde bestemmingsplannen vormen een van de grootste bottlenecks waardoor ingewikkelde procedures moeten worden gevoerd. Als de gemeenten dat dan doen, moeten er gebiedsgerichte oplossingen worden gerealiseerd, maar gemeenten zijn daarbij van cruciaal belang.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat zij op dit moment druk bezig is om gemeenten te pushen om de vernieuwde bestemmingsplannen aan te leveren en daarmee aan de slag te gaan. Dat is een uitvoerig gebeuren, want sinds de herindeling hebben gemeenten als belangrijke taak de bestemmingsplannen op nieuwe schaal ontwikkelen dus een vermindering van het aantal bestemmingsplannen. Zo had de gemeente Meppel voor de herindeling nog 93 bestemmingsplannen en dat wordt teruggebracht naar elf. Dat kost heel veel tijd en energie, maar spreekster mag wel zeggen dat zij daar bovenop zit en dat gemeenten goed doordrongen zijn van het feit dat dit dient te gebeuren. De gemeenten beginnen dan ook aardig op stoom te komen, dus wat dat betreft is de provincie hier actief mee bezig. De heer Smidt vroeg zich af of het college voldoende gebruik maakt van de mogelijkheden van POP II als het gaat om integraal beleid. Bekend mag worden verondersteld dat op het gebied van sociale componenten pilots zijn gedaan en een van de onderdelen daarbij was integrale planvorming. De commissie zal daar begin 2006 over worden geïnformeerd. Dat is zeer succesvol gebleken, zowel bij ambtenaren ten provinciehuize als bij de gemeenten. Daar wordt dan ook met volle kracht gewerkt om te kijken hoe er zo goed

mogelijk in de gemeenten integraal aan de slag kan worden gegaan. Spreekster denkt dat haar collega als het gaat om plattelandsbeleid daar nog veel meer over kan vertellen.

Mevrouw EDELENBOSCH merkt op dat er in het plattelandsbeleid veel knelpunten zijn en datgene wat hier speelt is tot nu toe aardig in beeld gebracht. Veel knelpunten die sectoraal niet worden opgelost, worden in het kader van gebiedsgericht beleid wel opgelost. Spreekster zegt dat er veel problemen in dat kader worden opgelost, maar lang niet alles, want in gebiedsgericht beleid kan wet- en regelgeving niet aan de kant worden geschoven. Als er wordt gekeken wat er in de Drentse Aa en het Hunzegebied inmiddels aan verplaatsingen en verbeteringen is doorgevoerd, evenals aan zaken die normaal gesproken niet in bestemmingsplannen kunnen worden opgenomen doordat de plussen en de minnen van de diverse sectoren bij elkaar worden opgeteld, dan betekent dit wel dat de gemeenten in eerste instantie aan slag zijn om dit mogelijk te maken in bestemmingsplannen. In het gebiedsgericht beleid zitten de gemeenten dan ook aan tafel, maar zij is het met beide collega's van harte eens dat de gemeente daar in actief moet zijn.

TWEEDE TERMIJN

De heer WIERINGA heeft van het college nog niet begrepen wat de kosten zijn van de pilots Westerveld I en II en wat de meerwaarde is voor de betrokken ondernemers.

De heer SMIDT wil POP II zo snel mogelijk ingevoerd en uitgevoerd zien. Over de totstandkoming van het integraal beleid heeft hij zo nu en dan alleen maar wat symptomen voorbij zien komen en dat zijn de befaamde artikel 19-procedures die voorbij fietsen. Hij begrijpt ook wel dat het echte integrale beleid het best via bestemmingsplannen en gebiedsgericht beleid vorm kan worden gegeven, maar als dan wordt gekeken hoe de reactie op artikel 19-procedures is, dan vraagt spreker zich wel af of dat het integrale denken is. Ook ondernemers in de recreatieve sector die in kwetsbare gebieden zitten, kunnen niet zo lang worden beperkt in hun mogelijkheden, want anders gaat economisch gezien het licht uit. Het is dan een hele goede oplossing om die ontwikkelingsmogelijkheden te realiseren door dit samen met de gemeenten in een artikel 19-procedure te gieten, want een wijziging van het bestemmingsplan is dan geen begaanbare weg. Dit is niet alleen belangrijk voor de ondernemer, maar ook omdat die bedrijven belangrijk zijn voor de leefbaarheid van het Drentse platteland. Zijn indruk is dat ook via een artikel 19-procedure het maatwerk en het komen tot een meerwaarde voor de ondernemer en voor natuur en landschap mogelijk moeten zijn. Hij krijgt nu signalen dat ondernemers druk bezig zijn en dat er veel plannen op tafel zullen komen. Bij zijn werkbezoek aan de gemeenten heeft hij sterk de indruk dat zij niet vinden dat de provincie uitdaagt tot ontwikkelingsgericht denken. Immers, de voorbeelden van de onmogelijkheden en belemmeringen die door de provincie worden aangehaald worden veelvuldig gegeven en in het verleden is de provincie dan ook wel eens heel goed geweest in het neen zeggen tegen initiatieven, terwijl er eigenlijk zou moeten worden meegedacht over de kansen en mogelijkheden. De kern van de brief is dan ook de vraag hoe het verder moet met POP II, terwijl de staten dit natuurlijk heel makkelijk afzetten tegen POP I. Gaat het nu ook werkelijk beter en welke signalen krijgt de provincie daarvan? Van mevrouw Haarsma begrijpt hij dat de staten er nog wel even op moeten wachten voordat werkelijk is te zien dat POP II beter werkt dan POP I. Blijkbaar moeten de staten dan leven met enige ongerustheid die voornamelijk is gebaseerd op de onzekerheid waarmee in artikel 19-procedures wordt gewerkt en signalen die zijn te lezen in de krant. Zo was dit echter nooit bedoeld.

De heer WIJBENGA heeft een suggestie gegeven om toch te kijken naar wat de staten in het POP hebben besloten, namelijk tot een aantal uitwerkingsplannen. Daar zijn er vandaag twee van aan de orde, namelijk de ruimte voor ruimte regeling en het energiebeleid. Dat zijn doorwrochte stukken en over de inhoud is genoeglijk gesproken of komt de commissie nog te spreken. Daarin wordt de problematiek waarover de commissie het heeft voldoende aan het licht gebracht. Vanuit het veld zijn genoeg suggesties aangereikt om de problematiek van de recreatiebedrijven te beschrijven. Het is jammer dat

Westerveld is mislukt, maar de scherven moeten worden opgepakt, er zijn suggesties vanuit het veld gedaan en nu is het de vraag of het college deze opdracht oppakt, ja of neen?

De heer SCHAAP antwoordt dat hij de kosten van de pilot Westerveld I en II uit zijn hoofd niet kan geven, maar volgens spreker is één telefoontje naar een ambtenaar in dit huis voldoende om daar achter te komen. Bij de pilot Westerveld is geconstateerd dat het niet alleen de overheden zijn, maar ook de ondernemers zelf. Wat hij ziet en hoort is dat er soms wel wensen zijn, maar dat niet iedere ondernemer die weet te vertalen naar goede ondernemingsplannen en aanvragen. Ook daar zit nog wel eens wat twijfelachtigheid. Dat neemt niet weg dat de oproep aan gemeentebesturen om actief ondernemers van het ene goede loket naar het andere goede loket te sturen van grote betekenis is. Aan uitwerkingsplannen van het POP waagt hij zich niet.

Mevrouw HAARSMA zal zich niet wagen aan een uitwerkingsplan van het POP. Wat zij wel wil is dat zij zich in ieder geval in verbinding zal stellen met de Milieufederatie Drenthe en de RECRON Drenthe, met het verzoek de scherven bijeen te brengen en te kijken of tot een mooie vaas kan worden gekomen. Van de pilot Westerveld waren er destijds hoge verwachtingen, maar deze werden mede ingegeven door het feit dat de pilot als kapstok werd gebruikt. Spreekster wil geen soortgelijke regeling en een soortgelijk actieplan realiseren, maar wat zij wel wil is met de club die zij zojuist heeft genoemd in gesprek gaan en vervolgens kijken met de gemeenten in het gebiedsgerichte deel wat er haalbaar en mogelijk is. Zij zal dat in ieder geval doen.

De heer WIJBENGA merkt op dat de insteek van deze discussie het POP was en de opdrachten die het POP richting college bevat. Daar hebben de staten een uitspraak over gedaan en als het college daarvan in het POP afwijkt, dan is er alle reden toe om dat in deze commissie te bespreken. Hij begrijpt van de gedeputeerde dat zij vasthoudt aan het uitgangspunt dat het college het uitwerkingsplan niet gaat uitvoeren. Het college komt wel met een alternatief en spreker kan ermee leven dat als de gedeputeerde met die andere uitwerking terugkomt in de commissie, daar nog eens over gesproken kan worden.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de pilot Westerveld uitvoerig aan de orde is geweest en dat er conclusies aan verbonden zijn. Die discussie was in BFE en die is afgelopen. Spreekster zal in gesprek gaan met de branche en vervolgens gaat zij kijken wat dat voor mogelijkheden biedt. Spreekster gaat niet toezeggen dat zij met een uitwerkingsplan zal komen, want zij gaat haar hoofd niet in een strop hangen waarvan zij van tevoren weet dat deze zal worden aangetrokken.

De heer WIJBENGA vraagt mevrouw Haarsma daarmee terug te zullen komen in deze commissie.

Mevrouw HAARSMA zegt dit toe en zal de commissie melden wat zij aan het doen is.

De heer KUIPER merkt op dat hij nog wat wil opmerken over de brief die op de agenda staat over de stand van zaken uitwerkingsplannen en moties POP. Op pagina 8 staat dat er sprake zal zijn van een actualisatie van de beleidsnota Wonen. Daarvoor zal het een en ander in gang worden gezet. Nu is er vorige week in de media het een en ander gezegd over de aantallen woningen die zullen worden gebouwd. Er is een verschil van inschatting over 10.000 woningen of 13.000 woningen. GroenLinks heeft de insteek dat bij een toekomstige stijging van het aantal huishoudens de kleinere oudere huishoudens zullen toenemen. Het aantal jonge kinderen met gezinnen zal afnemen en tussen 2005 en 2010 zal het aantal dertigers en veertigers met 200.000 afnemen. Tussen 2005 en 2020 zullen er 750.000 huishoudens bijkomen. Gezien de te verwachten verdubbeling van het aantal 65-plussers in de komende dertig jaar zullen woningen in toenemende mate aan de specifieke wensen van ouderen moeten voldoen. Over een aantal van dergelijke nieuwe gegevens die op tafel zijn gekomen bestaat geen misverstand. Het is even het punt hoe dit in Drenthe zal worden ingepast. Zal dit resulteren in het aantal van 13.000 woningen of moet er worden aangepast naar 10.000 is dan de vraag. In de actualisatie van de beleidsnota wonen staat in de opmerkingen dat het wachten is op de basisinvoergegevens van het CBS en

IPO en dat de actualisatie eerst vooral een technische klus is om de meest recente cijfers en prognoses goed op een rij te krijgen, waarna de beleidsmatige afweging zal volgen. Kan er haast worden gemaakt om die compensatie goed op een rij te krijgen, zodat de juiste gegevens worden gebruikt en er op basis van die cijfers voorspellingen voor de komende tientallen jaren naar voren kunnen worden gebracht? Alleen op die manier kan een goed provinciaal advies worden opgesteld, waarmee bij de gemeenten kan worden aangeklopt, zodat daar vervolgens goede randvoorwaarden worden gesteld en er niet op verkeerde plaatsen voor verkeerde doelgroepen wordt gebouwd. De gegevens moeten op een goede manier worden geactualiseerd. Hij hoeft daar geen antwoord op maar wil dat op korte termijn die autorisatie zal plaatsvinden.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat het college hier heel druk mee bezig is. De woonplannen worden op dit moment geanalyseerd, dus zij is er druk doende mee. Zij antwoordt dus bevestigend.

De heer KUIPER vraagt of er zicht op is wanneer dit zal worden afgerond.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat zij er druk mee bezig is en dat zij 2006 probeert aan te houden.

De VOORZITTER merkt op dat dit agendapunt afdoende besproken is en sluit de beraadslagingen daarover af.

11. Brief van 3 oktober 2005, kenmerk 42/5.6/2005009541, over Startnotitie energiebeleid 2006-2010

De heer HORNSTRA merkt op dat het Sinterklaastijd is en dat dit ook de heer De Bruin niet is ontgaan. Hij heeft erop gezinspeeld dat hij zijn gehele bijdrage op rijm wenste te oden, maar dat leek hem toch niet zo'n goed idee. Daar is hij namelijk niet goed in, dus hij komt niet verder dan na lange tijd te hebben nagedacht, vast te stellen dat het college met iets anders komt dan hij had verwacht. Dat is namelijk met de startnotitie, en dat is zeker geen blauwdruk vol ambitie. Om zich als het groen land van spek en bruine bonen, een ware energiekoploper te tonen.

Het zal duidelijk zijn dat hij lang heeft gewacht en de verklaring daarvoor is bekend. De PvdA had van het resultaat toch wel iets meer verwacht. De materie is weerbarstig en zonder medewerking van andere overheden gaat het niet. Maar toch, zijn kritiek op de eerste energienota was dat hij vond dat deze te weinig ambitieus was en hetzelfde geldt voor deze startnotitie. Het is wel een stuk leesbaarder geworden dan het vorige verhaal. Het is geen uitvoeringsverhaal en er worden geen afrekenbare doelstellingen benoemd. Het is geen A- of B-stuk, maar de commissie mag er iets van vinden zonder dat dit direct consequenties heeft. Er kunnen dingen over de notitie worden gezegd, want er is goed over nagedacht en de gedeputeerde kan een concreet boodschappenlijstje meegeven. Hij onderschrijft het in de inleiding geschetste beeld, want het gaat niet goed met het klimaat en problemen ontstaan door het opmaken van fossiele brandstoffen. Hij is het erover eens dat er een duurzame samenleving moet komen en over een prominente rol van Energy Valley is hij het ook eens. De gedeputeerde zegt dat de provincie een patrijshond wil zijn, maar een hond heeft volgens hem een baas die kan dwingen welke kant de hond uitgaat. Wat blijkt nu? Heel vaak ontbreken middelen en mogelijkheden om het idee van duurzaamheid echt van de grond te krijgen. Bij duurzaam bouwen zijn er bijvoorbeeld wel ambities, maar de middelen en de controle ontbreken. De staten moeten dus oppassen dat die hond alleen maar blaft en niet bijt. De provincie zal die hond dus een paar scherpe tanden moeten geven. Een van de uitgangspunten van het voorliggende stuk is dat zoveel mogelijk partijen moeten worden betrokken bij planvorming. Zeker als het gaat over planologische ingrepen, zoals bij mobiliteit, heeft de provincie dit in het verleden vaak laten liggen. Veel van de aanwezigen in deze commissie kennen voldoende woonwijken waar het allemaal beter en anders had gemoeten en gekund. Het woord ambitie komt heel vaak voor en wordt steeds gekoppeld aan het woord stimuleren. Nou is het de startnotitie, dus het mag, maar hij verwacht wel dat als er een uitvoeringsnotitie komt er ook heel duidelijk iets valt af te rekenen. Die ambitie gaat niet zonder medewerking van anderen en hij krijgt de indruk dat een aantal keren wordt gesteld dat

de gemeenten het laten liggen. Daar hebben zij heel vaak een eigen verklaring voor die iets met financiën heeft te maken, maar soms ook met ingewikkelde regelgeving en misschien wel met enige onwil. Het college is daar zelf heel duidelijk over en zegt dat de rijksoverheid eigenlijk iets meer beleid zou moeten bieden om zaken stringenter toe te passen. Een conclusie kan ook zijn dat het idee van duurzaamheid niet tussen de oren zit van de meeste Drentse gemeenten, want alleen Tynaarlo komt voor op de top 25-lijst van gemeenten die goed scoren op de duurzaamheidsmeting. Het project Liberalisering Energiemarkt Drenthe (LED) is een prima initiatief dat al heel wat verschillende resultaten heeft opgebracht. Mede door het ontbreken van financiële middelen bij gemeenten of onwil is dit nog steeds niet wat hij ervan had verwacht. Het college nodigt partijen uit om te komen tot een manifest "Goed bouwen en prettig wonen". Nu is het versturen van uitnodigingen prima, maar het is niet erg hard. Hij is het met het college eens dat er veel meer moet worden gezocht naar hoe dingen kunnen worden afdwongen, dus een meer wettelijk instrumentarium en dus "scherpe tanden". Er zijn heel wat goede initiatieven op dit moment met betrekking tot deze categorie en momenteel zit de provincie in de denkfase of zelfs in de planfase. Er wordt een rijtje genoemd, waaronder waterkracht, het idee van het openbaar vervoer, het eigen wagenpark, het leren voor duurzaamheid en de interne energiehuishouding in het provinciehuis. Als hij echter kijkt wat er tot nu toe tot stand is gebracht, dan komt hij niet veel verder dan parkmanagement en een aantal woningbouwprojecten. Als hij landelijk kijkt dan vindt hij het wel erg droevig gesteld met alternatieve energie, want 1,8% van de energievoorziening komt uit alternatieve bronnen. Voor 2010 zou dat 5% moeten worden, maar de verwachting is dat dit hoogstens 3,5% wordt. Dat is niet best, nog los van de doelstelling die op zich al laag is. Voor de langere termijn is het beeld nog veel somberder. Opvallend is dat het college zelf erg negatief is over haar ambities. Zo meent het college dat het een haast onmogelijke opgave is om de steeds stijgende energievraag terug te dringen. Verder vindt het college het onwaarschijnlijk dat de doelstelling van duurzame energie wordt gehaald, concludeert het college dat Drenthe de taakstelling niet gaat halen en dat dit alleen landelijk kan door aankoop van buitenlandse emissiereducties. Als spreker dat leest vindt hij dat niet erg motiverend. Wellicht bedoelt het college aan te geven dat het op deze manier niet wordt gehaald en dat de staten te hulp moeten schieten, want zo redt de provincie het niet. Als commissie en college het daarover eens zijn, dan zou dat winst zijn, want dan kan vervolgens kritisch worden gekeken hoe dit bereikt kan worden. Naar de mening van de PvdA zal er echt iets moeten gebeuren, want de tijd van vrijblijvendheid, het zal mijn tijd wel duren, zij vinden wel wat en pappen en nat houden, is definitief voorbij. Hij zal straks een aantal concrete voorstellen doen maar heeft ook nog een aantal vragen. Waarom noemt het college alleen maar enkele speerpunten, want in de vorige notitie werd zonne-energie nog als reële optie gezien? Dat heeft natuurlijk wel van alles te maken met subsidies, maar het komt niet meer voor. Over de opslag van warmte en koude is al jaren lang kennis beschikbaar en er zijn zelfs mensen die het toepassen. In Drenthe gebeurt er op dit gebied heel erg weinig. Waarom is dat zo? Is de Drentse bodem geschikt voor aardwarmte? Zonder echte impulsen komt er van dit verhaal niets terecht. Daar wil hij wel duidelijkheid over. Over opslag van CO₂ zijn de risico's nog niet geheel in kaart gebracht. Misschien is het niet eens verstandig. Bovendien, als CO₂ wel wordt opgeslagen, dan haalt de provincie wel heel gemakkelijk de doelstellingen en dat zou de provincie er misschien toe kunnen brengen de verdere inzet van alternatieve energiebronnen te laten voor wat het is. Ten aanzien van biomassa en biovergisting merkt hij op dat er heel veel plannen over zijn, maar toch komt er nog niet veel van terecht. Het college geeft hiervoor allerlei redenen, zoals financiën, regelgeving, definitie, maar ook de financiering die hierbij een rol kunnen spelen. De controle van de milieukwaliteit van de elektriciteitsproductie staat wellicht op de tocht en wanneer dat geld er niet extra bij komt dan kan wellicht ook een deel van dit verhaal worden vergeten, los van alle planologische en andere belangen. Dan blijkt ook nog eens dat wanneer de olieprijs stijgt, de alternatieve energievormen lucratiever worden, maar vervolgens dringt de overheid de subsidie terug. Dan schiet de provincie er ook niet veel mee op. Het college zegt in het financieringsverhaal dat er € 300.000,- voor uit moet worden getrokken, maar spreker merkt op dat dit ramingen zijn waarvan onbekend is waarop zij zijn gebaseerd. Verkeer en vervoer blijkt voor 27% verantwoordelijk te zijn voor de industrievraag en ongeveer voor het zelfde percentage van de CO₂-uitstoot. Het college zegt zelf dat er een groot potentieel voor besparingen ligt en het verhaal is natuurlijk dat met besparen de meeste winst valt te behalen. De heer Smidt zal het ongetwijfeld nog eens herhalen dat dit 74% is en

spreker heeft het steeds over datgene wat erbij komt. Met het besparen op zich valt dus al heel wat te verdienen. Ook in relatie tot verkeer, vervoer en fijnstof, vindt spreker daar geen woord over terug en dat verbaast hem. Kan het college daarop terugkomen? Zijn conclusie is dat hoewel er veel werk is verricht en er veel goede initiatieven zijn ontplooid, op kortere en langere termijn de doelstellingen niet zullen worden gehaald. Er moet dus iets anders gebeuren en er zullen andere wegen, aanvullend op dit verhaal, moeten worden bewandeld. Windenergie is voor hem één van de opties. Hij heeft er in zijn fractie lang bij stilgestaan en veel voors en tegens op een rijtje gezet en zijn conclusie is, alles afwegende, dat als de provincie haar doelstellingen wil halen, substantieel van deze manier van energieopwekking gebruik zal moeten worden gemaakt. Er kunnen natuurlijk allerlei bezwaren worden bedacht en spreker vindt ook dat Drenthe niet moet worden volgebouwd met windmolenparken, maar met begrip voor het landschap zullen er toch allerlei mogelijkheden zijn om substantieel een bijdrage op deze manier te verwerken. In het POP worden allerlei bedragen genoemd, zoals 15 megawatt. Indien het college dan 10% duurzame energie wil en als daar 12,5% windenergie van is, dan komt hij precies op de 15 megawatt die oorspronkelijk was bedoeld en niet meer. Dat vindt spreker te weinig en daarom denkt de PvdA dat voor de nabije toekomst door windenergie een substantiële bijdrage aan de elektriciteitsvoorziening kan worden geleverd. Over 25 jaar ontstaat dan hopelijk de discussie of het erfgoed windmolens wel afgebroken mag worden. Kortom, hier kan een hele discussie over windmolens plaatsvinden als het college daar prijs op stelt, maar spreker heeft zijn conclusie getrokken dat hij daar heel duidelijk op wil inzetten.

Een tweede voorstel is dat hij denkt aan een fonds waaruit geld geleend kan worden voor verbouwingen, en dan vooral met als doel om energie te besparen. Veelal is het zo dat mensen opzien tegen de extra kosten en het er dan maar bij laten, terwijl indien er een financiële prikkel zou zijn om bijvoorbeeld op een of andere manier goedkoper geld te kunnen lenen en de aflossing en rente te betalen uit energiebesparing, dan zijn er wellicht meer mensen over de streep te trekken. Wat hem ook is opgevallen is dat veel zaken die met besparingen te maken hebben, ook met communicatie hebben te maken. Mensen moeten weten wat zij kunnen doen en wat hen dat oplevert en daar schijnt nog steeds een groot gebrek aan te zijn.

Inmiddels is er een watertoets. Is het niet te overwegen om ook een energietoets toe te passen? Bij allerlei plannen zou toch kritisch moeten worden gekeken wat de energiebelasting is op het moment dat de bestemmingsplannen op een andere manier heel veel opleveren. Bij de verbouw van scholen kan heel veel energie worden bespaard. Dat is bekend bij de provincie maar het blijkt dat gemeenten dat doel wel onderschrijven, maar er komt minder van terecht dan hij wil. Hij vraagt om daar een impuls aan te geven, daar energiebesparing in dergelijke gebouwen een voorbeeldfunctie kan hebben voor kinderen. Als laatste stelt hij voor om te onderzoeken of minder hard rijden rondom de kernen van deze mooie provincie niet alleen energiewinst oplevert in de zin dat er wordt bespaard, maar dat daarmee aan de andere kant ook fijnstof en andere uitstoot wordt teruggedrongen. Deze voorstellen wil hij hier lanceren en hij is benieuwd naar de bijdrage van andere partijen, maar ook naar de reactie van het college op wat hij naar voren heeft gebracht.

De heer SMIT roept de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen in herinnering van 16 februari 2004, toen werd gesproken over de intensivering van energiebeleid. Gedeputeerde Dijks gaf toen aan coördinator te zijn voor het actieve duurzame beleid. Alle provinciale plannen die effect hebben op duurzaamheid worden getoetst, ook als deze het openbaar vervoer betreffen, zo geeft de heer Dijks aan. De toets waar de PvdA het over heeft, is dus al stand beleid. Misschien was de PvdA dat vergeten?

De heer HORNSTRA antwoordt dit inderdaad te zijn vergeten, maar hij weet niet wat de heer Smit hiervan heeft teruggezien.

De heer SMIT antwoordt dat hij er ook niets van terug heeft gezien, maar hij herinnert er nog maar weer eens aan.

De heer WIERINGA merkt op dat er een keurig ontworpen boekwerk voorligt, dat naar zijn mening niet nodig was geweest als de provincie had geïnformeerd bij de burens in Duitsland. Dan immers zou bekend zijn geworden dat Duitsland op dit gebied al veel verder is met bepaalde ontwikkelingen. Er staan geen nieuwe dingen in dit boekwerk, want het is allemaal al uitgevonden. De provincie had deze kosten eenvoudig kunnen besparen. Op pagina 11 wordt vermeld dat de provincie een windmolen op het dak van het provinciehuis wil plaatsen. Op welke gronden mag de provincie wel zo'n windmolen plaatsen en meerdere particuliere ondernemers niet, zoals windmolenpark Oude Vaart, of de locatie Meppel, Westerveld of Beilen. Dat zijn allemaal particuliere initiatieven. Verder wil hij weten wat de meerwaarde is van een windmolen. Worden burgers niet opgezeald met alleen maar duurdere energie?

De heer KUIPER merkt op dat provinciaal energiebeleid, net als andere sectoren van provinciaal beleid, te maken heeft met drie bekende peilers, namelijk stimuleren, coördineren en initiëren. Dit zal iedereen in deze commissie wel herkennen en de nota geeft hier genoeg aanknopingspunten voor om dit ook terug te vinden. GroenLinks heeft altijd aangedrongen op het stimuleren van duurzame energiebronnen en dit staat duidelijk in de nota. Het coördineren van verschillende beleidsterreinen, waaronder een energieparagraaf bij de verschillende sectoren, staat in deze nota. Dat is terug te vinden op pagina 11 bij het punt waar staat dat de provincie nota's en bestekken voorziet van een energieparagraaf en dat bij het verlenen van subsidies op de energieaspecten wordt gelet. Dit zijn zaken die hij altijd heeft bepleit en hij sluit dan ook aan op wat de heer Smit van D66 naar voren heeft gebracht. In die bewuste commissie is dit al duidelijk naar voren geschoven als punt. Hij mist dit en dat is dus een gemiste kans, waarbij hij er nog eens op aandringt om van de dwarsverbanden naar andere sectoren een serieuze zaak te maken. Het initiëren van nieuwe vormen van energiegebruik en -besparing, zoals de verdere vormgeving van de discussie over Drenthe in 2050, wordt ook verwoord in deze nota. Zelfs de voorbeeldfunctie waar hij al jaren op heeft gewezen staat erin. Daarvoor complimenteert hij het college. Waarom dan toch nog een kritische bijdrage? Dat heeft te maken met de onderdelen van deze notitie die nog een stap verder hadden kunnen gaan. In deze commissie is er slechts beperkte tijd en in andere gevallen is er meer tijd om dieper in te gaan op bepaalde zaken qua energie. In deze commissie is ook gelegenheid om wat meer te praten over een wat andere benadering en dat zal hij dan ook doen. De nota spreekt vanuit speerpunten waar de PvdA-fractie ook al even op heeft gewezen en dat blijkt ook uit de begeleidende brief. De drie speerpunten die genoemd zijn, zijn onvoldoende. Het vormt een fragmentale benadering van het energieprobleem en hij had ook liever gezien dat er nog meer voor de integrale benadering was gekozen, dus meer vanuit de sectoren die ook in de bijlagen zijn genoemd. In dat geval zou ook een integrale afweging kunnen worden gemaakt over op welke gebieden er energiebeleid vanuit de Drentse verantwoordelijkheid wordt gevoerd en welke stappen er op dit gebied door de provincie kunnen worden gezet. Daarom neemt hij de sectoren door die genoemd staan in de bijlage. Zo zorgt verkeer en vervoer voor 27% van de totale uitstoot in Drenthe en dat is meer dan het gemiddelde in Nederland. Is daar niets aan te doen? Hij legt zich niet neer bij de constatering op pagina 28 dat de vraag naar energie de komende jaren zal toenemen. Daar is alle aanleiding toe, want er is sprake van klimaatsverandering en luchtvervuiling. Het wordt allemaal in verband gebracht met de toename van het verkeer. Het afremmen van het autogebruik is daarom ook zijn uitgangspunt. In dat verband is eigenlijk de provinciale opcenten een constructie met een ongewenste vorm. Immers, bezit wordt belast maar gebruik wordt ongemoeid gelaten. Jammer genoeg is het rekeningrijden door toedoen van de discussie in de Tweede Kamer onderuit gehaald. Hij pleit voor een slimme constructie zoals die ook door de staten is aangedragen bij LOFAR. Dat zou een bijdrage hebben kunnen leveren. Het gaat niet alleen om beter geregeld verkeer, maar ook om het gebruik extra te belasten en dit ten goede te laten komen van de provincie. Hij pleit ervoor om te onderzoeken of het autogebruik via provinciale middelen en maatregelen te belasten is en het weglaten van de techniek van de accijnzen via de motorrijtuigenbelasting. Of dat mogelijk is, is een tweede, maar is wel een interessante optie om dit ook eens door de provincie te laten doen. Het zou een discussie over de grotere verantwoordelijkheid die de provincie toegewezen krijgt een extra dimensie kunnen geven. Ook het afremmen van het woon-werkverkeer kan worden opgepakt door de provincie. Spreker heeft daar enige tijd geleden enige artikelen over gepubliceerd in landelijke bladen en daar heeft spreker een aantal stimulerende reacties op gehad, waaronder

die van de directeur van de Nationale Vacaturebank.nl. Die reactie komt erop neer dat er een databank zou moeten komen van mensen die werken op plekken waar zij niet wonen. Zij geven te kennen dat zij graag meer in de buurt willen wonen van de plek waar zij werken. Die gegevens worden met elkaar in verband gebracht. Nu is het bijvoorbeeld zo dat iemand die werkt in het ziekenhuis in Groningen en in Assen woont, niet weet dat iemand met eenzelfde functie in het ziekenhuis in Assen werkt en in Groningen woont. Door die grote databank kan een soort van banenruil ontstaan en verminderde druk op het woon-werkverkeer. Er zijn landelijke ondersteunende maatregelen mogelijk en nodig, maar de provincie zal het initiatief kunnen nemen tot het opzetten van een dergelijke databank. Deze is te koppelen aan de databanken van bestaande organisaties als het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI), maar ook de Nationale Vacaturebank.nl zal kunnen worden ingeschakeld. Deze laatste organisatie heeft in ieder geval belangstelling voor een pilot op dit gebied die zou kunnen worden uitgewerkt. Door vermindering van het woon-werkverkeer gaat ook het energieverbruik in die sector naar beneden en daarmee is de constatering op pagina 35 dat slechts 2,7 EC kan worden gehaald, een geringe schatting geworden. Bij de huidige hoge energieprijzen willen forenzen graag iets aangeboden krijgen om de hoge kosten voor woon-werkverkeer naar beneden bijgesteld te krijgen. Het gebruik van een tweede auto kan hierdoor ook verminderen. De andere sector is handel, diensten en overheid. De nota noemt 12,2% van het Drentse gebruik en in deze sector ziet hij mogelijkheden om de mondiaal gewenste 65% reductie dichterbij te brengen. Het gemeentehuis in Vries is een van de voorbeelden waarbij duidelijk wordt dat lokale overheden een steentje kunnen bijdragen en dat is waarschijnlijk ook gebeurd omdat daar een wethouder van GroenLinks actief is in het uitvoeren van het beleid. Ook de inzet van groente-, fruit- en tuinafval(GFT)-afval voor vergisting en gasopbrengst, waar de stad Groningen een aanzet toe heeft gegeven, kan vooral in Drenthe met zijn grote hoeveelheden groen een vertaalslag krijgen. Om een extra stimulans en energiebesparing door efficiency te krijgen wil hij hierin een nieuw gebruik van alternatieve energiebronnen aankaarten. De gasopbrengsten van het GFT-afval zijn in te zetten voor een BK-installatie in een overheidsgebouw. Welk gebouw dat in Drenthe moet zijn hoort bij de uitwerking van de energienota. De kracht van het energiedeel die het oplevert is meer dan de warmte voor dat gebouw. Die kan dus worden ingezet voor iets anders. Naast dit overheidsgebouw wordt wind en elektrische zonne-energie ingezet. Overschotten aan warmte komen in de warmteopslag en ook thermische zonne-energie kan aanvullend werken. De overcapaciteit van elektrische energie is in te zetten voor vervoer, bijvoorbeeld elektrisch aangedreven busjes in gemeenten die hieraan mee willen werken. Dit integrale denken dient nog meer dan al het geval is terug te komen in de energienota. Er zijn wel voorbeeld in de nota terug te zien, zoals het advies van bureau Beilen, maar als aanjager kan de provincie nog meer op zich nemen. In de sector huishoudens worden in de startnotitie alleen projecten genoemd die op pagina 41 zijn te vinden. Er is echter veel meer te halen. Bij de bestaande bouw kan meer ingezet worden op energiebesparing en bij nieuwbouw is meer in te zetten op de principes van zongericht bouwen. Bestemmingsplannen moeten daarop naar zijn mening worden beoordeeld. Niet alleen moeten vooraf in de planvorming uitgangspunten worden geformuleerd, zoals het college doet op pagina 13, maar het college kan daarin nog veel verder gaan dan nu het geval is. Wat hem betreft kan het college de grenzen van wat wettelijk is toegestaan gaan opzoeken in het beoordelen van de gemeentelijke plannen en zo nodig een plan dat niet aan de eisen voldoet van zongericht bouwen terugsturen. Hij heeft zojuist een opmerking gehoord van de PvdA over besparingen en lenen en dat onderdeel ondersteunt hij van harte. Ten aanzien van industrie en parkmanagement is de industrie de volgende sector die wordt genoemd, maar daar is nog veel verder mee te gaan. Daarvoor is het nodig dat er op een andere manier naar windenergie wordt gekeken. Er moet niet alleen worden ingezet op de locatie Coevorden, maar er moet worden toegestaan en gestimuleerd dat een industriepark met een energie-neutraal plan komt, waarin windenergie een grote rol kan krijgen. Overigens is met de huidige mogelijkheden van de inzet van 5 megawattmolens in Coevorden meer te realiseren dan de schamele 15 megawatt die in de nota staat. De excursie van deze staten in juni 2005 naar de plaats waar deze molens staan te draaien, heeft dit aangetoond. In de land- en tuinbouw gaat weliswaar weinig energie rond, maar ook deze sector is extra in te zetten in combinatie met vergisting en overheidsgebouwen zoals eerder beschreven. Hij wil graag dat het college hierin een actieve rol gaat spelen. Ten aanzien van de nutsvoorzieningen en delfstoffen wil hij volstaan met de opmerking die hij hierboven al heeft gemaakt

over de integrale benadering. Verder rest hem nog één opmerking over de nota. Terecht noemt het college het aspect van de voorbeeldfunctie van de eigen organisatie. De GroenLinks-fractie staat helemaal achter dat wat gebeurt, maar in dat kader is het ook nodig naar andere dingen te kijken. Het is eigenlijk te gek dat in deze zaal wordt vergaderd met een verlichting waarbij de meters in de hal direct laten zien dat er meer energie wordt verbruikt als het licht aangaat. Ook in de vergaderruimtes waar de fracties bij elkaar komen is dat het geval. Een jaar geleden is er andere verlichting aangebracht en voorheen ging daar een capaciteit van 200 watt in om, maar nu is de verlichting van de vergaderruimtes verslechterd, maar de capaciteit is verhoogd naar 800 watt. Dat is vreemd en volstrekt onnodig. In deze zaal is het gebruik drastisch te beperken door het gebruik van spaarlampen en ook elders in dit gebouw zijn die mogelijkheden er voldoende. De GroenLinks-fractie wil dat het college kritisch naar de aanwezige verlichting in het provinciehuis kijkt en deze zo nodig gaat vervangen door energiearme lampen. Kortom, de aanzet van de startnotitie is goed voor een verder uit te bouwen beleid, maar hij wil graag dat er meer naar integrale aspecten wordt gekeken en dat de uitwerking daarvan wordt gericht op die zaken.

De heer POPKEN is onder de indruk van de lengte van het betoog van beide vorige sprekers. In die betogen zitten heel veel elementen die hij kan onderschrijven. Hij beperkt zich tot de startnotitie en de naam zegt al dat het een startnotitie is. De notitie is richtinggevend en dat wil zeggen dat de provincie er nog lang niet is. Er moeten heel veel dingen worden veranderd, maar de aanzet is gegeven. Te zijner tijd zal hij een definitieve versie ontvangen en dan zal er best nog weer discussie ontstaan. Hij zal zich beperken tot de windenergie. Er staat geschreven dat het plan Coevorden eind 2005, begin 2006, in ieder geval in uitvoering moet zijn. Zover is de provincie nog lang niet, maar er zijn wel plannen ontwikkeld. Spreker is benieuwd hoe de stand van zaken omtrent dat punt is. Als dit het voorbeeld is van hoe lang procedures in de toekomst moeten duren, dan denkt spreker dat 2010 niet wordt gehaald. Een ander punt wat verwachtingen heeft geschapen, is dat in de motie die is ingediend en aangenomen door deze staten, meerdere locaties in Drenthe onderzocht moeten worden. Er ligt een verzoek uit het Oude Diep in de buurt van Uffelte om een aantal molens te mogen plaatsen. Dit zijn erg grote en hoge molens en dit is ontstaan uit het gegeven van die motie. Uit een andere publicatie blijkt dat de gedeputeerde daar mordicus tegen is. Het betreft hier een punt waarbij mensen kennelijk wel graag molens willen, maar niet bij henzelf voor de deur. Als de locatie Coevorden niet wordt gerealiseerd voor 1 januari 2006, dan zal er naar een andere locatie moeten worden gezocht. Graag kreeg hij hier wat duidelijkheid over. De notitie is zoals gezegd een aanzet, zodat spreker het hier verder bij wil laten.

De heer DE JONG geeft aan dat energiebesparende maatregelen vaak hanteerbaar worden gemaakt met reisbeleid. Dat is ook logisch, maar subsidies en geldkranen op dat terrein zijn dichtgedraaid en de provincie draait ook vrolijk geldkranen dicht. Dat heeft weliswaar zijn redenen gehad, maar het is een weerbarstig onderwerp. Dat blijkt uit de notitie, waarin veel speerpunten, intenties en goede bedoelingen worden benoemd. Spreker hoorde een aantal aardige alternatieven hoe er ook naar gekeken kan worden en wellicht dat het de moeite waard is om daar eens wat dieper in te duiken. Het voorbeeld dat GroenLinks noemde over het koppelen van een vacatureuitwisselingsbank aan een woon-werkverkeerbeperking is misschien de moeite waard om te kijken of daar winst is te behalen. Heel wat mensen worden in de provincie rondgepompt tussen gemeenten, overheden en bedrijven en wellicht dat dit wat oplevert. De PvdA had het zojuist over het sparen voor maatregelen op het gebied van duurzaam bouwen (DUBO), om te voorkomen dat de hond alleen maar blaft en niet bijt. Een aantrekkelijke geldstroom om het DUBO-beleid te stimuleren onder particulieren is wel welkom. Toch moet de provincie wel in het achterhoofd houden dat het niet tussen de oren komt, omdat het om een toetsing aan energieprestatienormen bij gemeenten, architecten en bouwers gaat, waarbij er enkel moet worden voldaan aan landelijke normen. De provincie moet van goede huize komen om dat te doorbreken met winst bij particulieren, bouwers of architecten. Geld kan dus wel degelijk helpen, maar de vraag is dan alleen hoeveel en of alles daardoor niet veel duurder wordt. De provincie moet niet verder springen dan de polsstok lang is, want energie is al duur genoeg. Indien dure maatregelen ook nog gesubsidieerd moeten worden ontstaat er weer een nieuw spanningsveld. Als landelijke bijdrage zou hij zich een kernreactor in Dren-

the kunnen voorstellen, hoewel daar niet veel draagvlak voor is en hij daar zelf misschien ook wel tegen is. Het zou echter wel een oplossing kunnen zijn. De voorstellen die tot nu toe zijn gelanceerd zullen makkelijker en breder ingang vinden, maar de discussie over kernreactoren moet niet uit het oog worden verloren.

De heer SMIT brengt in herinnering dat op 15 oktober 2001 de eerste Nota Energiebeleid is besproken en hij raadt alle commissieleden aan de notulen van die vergadering nog eens te lezen. Wat is de provincie sindsdien opgeschoten? Hij heeft zojuist al geconstateerd dat de duurzaamheidstoets die door de gedeputeerde Dijks toen te berde is gebracht, al weer is vergeten. Hoe serieus wordt dat wat hier wordt gezegd nu genomen? In hoeverre zit duurzaamheid nu echt tussen de oren, ook in dit provinciehuis? Energiebeleid moet heel integraal zijn, wil het enig succes hebben en dat betekent dat het indirecte energiegebruik nadrukkelijk moet worden meegenomen. Het indirecte energiegebruik is de energie die wordt gebruikt bij het winnen van grondstoffen en het maken van producten. Daar het meenemen daarvan zo gecompliceerd is, hebben alle energiemogelijkheden tot nu toe niet het verwachte resultaat opgeleverd. Er moet niet worden begonnen met energiebesparing, maar met het voorkomen van energiegebruik. Voor een daling van de CO₂-emissie met 6% in 2010 ten opzichte van het niveau van 1990 - dat is de Kyoto-norm - is een reductie van de autonome ontwikkeling van het energiegebruik met ruim 40% noodzakelijk, terwijl nu het energiegebruik slechts stijgende is. Een integrale aanpak is zeer noodzakelijk. In de inleiding van de nota staat dat nieuwe wegen worden ingeslagen door het college, maar het blijft echter hangen in een sectorale aanpak. Overal een beetje en geen onderlinge samenhang. Dat is op zich niet verkeerd, maar volstrekt onvoldoende om het gewenste doel te bereiken. Zit die duurzaamheid nu wel tussen de oren in dit provinciehuis? De startnotitie zelf omvat 49 pagina's, waarvan 15 lege blaadjes. Dat is 31% verspilling, nog afgezien van de papiersoort en de onnodig gekleurde kaft. Hoeveel CO₂-emissie is veroorzaakt door de productie van deze 15 lege blaadjes en hoeveel kilowatturen aan energie is hiermee onnodig verspild? Op pagina 8 van de startnotitie staat dat opslag van CO₂ in aardgasvelden 30% kostenbesparing oplevert. 30% waarvan? Op pagina 8 staat ook dat bio-energie, dat wordt gewonnen uit organische grondstoffen, geen CO₂ in de atmosfeer toevoegt. Waarop is deze uitspraak gebaseerd? Op pagina 17 staat dat het streven is een decentrale vergistingsinstallatie van tien megawatt te realiseren. Gaat de provincie dit zelf doen of wordt dit aan de markt overgelaten? Op pagina 28 staat dat een duurzaam eindbeeld van de energievoorziening uitgaat van een situatie waarbij hernieuwbare energiebronnen volledig in de energiebehoefte kunnen voorzien. Die situatie komt overeen met een energiegebruik van 25 betajoule in Drenthe. Het energiegebruik moet daarvoor met 65% afnemen. Het college constateert dat dit een welhaast onmogelijke opgave is. Zijn vraag is waarom het college zo moedeloos is, want met een integrale aanpak is dit met de huidige techniek best mogelijk. Met een sectorale aanpak uit deze startnotitie echter niet. Welke belemmeringen ervaart het college om tot een integrale aanpak te komen? Of voelt het college zich prettiger bij een sectorale aanpak? Op pagina 29 wordt aangehaald dat om in 2050 te kunnen spreken van een duurzame energiehuishouding, er rond 2020 sprake zal moeten zijn van een trendbreuk. Dat is nogal makkelijk, want de zeer noodzakelijke trendbreuk wordt daarmee nog een tijd uitgesteld en daarmee ontstaat een excuus om nu geen rigoureuze maatregelen te hoeven nemen. Dat is een veel toegepaste truc om keuzes te ontlopen, maar dat is maatschappelijk niet verantwoord. De trendbreuk had al moeten plaatsvinden en is zeer noodzakelijk. Waarom denkt het college dat dit nog eens 15 jaar kan worden uitgesteld? Op pagina 32 tot en met 34 wordt ingegaan op de CO₂-emissiereductie in verband met het Kyoto-verdrag. In dat verdrag staat voor Nederland een reductie van de CO₂-emissie in de periode 2008-2012 met 6% ten opzichte van het niveau in 1990. Dit is een reductie in absolute zin, dus dat is een echte reductie. In de notitie wordt gesuggereerd dat het relatief zou zijn, dus minder meer. Het ene moment haalt Drenthe daardoor de Kyoto-norm weer wel en het andere moment niet. Hoe zit dit nu precies? Het gaat toch om een reductie in absolute zin? Haalt Drenthe de Kyoto-norm nu wel of niet? Daarbij moet worden opgemerkt dat Kyoto ook maar een compromis is en de noodzakelijke reductie eerder in de buurt van 80% ligt en niet in de buurt van 6%. In bijlage 3 staat de evaluatie van de Nota Energiebeleid van 2002-2005, welke nota in de commissievergadering van oktober 2001 is besproken. De evaluatie gebeurt middels de beschrijving van een aantal projecten, dus dat is de sectorale aanpak. Wat is het effect geweest van het

gevoerde beleid? Is er minder energie verbruikt en is de emissie van CO₂ gedaald? Waarschijnlijk niet, eerder het tegendeel. Er zijn sinds 1991 nog talloze niet duurzaam gebouwde woningen en schuren verrezen. Kan het college inzicht geven in de ontwikkeling van de CO₂-emissie en het energieverbruik in Drenthe in de periode 2001 tot heden? In deze startnotitie is een poging gedaan om de CO₂-emissie en het energieverbruik voor Drenthe te kwantificeren. Dat is op zich positief en het is ook de eerste keer dat dit gebeurt. Doorgaan met deze sectorale aanpak zal echter niet het gewenste effect hebben. De trendbreuk in de ontwikkeling van het energiegebruik is zeer noodzakelijk en kan niet wachten tot 2020. De fractie van D66 is dan ook zeer teleurgesteld in deze startnotitie. De aanpak van dit grote maatschappelijke probleem vereist een veel krachtadiger aanpak en een integrale en geen sectorale aanpak.

De heer BOSSINA wijst erop dat twee weken geleden de begroting voor 2006 is vastgesteld en daar is als ambitie uitgesproken dat in 2001 er 6% minder CO₂ in de Drentse lucht moet zitten, terwijl er dan nog een toename van 10% duurzame energie zal moeten worden gerealiseerd. Nu is hij ruim tien dagen verder en nu proeft hij dat de PvdA op dat beleid dat toen is vastgesteld, alvast wil bijplussen. Er wordt uitgegaan van 15 megawatt opgesteld vermogen aan windenergie en de PvdA wil zonder dat vaststaat dat de doelstelling niet wordt gehaald, daar wat bij doen. Dat lijkt hem rijkelijk vroeg, maar daartoe is de PvdA uitgenodigd door D66 die daarover een motie heeft ingediend die de VVD toen niet ondersteunde.

De heer HORNSTRA merkt op dat de heer Bossina aangeeft hoe de situatie destijds was. De PvdA heeft steeds gewacht met een definitief oordeel over deze motie, wachtend op deze energienota, aangezien hij geen zin had de discussie twee keer te voeren. Toen heeft hij samen met D66, CDA en GroenLinks al aangegeven, dat hij voor de toekomst een substantiële bijdrage wel ziet zitten. Hij heeft daar D66 nu niet over gehoord, maar de PvdA kiest daar wel heel duidelijk voor.

De heer BOSSINA merkt op dat de PvdA de ambitie opplust die twee weken geleden nog is uitgesproken.

De heer HORNSTRA merkt op dat de heer Bossina toen al wist dat die ambitie veel hoger lag. Op dat moment had het alleen geen zin om dat al aan te kaarten, want dan had de discussie twee keer moeten worden gevoerd.

De heer BOSSINA merkt op dat om de doelstelling te bereiken die is vastgesteld, het college nu een startnotitie heeft opgesteld met drie speerpunten, te weten besparing, bodem en biomassa. De VVD onderschrijft deze insteek omdat het een hoog Drents gehalte heeft. Enig realisme is hier op zijn plaats, want de finale oplossing van dit probleem ligt niet in Drenthe, maar de provincie moet wel doen wat zij kan. Het is echter duidelijk dat het gaat om een mondiaal probleem, waarbij Drenthe slechts een bescheiden bijdrage kan leveren. Het ontslaat de provincie niet van een inspanningsverplichting, maar hij proeft hier en daar verschillende commissieleden vinden dat vanuit deze statenzaal dit probleem voor een veel groter gebied kan worden opgelost. Spreker denkt dat dit niet het geval is.

De heer KUIPER vraagt wat de heer Bossina vindt van de stelling dat er mondiaal moet worden gedacht, maar dat er in de eigen omgeving moet worden gehandeld.

De heer BOSSINA is het helemaal eens met de stelling dat er in de eigen omgeving moet worden gehandeld, maar dat betekent niet dat in Drenthe het gehele probleem kan worden opgelost. De provincie Drenthe dient zich in te zetten op behapbare onderwerpen die substantieel zijn. De provincie dient zich niet vast te bijten in een aantal aardige projecten, want dan verliest de provincie haar tanden en blijft zij met een kunstgebit zitten.

De heer KUIPER vraagt of de heer Bossina dan niet vindt dat het maximale moet worden gehaald uit wat iemand in zijn eigen omgeving kan doen.

De heer BOSSINA antwoordt dat dit klopt en dat de provincie een inspanningsverplichting heeft om het zo goed mogelijk te doen. Dat heeft hij wel uitgesproken, maar in de reacties van een aantal vorige sprekers proeft hij dat hier in de provincie alles kan worden geregeld, en daar kan hij zich niet in vinden.

De heer HORNSTRA merkt op dat er in de notitie doelstellingen staan, maar dat het college ook een aantal keren zegt die doelstellingen niet te zullen halen. Hij hoopt van de heer Bossina te horen hoe die doelstellingen wel kunnen worden gehaald.

De heer BOSSINA vindt besparing heel belangrijk en daarvoor is communicatie het sleutelwoord. Dat biedt in Drenthe goede mogelijkheden dankzij een hoge graad van organisatie van het bedrijfsleven, allerlei organisaties als de plattelandsvrouwen. Ook het onderwijs is in dezen belangrijk. De provincie dient dan ook ingangen te hebben bij de bevolking om de boodschap kwijt te kunnen. Bij de jeugd moet goed tussen de oren komen dat er een milieuprobleem is dat enkel groter dreigt te worden. Er is begin dit jaar in de provincie een energieproject van het IVN-consulentschap van start gegaan bij de scholen. Heeft het college informatie hoe dat loopt? De VVD vraagt om in de energienota straks een uitgewerkt energiebesparingsprogramma op te nemen. Dat lijkt een lastige opgave in de wetenschap dat het energiegebruik jaarlijks met 1% stijgt. Het college dient de komende tijd naast deze commissie en maatschappelijke organisaties, kennisbolwerken van de Gasunie, NAM, Essent en Energy Valley te consulteren, want daar ligt de kennis opgeslagen waar de provincie haar voordeel mee kan doen. Bij deze organisaties werken veel mensen die veel meer verstand hebben van deze problematiek dan de leden van deze commissie bij elkaar. Het college dient zich niet te verliezen in te kleinschalige en op zich sympathiek ogende projecten. Dat kost vaak veel energie en geld en levert vaak weinig rendement op. Ook de energiebedrijven zetten de laatste jaren steeds meer in op besparing, maar hoe verder de maatregelen gaan hoe duurder zij worden en hoe langer het duurt voordat zaken zich gaan terugbetalen. De snel stijgende energieprijzen zullen er wel voor zorgen dat de terugverdientijd steeds korter wordt. De Gasunie doet samen met Essent een praktijkproef met 50 microwatt krachtinstallaties bij huishoudens. Hierop komt een vervolgprouf met 1.000 stuks. De verwachting is dat hiermee landelijk gezien een bijdrage aan de verlaging van het primaire brandstofverbruik kan worden geleverd. In het contact met deze organisaties kan het college daar eens naar kijken. Onder het thema bodem zegt het college dat in Drenthe vanuit het oogpunt van klimaat en energiebeleid, warmte- en koudeopslag, CO₂-opslag en mogelijk aardwarmte, kansrijke ontwikkelingen plaats kunnen vinden. De VVD onderschrijft deze visie maar waarschuwt ervoor dat het doorvoeren van allerlei maatregelen en mogelijkheden in de woningbouw niet tot onbetaalbare woningen mag leiden. Onderzoek zal door het college moeten worden geënta-meerd naar het voorkomen van de zogenaamde acrivers. Dat zijn water voerende zandlagen op ongeveer 2.500 meter diepte die als tijdige opslagplaats kunnen dienen van overtollige warme of koude.

De heer KUIPER merkt op dat de heer Bossina vindt dat bouw niet tot onbetaalbare huizen mag leiden. Heeft de heer Bossina er aanwijzingen voor dat dit tot onbetaalbare huizenprijzen zal leiden?

De heer BOSSINA antwoordt dat als instrumenten als de energietoets worden toegepast, die op zich goed zouden kunnen functioneren, dit niet mag leiden tot zodanige stijging van de huizenprijzen dat jongeren en ouderen niet meer kunnen wonen. Daar moet dan iets mee worden gedaan.

De heer KUIPER vraagt of de heer Bossina dan de projecten negeert die in de nota worden genoemd, maar ook de landelijke projecten die van de grond zijn gekomen, zoals een project dat begin tachtiger jaren is gerealiseerd, waarbij duidelijk is aangetoond dat een forse verlaging van energiegebruik niet tot gevolg heeft gehad dat de huizenprijzen omhoog zijn gegaan.

De heer BOSSINA antwoordt dat hij dit niet negeert, maar er is wel ambtelijke informatie beschikbaar waaruit blijkt dat als deze maatregelen allemaal worden doorgevoerd, er enkele tienduizenden euro's per woning extra moet worden betaald.

De heer KUIPER vraagt wat de heer Bossina dan vindt van het principe van terugwintijd. Er zijn voorbeelden genoeg dat er een grote investering is gedaan die in eerste instantie veel lijkt, maar als dit wordt afgemeten aan het duurder worden van de energieprijzen en de energie die ermee wordt bespaard, dan zouden die maatregelen toch wel eens rendabel kunnen zijn en zal er ongeveer zeven tot acht jaar over worden gedaan om die investering terug te verdienen. Met die insteek is toch niets mis?

De heer BOSSINA antwoordt dat daar ook niets mis mee is zolang die woning maar betaalbaar is over een langere periode.

De heer KUIPER antwoordt dat dit als het gaat om volkswoningbouw kan worden verdisconteerd in wat de PvdA heeft genoemd een lagere huurlast en een mogelijkheid om met de rente die dan wordt verrekend op termijn de kosten eruit te halen.

De heer BOSSINA antwoordt dat als dit zo is, hij dit eerst wel eens wil zien. Er bereiken hem ook geluiden dat het ontzettend duur wordt om nog in te kunnen stappen in een dergelijke woning. Als dit op langere termijn wordt uitgesmeerd en de financiering daarvoor kan geregeld worden, dan vindt spreker dat prima, want dan is immers sprake van een betaalbare woning en dat wil hij.

Het derde speerpunt biomassa mag wat de VVD betreft breder worden getrokken tot bio-energie, dus ook biobrandstof voor een beter milieu. Hier liggen kansen en dan moet de provincie bereid zijn om even over de grens te kijken. Er wordt een biodieselfabriek in Eemshaven gebouwd en die produceert biodiesel tegen dezelfde kostprijs als normale diesel. Ook in Duitsland wordt daar veel mee gewerkt en dat biedt dus mogelijkheden die ook specifiek voor Drenthe zijn. De biodiesel heeft een betere verbranding, er komt minder roet en CO₂ vrij dan bij conventionele brandstof en er is al helemaal geen uitstoot van zwavel. De koolvergisting staat terecht weer in de belangstelling. Dit is het winnen van biogas uit een combinatie van dierlijke mest en organische producten zoals gras en graan. Koolvergisting kan een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame energievoorziening. Als de brandstofmix op korte termijn moet worden verbreed dan is er eigenlijk geen andere keuze dan inzetten op schone kolencentrales, kernenergie en het centraal en decentraal inzetten op hoge rendementgascentrales. Duurzame energie is belangrijk en veelbelovend, maar de energieraad constateert dat het de komende decennia nog geen substantiële bijdrage aan de verbreding van de brandstofmix gaat leveren.

De heer KUIPER merkt op dat de heer Bossina inzet op andere vormen van energiegebruik. Daarbij richt de heer Bossina zich op elektriciteitscentrales, die voorzien in grofweg gezegd iets meer dan 20% van de nationale energievoorziening. De heer Bossina denkt een substantiële oplossing te hebben voor het energieprobleem door daar schone kolencentrales en kernenergie in te zetten. Daar kan spreker zich niets bij voorstellen.

De heer BOSSINA draagt dit aan als zijn bijdrage waar het college naar moet kijken als straks de definitieve nota er komt. Er wordt aan hem gevraagd met alternatieven te komen en het woord kernenergie moet niet worden vermeden. Dat wil niet zeggen dat er in Drenthe een kerncentrale moet worden gebouwd, maar er kan wel gebruik van worden gemaakt. Er moet over de grens van Drenthe heen worden gekeken als het om dergelijke problemen gaat. Er is al eerder aangegeven dat alle problemen niet alleen in Drenthe kunnen worden opgelost, dus moet er over provincie- en landsgrenzen heen worden gekeken. Daar zijn dan misschien afspraken over te maken, zodat Drenthe bijvoorbeeld CO₂ in de grond gaat opslaan en een andere provincie er een kerncentrale bijbouwt. Zo kan er samen tot een oplossing worden gekomen. Het gaat dan ook om een beleid dat niet naar binnen en puur op de provincie Drenthe is gericht.

De heer KUIPER vraagt of de heer Bossina ook de consequenties van kernenergie aanvaardt en daarmee ook het punt van de opslag van kernafval in de bodem. Zet de heer Bossina daarmee het verhaal

van het college dat geen kernafval in de Drentse natuur moet worden opgeslagen, min of meer op losse schroeven?

De heer BOSSINA ontkent dit. Ook spreker kan niet om windenergie heen en de staten hebben daarover een motie aangenomen. Van het college wordt gevraagd een substantieel grotere bijdrage aan windenergie te leveren dan 15 megawatt voor Coevorden. De VVD heeft daar tegen gestemd en hij is nog steeds tegen. Windenergie is voor zijn fractie pas bespreekbaar als ondanks alle alternatieven de lamp uitgaat of dat het koud wordt. In een maatschappelijk mooie provincie waar wordt gemillimeterd om maar iets te kunnen bouwen, kunnen geen ontsierende stalen mastodonten worden getolereerd. Dat is de opstelling van de VVD-fractie in dezen.

De heer HORNSTRA proeft een aantal geweldige tegenstrijdigheden. Een windmolen mag van de VVD niet, maar een kerncentrale wel, als die maar ergens anders staat. De heer Bossina heeft het over biomassa, wat wel mag, maar dat daar een subsidieverhaal tussen zit laat de heer Bossina achterwege. Als hij het heeft over windenergie ziet de heer Bossina een lelijke mast. Hij zou ook op een heel andere manier naar windenergie kunnen kijken, want de een die vindt dat het landschap erdoor wordt verpest, terwijl er ook architecten zijn die vinden dat het landschap er juist door gemaakt wordt. Ook kunnen er bijzondere dingen worden gecreëerd in het landschap, en dan ontstaat een ander landschap.

De heer BOSSINA antwoordt dat hij in juli onder aanvoering van de heer Kuiper op bezoek is geweest in Emden. Daar heeft hij eerst vanaf Delfzijl over de Eems en de Dollard gekeken hoe mooi een dergelijk park was. De statenleden verbaasden zich over de geringe overlast van geluid en beeld, volgens de heer Kuiper en het zou dan ook een eye-opener zijn geweest voor veel statenleden dat de overlast meeviel. Dat klopt, het was ook een eye-opener, want de ogen van spreker moesten nogal ver open om dat ding in zijn geheel op het netvlies te krijgen. Het is werkelijk geen gezicht en tast het mooie Drentse landschap aan. Er wordt ingezet op wonen en recreëren in Drenthe en dan moet het Drents landschap niet worden opgeofferd aan afzichtelijke windmolens.

De heer KUIPER vraagt of het de heer Bossina ook niet aanspreekt om in plaats van een vijftigtal molens er drie of vier te plaatsen.

De heer BOSSINA antwoordt ontkennend. Bovendien zetten drie molens niet echt zoden aan de dijk. De molens hoeven er van hem dus niet komen, tenzij het licht uitgaat en hij koude voeten krijgt, want dat is nog veel erger. Het gebruik van biomassa in bestaande elektriciteitscentrales is iets wat Essent ook best kan doen en de kosten wegen heel goed op tegen de opbrengsten. De VVD denkt dat via intensivering van de aangegeven alternatieven windenergie niet nodig is. Op termijn worden alternatieve energiebronnen aangeboord en tot die tijd zal de provincie zich moeten redden en daarbij zijn heel veel dingen nodig. Er moeten alternatieven worden ontwikkeld maar de discussie over kernenergie moet dan ook niet al te dogmatisch worden gevoerd. De financiële paragraaf is kort en had wat hem betreft nog korter kunnen zijn. Op pagina 23 worden de beschikbare middelen al uitgedeeld. Is het niet verstandiger om daarmee te wachten tot de vaststelling van de energienota, waarbij aangegeven kan worden welke projecten aangepakt moeten worden en hoeveel geld daar dan bij moet? Het college lijkt met deze startnotitie de goede weg te zijn ingeslagen. Er worden terechte keuzes gemaakt, maar er moeten ook kosten-baten-analyses worden gemaakt. De economie zal namelijk mede sturend zijn in de te maken keuzes. De vraag is of het college de kans ziet om met de speerpunten de gestelde doelen te halen. Hij gaat ervan uit dat het college daartoe kansen ziet, want de begroting is aangenomen en er zijn van de kant van het college geen bezwaren gehoord. Het gaat dus wel goed komen, maar voor het geval er toch iets mis gaat is het de vraag wat er dan gaat gebeuren. Hoe gaat het college om met planologische belemmeringen en hobbels die op de weg liggen voor het afgeven van vergunningen? Worden die problemen preventief geruimd of kunnen er na vaststelling door de staten van de energienota nog nieuwe problemen opdoemen op dat gebied?

De heer KUIPER heeft in voorbereiding op dit verhaal contacten gehad met andere leden van de VVD-fractie. Hij heeft gemerkt dat zijn verhaal ten dele afwijkt van datgene wat hij van andere leden van de VVD-fractie heeft gehoord. Hij is er zeer in geïnteresseerd of de heer Bossina spreekt namens de gehele VVD-fractie of dat er ook een afwijkend standpunt van verschillende andere leden van de VVD-fractie mogelijk is bij de behandeling van de energienota in zijn totaliteit.

De heer BOSSINA is hem persoonlijk niets geworden van afwijkende standpunten en spreker heeft zijn reactie in overleg met de rest van de fractie in de laatste fractievergadering vastgesteld.

Mevrouw KAAL deelt vooraf mee dat het er net op lijkt dat zij haar huiswerk met de heer Hornstra heeft gemaakt, maar dat is niet zo. Het is tijd om het klimaat te redden, want de klimatologische veranderingen zijn drastisch en niet altijd meer terug te draaien. De gemiddelde temperatuur op aarde is met ruim een halve graad gestegen. Mislukte oogsten, drinkwatertekorten, bosbranden en het stijgen van de zeespiegel, zijn zoals iedereen weet daarvan het gevolg. Spreekster citeert daarmee de staatssecretaris van VROM, Pieter van Geel, gepubliceerd in het Klimaatmagazine. Rentmeesterschap en duurzaamheid zijn twee belangrijke speerpunten van het CDA. De aarde moet leefbaar worden gehouden voor onze kinderen en hoewel de provincie maar een heel klein stukje van deze aarde is, kan en moet de provincie haar steentje daaraan bijdragen. Op 19 september 2005 heeft het CDA in Haren haar manifest "Om een gezond, veilig en leefbaar bestaan" besproken. De gedeputeerde was daarbij ook aanwezig. Een groot aantal punten is terug te vinden in de nu voorliggende startnotitie. Ondanks de vele goede punten die in deze notitie staan, mist zij daarin toch een zekere uitstraling van ambitie. Te vaak worden woorden gebruikt dat iets onwaarschijnlijk is, dat het niet gehaald zal worden en dat het een onmogelijke opgave is. Het is net alsof het college het hoofd al moedeloos in de schoot heeft gelegd en ook dat woord heeft zij al eerder gehoord van de heer Smit. Het college zet vooral in op energiebesparing. Daar is inderdaad de meeste winst te behalen, want duurzame energie is nog veel te duur en zelfs onbetaalbaar. Gelukkig vinden er veel ontwikkelingen plaats waardoor de kosten verminderen. Het geld wat in duurzaamheid wordt geïnvesteerd kan het beste worden gestoken in projecten waar de mensheid veel van leert. Samenwerking daarin met anderen is van groot belang om te voorkomen dat iedereen hetzelfde wiel uitvindt. In de eerste plaats moeten de noordelijke provincies samenwerken in Energy Valley. Alleen door consumenten, producenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties te betrekken in het milieubeleid en aan te spreken op hun verantwoordelijkheid, is er een breed draagvlak voor duurzaamheid te creëren. Belangrijke besparingen zijn volgens het CDA te halen in de bestaande woningbouw. Het CDA zou graag zien dat juist meer wordt ingezet op renovatie. Er moeten daartoe niet alleen voor de grote woningbouwcorporaties, maar ook voor particulieren mogelijkheden worden gecreëerd, bijvoorbeeld door middel van het fonds zoals dat door de heer Hornstra wordt genoemd. Van groot belang is ook dat de bevolking voortdurend goed geïnformeerd wordt over de mogelijkheden van besparing. Door praktisch te zijn, valt veel te verdienen en de overheid kan met een goede voorlichting hier nog veel bereiken. Het is leuk dat het CDA-congres onlangs een motie aannam om ieder huishouden een energiebesparingspakket te geven. In de glastuinbouw kan ook veel worden bespaard. Helaas is daar niets over te lezen in deze notitie. Drenthe zou mee kunnen doen aan het onderzoek naar kassen die netto geen energie nodig hebben, namelijk door in de zomer warmte op te slaan in grondwater, wat in de winter weer gebruikt wordt. Er zouden meer demonstratieprojecten moeten worden gestart. Daarentegen zouden er niet meer studies hoeven te worden verricht, want die zijn er al veel te veel. Zij zit niet op nog meer rapporten te wachten en het voordeel van zichtbare demonstratieprojecten is dat het de burgers eraan herinnert dat zij mee moeten doen met energiebesparing. Het CDA roept het college op regelmatig melding te doen van dergelijke zichtbare projecten. Besparing kan ook door de verlichting langs provinciale wegen te verminderen. Windturbines moeten worden toegestaan bij boeren die dat wensen, want dat geeft hen extra inkomsten die zij hard nodig hebben. Zonder agrarisch ondernemerschap is een duurzaam en vitaal platteland niet mogelijk. Boeren zijn dragers van het landschap en zij hebben de laatste jaren al heel veel vorderingen gemaakt om de belasting van het milieu terug te dringen. Een ander demonstratieproject zou met een school of een zwembad kunnen zijn. Laat bekeken worden of deze energie neutraal gemaakt kan worden, want voor de burgers van Drenthe zal dit een

zichtbare stimulans zijn. Initiatieven van bedrijven moeten worden gestimuleerd en niet worden gedwarsboomd door regelgeving. Misschien moet bestaande regelgeving worden opgerekt om initiatieven op duurzaamheid door te laten gaan. Mogelijkheden ziet het CDA ook ten aanzien van de opslag van CO₂. Drenthe biedt daartoe unieke kansen en de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) onderzoekt dit thans. Er komt hiervoor subsidie vanuit Den Haag en Brussel en dit kan werkgelegenheid voor Drenthe opleveren. Ook zijn er mogelijkheden om de lege gasbergingen weer met gas te vullen. Drenthe kan daarbij een positieve rol spelen ten behoeve van heel Nederland. In de notitie is te lezen dat alleen wanneer de EU-richtlijn biofuels volledig wordt toegepast, de provincie Drenthe in de buurt van de doelstellingen komt. Het is overduidelijk dat de prioriteit gelegd moet worden bij de verdere ontwikkeling van biomassaproducten. Ook een kleine biomassacentrale zou een optie voor Drenthe kunnen zijn. Het CDA ziet hiertoe kansen voor Drenthe die moeten worden opgepakt. Hoe dringend gaat het college hiermee aan de slag? Wat is het concreet beleid dat in verband hiermee is ontwikkeld? Welnu, het uitvoeringsprogramma biomassa 2004-2005, dat volgens het college een duidelijke visie bevat, dient nog geconcretiseerd te worden. Op pagina 46 staat dat dit traject in 2005 een vervolg krijgt, terwijl het nu november 2005 is. Loopt het college achter de fanfare aan?

De heer KUIPER merkt op dat mevrouw Kaal terecht pleit voor een biomassacentrale en dan ter plekke. Spreker heeft ervoor gepleit om daar een integrale toepassing op te laten plaatsvinden. Dat is zo gecombineerd dat er ook overschotten van bepaalde vormen van energie kunnen worden ingezet voor andere sectoren, zoals openbaar vervoer. Spreekt dit het CDA aan, of gaat dit het CDA te ver?

Mevrouw KAAL heeft die getallen op zich niet zo voor zich, maar dit kan op allerlei fronten voordelen bieden.

Via aanbesteding van het openbaar vervoer kan ook het een en ander worden bereikt. Het openbaar vervoer is de grootste vervuiler, dus de bussen kunnen op aardgas gaan rijden. Er dient sprake te zijn van gratis openbaar vervoer vanuit de wijken naar de centra van de steden. Dat is ook een idee. Gaat het college dwingend voorwaarden stellen aan de concessie met betrekking tot het openbaar vervoer? Het is jammer dat nergens in deze notitie een streefwaarde of concrete maatregel en doelstellingen staan genoemd. Het wordt voor haar dan ook erg moeilijk om in de tijd te kunnen toetsen wat er op dit gebied is bereikt. In Den Haag is ervoor gepleit om voor dit beleidsveld speciaal een minister te gaan benoemen. Wellicht is het een idee om dit in de provincie ook te doen? Kortom, het CDA vindt deze notitie aan de magere kant en roept het college op meer ambitie te tonen.

De heer HORNSTRA antwoordt dat die minister er wel was, maar onder dit kabinet is deze verdwenen.

De heer BAAS merkt op dat de notitie "Energiek Drenthe" heet en hij vindt dat het woord energiek niet zozeer op deze notitie slaat. Zijn grootste bezwaar in algemene zin is dat er te weinig energie in deze startnotitie is gestoken en dat deze daarom te weinig energie en ambitie bevat. Dat komt misschien wel omdat de verantwoordelijken voor het opstellen van deze notitie een jaar of tien geleden al begonnen zijn met het schrijven ervan. Immers, zij hebben het nog over het kijken naar de CV-ketel totdat de waakvlam definitief dooft. Spreker heeft al een jaar of zeven helemaal geen waakvlam meer in zijn ketel, want moderne ketels zijn uit het oogpunt van energiebesparing allang waakvlamvrij. Deze opmerkingen geven al enigszins weer waar volgens hem het grote probleem met deze notitie zit. De eerste opmerking heeft te maken met de stimulerende en coördinerende rol van de provincie ten opzichte van de gemeenten. Er zijn nog maar weinig gemeenten die van besparingen en duurzaamheid echt werk hebben gemaakt. Wat gaat de provincie daaraan doen? 27,7% van de CO₂-uitstoot komt voor verantwoordelijkheid van verkeer en vervoer. Dit wordt wel geconstateerd, maar aan ideeën en maatregelen om dit te bestrijden ontbreekt het grotendeels. Zo had spreker bij de vervanging van de auto's van de provincie aan vervanging door hybride-auto's kunnen denken, of misschien aan biodiesel. Zo is er in Delfzijl een producent van die brandstof en dat kan in de toekomst een mindere belasting voor het milieu opleveren. Bij de oosterburen neemt het aantal vierkante meters met koolzaad bebouwd areaal snel toe ten opzichte van een aantal jaren geleden. Drentse agrariërs kunnen ook worden gestimuleerd

om weer koolzaad op grote terreinen te gaan verbouwen. Misschien is dat een goede vervanger voor datgene wat er tot nu toe is verbouwd en waar vaak al problemen mee zijn, zoals aardappelen en/of suikerbieten. Een derde punt heeft te maken met windenergie. Spreker sluit zich aan bij wat de heer Hornstra daarover heeft opgemerkt. In de tijd kan er ook voortschrijdend inzicht worden verworven op dat onderwerp. Een aantal jaren geleden waren er veel molens nodig die weinig energie opleverden. Wat dat betreft schrijdt de techniek ook door en we moet dan ook in de toekomst worden gekeken met betrekking tot de verwachtingen en mogelijkheden met betrekking tot windenergie, juist ook omdat in de toekomst in die sector de techniek snelle voortgang maakt, en dat biedt perspectieven voor de toekomst. Hij heeft begrepen dat de speerpunten zoals die in de startnotitie zijn vervat in de omkaderde gedeelten draaien om kernwoorden. Tot zijn spijt en teleurstelling ziet hij dat de kernwoorden van die speerpunten "onderzoeken, inbedden, pilot starten en participeren" zijn en dat zijn nou niet bepaald de woorden waardoor spreker ambitieus en energiek wordt om er snel mee aan de slag te gaan en er een concrete invulling aan te geven. Het is allemaal wat erg mager, dus alles met elkaar genomen is deze notitie te weinig integraal, te weinig ambitieus, te vrijblijvend en te weinig energiek. Het is jammer dat hij dit moet concluderen, maar hij geeft het college dit mee omdat het college dan ook weet in welke richting het college volgens het CDA zou moeten gaan.

(De VOORZITTER schorst de vergadering)

Mevrouw KLIP raadt de commissie aan er eens goed voor te gaan zitten, want de commissie hoeft niet te twijfelen aan de energie van deze portefeuillehouder. Zij zal een tegengeluid geven met de reactie van de PCO van afgelopen vrijdag. Dat verslag heeft de commissie nog niet, maar deze was onverdeeld uitermate positief. De PCO had drie aanvullingen en suggesties. Allereerst wilde de PCO energiebesparing meer koppelen aan het proces van kennisontwikkeling. Verder was er het punt dat opslag van warmte en koude problemen oplevert bij de ondergrond. Vanuit de Milieufederatie, die nauw betrokken is geweest bij het opstellen van deze startnotitie, zal in de volgende ronde goed moeten worden geformuleerd wat van alle betrokken partijen waarmee de provincie zaken wil doen, wordt verwacht. Zij deelt dan ook niet de mening van een aantal commissieleden dat dit een negatieve, niet ambitieuze en weinig energieke nota is. Door een groot aantal commissieleden vormen de conclusies uit bijlage 3, die slechts een evaluatie bevat van het gevoerde beleid tot nu toe, de insteek van de voorliggende nota en van het college. Dat is niet correct, want juist omdat het beleid dat tot nu toe is gevoerd niet voldoende resultaten heeft opgeleverd, is er door het college een draai aan het beleid gegeven. Er is dan ook een duidelijk verschil tussen wat er in de nota staat en wat er in de bijlagen 1, 2, en 3 staat. De nota is bovendien absoluut niet weinig ambitieus, maar wel realistisch en eerlijk, want het gaat hier om de provincie en niet om het Rijk of om de gemeente. Nieuw is dat wordt gekozen voor drie speerpunten, los van de voorbeeldfunctie die de provincie de voorgaande jaren heeft ingevuld en waar onverdroten mee verder zal worden gedaan. De drie B's zijn dus nieuw, maar dat betekent niet dat daar niet heel veel projecten onder kunnen vallen. Nieuw is ook dat een aantal criteria is opgenomen die zijn te lezen in het eerste deel van de nota. De provincie pakt dus niet alles maar zo zonder meer op, maar dit wordt toch wel even langs een meetlat gelegd, waarbij de vraag bepalend is of dit substantieel effect zal hebben. Nieuw is dat er tot nu toe alleen maar met gemeenten werd gepraat en er nu ook met heel veel externe derden wordt gepraat. Dat toont ook aan dat de provincie veel integraler bezig is dan een aantal commissieleden suggereert. Bij de voorbereiding van deze nota is met een aantal externe partijen gesproken, waaronder het platform Biomassa, de Milieufederatie, de NAM, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars en de tweede ronde van die gesprekken, op weg naar de definitieve nota, is op dit moment al weer gestart. Een probleem is wellicht dat de commissie had verwacht dat dit een definitieve nota zou worden, terwijl de commissie slechts een startnotitie kreeg. De commissie had echter verwacht een definitieve en echte nota te krijgen en geen startnotitie. Dit is toch niet helemaal goed in de agenda's van de diverse betrokkenen terecht gekomen. Het tweede punt dat ontbreekt zijn de gegevens over feitelijke projecten. Die zijn wel te zien in de evaluatie van het beleid tot nu toe, maar zij heeft niet stilgezeten en het is ook niet zo dat zij na vandaag pas gaat nadenken over het uitvoeringsprogramma, want dat programma verkeert al in een bepaald stadium. Daar het beleid is gewijzigd en tot nu toe niet werk-

te, is er door spreekster een startnotitie gemaakt om vast te stellen of de commissie het eens is met die kaders. Bij de vierde B willen sommigen er "blazen" aan toevoegen als beeldspraak voor windenergie. Dat is echter per definitie een politieke discussie, want 16 maanden geleden heeft de commissie in het POP vastgesteld dat er naast Coevorden geen windmolens in Drenthe mogen worden gebouwd, tenzij de ambitie van Coevorden niet gehaald zal worden. Het is prima om vervolgens te zeggen dat ook als Coevorden wel wordt gehaald, er naar nog meer mogelijkheden van windenergie moet worden gekeken, maar dat is in eerste instantie een discussie die de staten met elkaar moeten voeren en niet iets wat in de startnotitie thuishoort, aangezien het beleid een aantal maanden geleden nog iets anders aangaf.

De heer HORNSTRA merkt op dat er heel weinig ruimte tussen zit, maar volgens hem zit er toch een nuanceverschil tussen wat de ingediende motie bij het POP II behelsde. Die motie behelsde dat voor 1 januari 2006 15 megawatt niet de grens was om te bepalen tot hoever gegaan kon worden. Door een aantal mensen uit de staten, die veel excursies hebben gehad en een heleboel leesmateriaal hebben doorgeworsteld, zal op een gegeven moment de conclusie worden getrokken dat er na het lezen van dit verhaal veel toekomst voor de kortere termijn in zit dan in al die andere processen. Het is de verantwoordelijkheid van het college om daar anders over te denken, maar het is wellicht wel duidelijk welke richting deze commissie op wil.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit signaal iets beter uitgedacht, uitgesproken en uitgekristalliseerd had kunnen zijn, want dat signaal zal zij serieus meenemen. Het betreft niet alleen de motie die in 2004 is aangenomen maar ook de motie die bij de behandeling van de Voorjaarsnota dit jaar vraagt aan het college of er al meer mogelijkheden zijn. Daar is spreekster mee bezig en bij alle twaalf gemeenten is geïnventariseerd welke initiatieven er bij de provincie liggen. Er was al een quickscan gedaan van welke gebieden er mogelijkwijs geschikt zouden zijn in Drenthe. Als dat op elkaar wordt gelegd, dan komt zij op een aantal locaties, maar daar zou dan nog veel verder op moeten worden ingezoomd. Het is niet zo dat het college heeft stilgezeten op dit punt, maar het college zal dit nog niet als vierde B opvoeren, want daaraan zal eerst de politieke wens van de staten aan ten grondslag moeten liggen.

De heer KUIPER merkt op dat in de nota zelf staat dat 3 megawattmolens genoeg kansen bieden. Dit zou de laatste ontwikkeling zijn, terwijl de provincie juist met die beide excursies heeft gezien wat de gevolgen zijn van 5 megawattmolens en dat het juist om die reden interessant is om daar eens naar te kijken. Hij vraagt om dit in de discussie mee te nemen en de ambitie van die 3 megawatt enigszins te temperen en uit te gaan van meer mogelijkheden van nog grotere molens.

Mevrouw KLIP merkt op dat het college dit uiteraard zal doen. De 3 megawatt zijn tot nu toe steeds gekoppeld aan Coevorden en die afspraken zijn ook in Coevorden gemaakt met de gemeente, Defensie en met andere partijen. Om dan nu op 21 november te zeggen dat het toch wel vijf megawatt moet worden, lijkt haar niet reëel. Dat de provincie zich voor toekomstige locaties niet aan die drie megawatt wil vasthouden, lijkt haar logisch want het gedachteproces gaat door.

Spreekster is er blij mee dat de commissie ambities heeft op dit beleidsterrein. Zij vindt echter dat de provincie niet aan luchtfietserij moet doen, maar moet doen wat er gedaan kan worden, want anders duurt het te lang. Dan heeft het misschien wel meer effect, maar duurt het uiteindelijk zo lang dat het effect volledig voorbijschiet. Niet voor niets staat in de stukken dat het college zich voorstelt de definitieve nota in februari aan de commissie te doen toekomen, samen met het uitvoeringsprogramma, want dat is namelijk ruim op tijd voor het inleveren van de cijfers van de voorjaarsnota en dat geeft haar de gelegenheid om daarvoor indien nodig geld te vragen.

Spreekster heeft iets gezegd over het verschil tussen de startnotitie en de echte nota. In haar optiek is het voorliggende stuk een startnotitie die kaderstellend is bedoeld. Het zou ook jammer zijn te verzamelen in allerlei plussen en minnen want het gaat erom of de commissie zich kan vinden in deze lijn of dat er iets bij moet. Spreekster meent dat dat het geval is. Een aantal heeft ook aangegeven dat er in dit stuk geen afrekenbare getallen zitten, Dat heeft zij in twee commissievergaderingen naar aanleiding van

andere onderwerpen ook al gezegd. Spreekster heeft toegezegd dat die cijfers worden gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma. Er wordt doorgesproken op de beeldspraak van de patrijshond, want dat is namelijk precies de rol van de provincie. Een goed kinoloog weet namelijk dat de patrijshond wel opjaagt maar niet bijt. Dat is precies het probleem dat zij met de gemeente heeft. Dus opjagen zal de provincie blijven doen, maar bijten niet. Hoe het LED-traject ook vorm zal krijgen, de provincie zal niet kunnen bijten, behalve als het gaat om het inzetten van het wettelijk instrumentarium. Immers, als dit het uitwerkingsprogramma van het POP is, is dat het toetsingskader voor bouw- en bestemmingsplannen. Dat betekent dan ook dat de provincie hardnekkig moet blijven zitten totdat de baas, dat wil zeggen de provincie ten opzichte van de gemeenten, de prooi heeft opgehaald.

De heer HORNSTRA vraagt wat dan wordt bedoeld met de opmerking dat het wettelijk instrumentarium niet toereikend is. Het college vindt dan ook dat dit sterker zou moeten zijn, en dat de provincie wel iets wil maar niet kan.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit vanuit het oogpunt van energiebeleid wel wenselijk is. Vanuit heel veel andere punten wil de provincie lang niet altijd overal de baas over spelen. Als het gaat om energie dan zou zij wel meer mogelijkheden willen hebben om af te kunnen dwingen dat die aspecten worden meegenomen. Het LED-traject betreft dan ook gewoon een kwestie van gemeenten die zich niet aan de afspraak houden. Dit is wel het provinciaal toetsingskader als uitwerkingsplan van het POP en dat geeft de provincie meer mogelijkheden.

Ten aanzien van het onderwerp mobiliteit merken veel commissieleden op dat dit 27% uitmaakt van de CO₂-uitstoot en dat er door de provincie te weinig aan wordt gedaan. Ook hier geldt weer dat Drenthe een provincie is, en zij heeft gehoord dat een aantal commissieleden opmerkingen heeft gemaakt met betrekking tot mobiliteit over zaken die wel in deze nota staan. Er is gezegd dat bij de nieuwe OV-concessie van 2007 heel duidelijk gelet zal worden op zuinig rijden en of dat nu om aardgas gaat, of om biobrandstoffen, het staat wel in de nota. De provincie heeft haar voorbeeldrol gekoppeld aan het feit dat er wordt gezocht naar mogelijkheden om voertuigen die in provinciale dienst rijden op biobrandstof te laten rijden. Roetfilters zijn bij uitstek echter een rijksproject en zo is er nog een aantal zaken.

Mevrouw KAAL merkt op dat er, als het gaat om het openbaar vervoer, op bepaalde zaken zal worden gelet. Dat is echter voor de staten nogal vaag om te beoordelen. Wat zij graag wil zien is dat er bindende maatregelen worden genomen die niet vrijblijvend zijn.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dergelijke zaken worden opgenomen in de concessieverlening aan het openbaar vervoer.

Mevrouw KAAL vraagt wat er dan wordt opgenomen in de concessieverlening.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij nu niet heel gedetailleerd wil treden in het pakket van een andere portefeuillehouder. Opgenomen wordt dat het rijden op zuinige brandstoffen een voorwaarde is voor de nieuwe concessie. Verder kan zij niet gaan.

Ten aanzien van de opmerkingen van de heer Hornstra over fijnstof antwoordt spreekster dat er zonder meer een relatie ligt tussen wel of niet zuinig rijden en fijnstof. Dat zijn binnen het provinciehuis op dit moment twee afzonderlijke trajecten, maar dat betekent niet dat die relatie niet onmiddellijk wordt gelegd. Om nu aan de commissie toe te zeggen dat overal de snelheid met onmiddellijke ingang zal worden verlaagd, is iets wat niet haalbaar is. Er is in het kader van bereikbaarheid en veiligheid de laatste jaren al heel intensief naar snelheid gekeken. Waar ook naar wordt gekeken is dat bij de aanleg van nieuwe wijken, zoals Nieuwveenselanden, er heel gedetailleerd wordt gekeken hoe veel intelligenter naar het klimaat- en energiebeleid kan worden gekeken, zoals bij de ontsluitings- en wegenstructuur. De wegenstructuur is dus heel belangrijk en dat gebeurt ook al in de vorm van "verkeersprestatie op locatie", dat erop neerkomt dat er goed wordt gekeken welk type auto's er kunnen rijden.

De heer KUIPER vraagt welke mogelijkheden de gedeputeerde ziet om als provincie de zaken te werkstelligen die zij noemt. Op het moment dat de provincie dergelijke zaken kan implementeren, betekent dit dat de provincie op andere gebieden ook een coördinerende en regisserende rol kan spelen. Hij is benieuwd hoe de rol van de provincie als aanjager hierin toe kan nemen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat de provincie bij "verkeersprestatie op locatie" haar rol al lang heeft opgepakt, want de provincie ziet daarop toe bij bestemmingsplannen. Verder wordt er kritisch gekeken naar snelheid op allerlei verschillende typen wegen die er in deze provincie zijn. Daar is al heel intensief naar gekeken in het kader van bereikbaarheid en veiligheid en op die terreinen heeft de provincie haar rol dus al opgepakt. Ook kan er nog eens worden gekeken naar het tegengaan van vervuiling en energiegebruik. Dan kan er worden begonnen met de steden, maar die hebben daarin ook een eigen rol, want het gaat om bestaande infrastructuur die daar ligt. Bovendien wil spreekster niet in de bevoegdheden van de gemeenten treden. De lokale laag is er tenslotte niet voor niets en de gemeentelijke herindeling is ook nog niet zo lang achter de rug.

De heer KUIPER heeft de gedeputeerde ook horen zeggen dat bestemmingsplannen hierop beoordeeld zullen gaan worden. Dat zegt de gedeputeerde terecht en de vraag is hoe dan vanuit de verantwoordelijkheid van de provincie kan worden gezocht naar de grenzen van de beoordeling van de bestemmingsplannen en daar ook richting mee kan worden gegeven.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij daar al antwoord op heeft gegeven. Als in februari de definitieve nota wordt geaccordeerd is het een officieel toetsingskader. Dan kan de provincie ook veel meer.

De heer HORNSTRA zou graag inzicht willen krijgen in wat de effecten zijn wanneer er met snelheidsverlagingen wordt gewerkt. Spreker kan op internet ook gegevens bij Rotterdam opzoeken, maar hij is benieuwd hoe dit voor de Drentse situatie zal uitwerken. Het is toch een optelsom van veel maatregelen en hij is benieuwd welk effect dit zal hebben, of dit wel kan en wie daar precies over bevoegd is. Die discussie moet dan ook maar worden gevoerd.

Mevrouw KLIP merkt op dat zij dit voor kennisgeving aanneemt. Het feit dat de heer Hornstra aandacht vraagt voor verkeer begrijpt spreekster heel goed. Het beleid tot nu toe kende ontzettend veel verschillende terreinen. Dit is te lezen in bijlage 3. Dat betekent een versnippering van tijd, van menskracht, van aandacht, van geld en van allerlei andere zaken. Er moet volgens haar dan ook worden geprobeerd om een aantal keuzes te maken waar veel grootschaliger en intensiever op kan worden ingezet. Spreekster zou het heel jammer vinden wanneer dat weer wordt versnipperd door te veel verschillende dingen te doen. Het punt van verkeer kan probleemloos meegenomen worden in de B van besparing in de bebouwde omgeving. Daar past het prima in, dus niet alleen in de gebouwen zelf, maar in de inrichting van de omgeving. De heer Hornstra geeft aan dat de gemeenten het laten liggen en vraagt zich af of dit met geld of met regelgeving heeft te maken. Hij roept de vraag op of duurzaamheid wel goed tussen de oren zit en ook bij het LED-traject wijst hij op het ontbreken van middelen. De essentie van LED was natuurlijk dat het geld dat werd bespaard bij de inkoop van energie zou worden ingezet voor andere duurzaamheidsprojecten. Het geld was dan ook niet het probleem, maar eerder een combinatie van de begrijpelijke noodzaak tot bezuinigen en het nog niet voldoende tussen de oren zitten. Daar blijft de provincie onverwijld aan werken. Ten aanzien van het uitnodigen van partijen om dat manifest te ondertekenen, realiseert spreekster zich dat dit op het eerste gezicht wat zwak klinkt, maar als dit wordt gekoppeld aan de criteria die aan het begin staan, betekent het dat niet langer wordt gewacht totdat iedere deelnemende partij het ermee eens is, maar dat een aantal vooruitstrevende partijen worden geselecteerd, zoals gemeenten en woningcorporaties, en dat er dan gewoon wordt begonnen. Dat is de achterliggende gedachte.

Zij deelt de mening dus niet dat deze notitie niet ambitieus genoeg is en denkt dat de reden dat commissieleden dit vinden te maken heeft met het feit dat de constatering uit de bijlagen, die over het

verleden gaan, gekoppeld worden aan de inhoud van de nota. De bedoeling is juist dat de provincie veel realistischer te werk gaat, zodat de doelstellingen die zijn gesteld worden gehaald.

De heer HORNSTRA is best overtuigd van de ambitie van de gedeputeerde, maar het merkwaardige is dat er in de tekst zelf een aantal keren staat dat zij er niet in gelooft. Misschien had de gedeputeerde daar zelf wat kritischer naar moeten kijken, want spreker heeft twee citaten genoemd waarin het college letterlijk zegt dat de doelstelling niet wordt gehaald. Dat moet dan niet in de nota worden gezet, maar wel dat de doelstelling wordt gehaald en welke maatregelen daar dan bij passen. Dat had dan wat anders geklonken en daar is een aantal commissieleden over gevallen.

Mevrouw KLIP merkt op dat zij eraan hecht om de commissie te laten weten dat de doelstellingen met het huidige beleid niet worden gehaald. Daar horen cijfers bij en met die cijfers wordt aangegeven in hoeverre de doelstellingen wel geheel of gedeeltelijk worden gehaald. Spreekster gaat ervan uit dat zij in februari kan zeggen dat met deze maatregelen de doelstellingen wel worden gehaald, maar zij kan de commissie verzekeren dat als dat niet lukt, de provincie er nog een tandje bij moet doen. Om voortdurend alleen maar in de ene nota na de andere de landelijke ambities te vertalen naar Drenthe en dit te herhalen, is niet iets wat zij als erg zinvol ervaart.

Mevrouw KAAL merkt op dat zij dit wel zinvol vindt, want als zij een startnotitie voor zich krijgt, wil zij daar wel graag over meedenken en als de gedeputeerde dan allerlei relevante gegevens weglaat, wat verwacht de gedeputeerde dan van de commissie?

Mevrouw KLIP merkt op dat zij wellicht niet goed heeft uitgelegd dat het hier om een startnotitie gaat. De projecten die inmiddels op stapel zijn gezet en de projecten die doorlopen zijn in de bijlagen te lezen en de commissie mist voorts alle cijfers. Spreekster heeft toegezegd dat die cijfers in het uitvoeringsprogramma bij de definitieve nota, die in februari 2006 aan de orde zal komen, te zien zijn en waaruit zal blijken dat de provincie het gaat halen, gekoppeld aan het feit dat er inmiddels nieuwe referentieramingen zijn gegeven uit 2005. Dat betekent ook weer een bijstelling van allerlei cijfers, die eraan zullen worden gelegd, om dit de commissie duidelijk te maken. Zonne-energie is geen speerpunt en daar heeft het college ook uitvoerig met allerlei externe partijen over gesproken. Het uitvoeringsprogramma betreft twee jaar, te weten 2006 en 2007. Op het ogenblik is het meest essentiële punt voor de foto-voltaïsche (PV)-cellen het feit dat de subsidie is weggefallen. Een nieuwe generatie zonneboilers zou op dat punt wellicht wel soelaas kunnen bieden. Opslag van warmte en koude gebeurt nog maar heel weinig. In Drenthe zijn er op dit moment 400, voornamelijk utiliteitsgebouwen, waar dergelijke installaties zijn aangebracht. Dat vindt spreekster eerlijk gezegd niet heel weinig. Het is een uitontwikkelde techniek en het college streeft er samen met externen naar of hier een soort van centraal informatiepunt van allerlei vormen van opslag van warmte en koude kan worden gevestigd in samenwerking met Energy Valley. De provincie is daar nog steeds heel stimulerend in. Een ander punt wat daarbij speelt is dat in de provinciale omgevingsvergunning, die vorig jaar is vastgesteld, de regelgeving is teruggedrongen en dat een aantal zaken meer aan een meldingsplicht is gekoppeld. Daar waar nu zoveel dingen met de bodem gaan gebeuren, komt de provincie toch wel wat in de knel, want de bodem in Drenthe is bijzonder. Los van alle delfstoffen en leeggeraakte gasvelden, is er grondwater waar de provincie uitermate zuinig mee om moet gaan. Nu voor warmte en koudeopslag niet langer heel strikte regelgeving bestaat, moet de provincie uitkijken dat niet voortdurend op allerlei plaatsen de bodem, in de vorm van de keileemlaag, lek wordt geprikt. De provincie is aan het onderzoeken of daar niet wat meer de hand aan kan worden gehouden, vooral om een veiligheidsnet te bieden om de warmte-koude-opslag nog veel beter te kunnen toepassen in Drenthe. Zij is het er dus niet mee eens dat er op dit gebied heel weinig gebeurt. De provincie laat op dit moment een onderzoek verrichten naar CO₂ aspecten en aardwarmte. Het klopt dat de eerste signalen zijn dat de Drentse bodem niet erg geschikt is voor het winnen van aardwarmte, maar dat moet eerst definitief worden vastgesteld.

Ten aanzien van de risico's van CO₂-opslag merkt zij op dat TNO momenteel een onderzoek uitvoert naar CO₂-opslag in de bodem. Dat betreft voornamelijk de geotechnische aspecten, de beschikbaarheid

van CO₂ en beschikbaarheid en geschiktheid van de Drentse velden. De NAM doet op dit moment zelf een onderzoek naar technische en financiële haalbaarheid en als aanvulling daarop zal de provincie en papieren pilot doen samen met de NAM, want als het dan mogelijkheden biedt, kan er worden gekeken wat de effecten op juridisch, maatschappelijk en milieuvergunningtechnisch gebied zijn. Tevens kan dan worden gekeken welke aspecten er dan nog meer spelen.

Een groot aantal commissieleden heeft het over biomassa gehad. Spreekster verwacht dat behoorlijk is onderbouwd in de nota en ook door allerlei deskundigen wordt bevestigd dat biomassa absoluut toekomst heeft op het gebied van het genereren van duurzame energie. Ook Energy Valley zet daar zwaar op in en daar zit ook kennis die de provincie gebruikt. Dat geldt ook voor de Stichting Platform Bioenergie en dan is vooral een provincie als Drenthe, waar zich enorm veel biomassa bevindt, in vergelijking met de Randstad een provincie waar bij uitstek het beleid moet worden geïntensiveerd. Er is inmiddels een inventarisatie uitgevoerd bij bedrijven en gemeenten om te kijken wat er voor biomateriaal is. Een aardig voorbeeld hiervan is het GFT-afval bij gemeenten. Over niet al te lange tijd loopt het contract met de VAM af en het zou aardig zijn als het gemeentelijk GFT-afval daarbij kan worden betrokken. Een van de commissieleden noemde de tien megawattbiomassacentrale. Die plannen voor een dergelijke centrale zijn in een vergevorderd stadium op het Europark in Coevorden, waar een biomassacentrale van negen megawatt is gepland en waarbij zowel electriciteit als warmte naar andere bedrijven op het park gaan. Er is ook nog een plan voor een houtverbrandingsinstallatie van één megawatt.

De heer HORNSTRA merkt op dat hij zijn opmerking niet heeft gemaakt omdat hij biomassa niet zou zien zitten, want daar is hij eerder ook wel positief over geweest. Hij maakte alleen een opmerking over de subsidie die daarbij hoort en een aantal bronnen geeft aan dat er toch zo'n zes of zeven eurocent per kilowatt aan subsidie nodig is. Zijn informatie is dat die subsidie wegvalt en dat de pot leeg zal zijn. Als dat wegvalt, valt dan niet een groot deel van de biomassa weg?

Mevrouw KLIP antwoordt dat de subsidie wel essentieel is, maar technische ontwikkelingen gaan ook verder en daarom vindt zij het te vroeg om nu al afstand te nemen van het idee van de biomassa. Het wegvallen van die subsidie is wel een aspect wat meespeelt. De provincie zal op het aspect van de biomassa een voortrekkersrol gaan spelen en dat brengt haar op de voorbeeldprojecten op bijvoorbeeld scholen of zwembaden. In het zuidoosten van deze provincie is er momenteel een project dat ter goedkeuring voorligt in de desbetreffende gemeente Coevorden. Dat project betreft een vergistingsinstallatie bij een agrariër om de warmte die daar vrijkomt te gebruiken om het zwembad dat om de hoek ligt te verwarmen. Dat zal betekenen dat daar de hele winter in een buitenzwembad gezwommen kan worden en daar is weer een scholingsproject van het Drenthe College aan gekoppeld. Over windenergie heeft zij eerst even genoeg gezegd. Over het in het leven roepen van een energiefonds is enige tijd met de woningbouwcorporaties gesproken en die vonden dit niet nodig, aangezien zij met hun eigen achterban zoveel handige financieringsconstructies kenden bij banken, dat een dergelijk fonds niet nodig is voor de corporaties. Dat waren alleen de woningbouwcorporaties en spreker begrijpt dat deze opmerking van de heer Hornstra breder is bedoeld. Zij begrijpt dat de staten hier eens goed over moeten nadenken, want het kan niet de bedoeling zijn dat de provincie de rol van banken overneemt. Het bedenken van slimme financieringsconstructies is dus prima, maar zelf de rol van bank gaan spelen raadt zij ten eerste af. Daar zal nog wat gedetailleerder naar worden gekeken, maar de eerste reactie van de corporaties was dat zij dit zelf wel konden.

De heer HORNSTRA antwoordt dat gemeenten aangeven dat het vooral een rol kan spelen bij particulieren die bouwplannen hebben. Hij is het ermee eens dat de provincie niet als bank moet optreden, maar het ging hem erom dat er een kader wordt aangegeven om eens te onderzoeken of het mogelijk is.

Mevrouw KLIP antwoordt dat er ook een stimuleringsregeling energiebesparing is. Dat is een subsidie-regeling en regelmatig wordt voor kleine projecten van particulieren, zoals onlangs negen gasloze woningen in Kloosterveen, wel subsidie gegeven. Wat betreft de energietoets komt deze nu in de pro-

vinciale nota's en verordeningen en dit zal ook echt worden gedaan. Wat betreft de bestemmingsplannen wordt het toetsingskader van dit uitwerkingsplan gehanteerd. De heer Wieringa heeft het over een windmolen op het dak van de provincie en dat de voorbeeldrol van de provincie wel erg serieus wordt opgepakt. Het klopt dat de provincie haar voorbeeldrol serieus oppakt, maar het gaat hier niet om een windmolen van honderd meter, maar om een kleine turbine waarvan er in de noordelijke provincies de komende jaren zo'n 22 worden geplaatst. Het zijn allemaal verschillende types waaraan onderzoek wordt gekoppeld om te kijken welk effect dit heeft. Het gaat dus niet om grote windmolens.

De heer WIERINGA vraagt of de ondernemers die turbines ook kunnen plaatsen, want anders ontstaat er concurrentievervalsing.

Mevrouw KLIP wil zich niet aan concurrentievervalsing bezondigen, maar zij kan zich dit nauwelijks voorstellen. De provincie doet dit in noordelijk verband en wil eerst kijken wat er met die 22 turbines gebeurt en of het effect heeft voordat dit grootschalig wordt toegepast.

De heer KUIPER merkt op dat dit een mooi voorbeeld is van hoe provinciaal beleid en bestemmingsplannen van gemeenten elkaar in de praktijk kunnen doorkruisen. Als hier een windmolen op het dak wordt gezet, dan zal de regelgeving daarvoor moeten worden aangepast en is de provincie zo weer vijf jaar verder.

De heer SMIDT geeft aan dat in het POP staat dat kleine windmolens binnen de bebouwde kom op hoge gebouwen mogen worden geplaatst.

De heer KUIPER antwoordt dat het provinciale omgevingsplan in dezen niet de enige regelgeving vormt.

Mevrouw KLIP antwoordt op de opmerking van de heer Kuiper dat de provincie niet anders doet dan stimuleren, coördineren en regisseren. Zij deelt zijn visie niet dat de provincie er geen integrale benadering op na houdt. In haar optiek kan prima integraal beleid worden gevoerd, ook al wordt er specifiek gericht op een aantal speerpunten. Spreekster hoopt dat wat zij tot nu toe heeft gezegd illustreert dat de provincie niet in kleine kokers denkt, maar dat er wel degelijk wordt gekeken hoe er verbanden worden gelegd. Het voorbeeld dat de heer Kuiper heeft gegeven is prachtig, maar zij is er huiverig voor dat als er te integraal wordt gewerkt en partijen te lang op elkaar moeten wachten, het effect niet wordt bereikt dat bereikt moet worden. Integraliteit en iets minder partners in de lijn, maakt dat sneller de resultaten worden bereikt die de provincie wil bereiken. Er wordt echter absoluut met een integrale bril naar de projecten gekeken.

De heer Kuiper heeft het over een databank voor woon-werkverkeer. Als kunsthistorica was spreekster altijd verlegen om baantjes tijdens haar studie. In die periode was zij betrokken bij een databank voor serviezen. Mevrouw Jansen in Wassenaar miste dan bijvoorbeeld een bord van servies X en mijnheer Pietersen in Groningen had dan toevallig dat bord. Zo maakte spreekster burgers gelukkig door serviezen met elkaar te combineren. Dat lijkt spreekster toch iets anders dan het uitwisselen van woonwerkverkeer en banen. Dat is kennelijk een idee wat wel vaker is geopperd en zij kan daar niet direct een reactie op geven. Het lijkt spreekster een nogal ingrijpend systeem en het lijkt haar dat de provincie daarmee wel veraf raakt van de doelstelling. Bovendien is het de vraag of de overheid daar een rol in moet spelen. Verder heeft de heer Kuiper een financiële opmerking over hoe het gebruik van de auto kan worden belast en niet het bezit. Dat lijkt spreekster bij uitstek een landelijk probleem dat niet in de provincie Drenthe kan worden opgelost. Dat partijen daarvoor hun partijpolitieke kanalen moeten gebruiken, onderschrijft zij volledig.

De heer KUIPER wil hier graag een stap in verder gaan door toch de mogelijkheden te onderzoeken hoe de provincie het gebruik en niet het bezit kan belasten.

Mevrouw KLIP antwoordt dat veel besparende maatregelen in zowel bestaande bouw als nieuwbouw kunnen worden genomen. Daar zet de provincie ook heel erg op in, want 80% van de huizen die er in 2030 staan, staan er nu ook al of worden nu gebouwd. Dat is een hele structurele besparing waar de provincie absoluut op inzet. Het andere is de bebouwde omgeving en bestemmingsplannen en ook daar wordt naar gekeken. Dat is de reden dat de provincie heel enthousiast deelneemt aan "Grounds for change", het project waar Energy Valley bij is betrokken. Zowel voor de gemeente Assen als Emmen zijn daar heel aantrekkelijk projecten op papier ontwikkeld en het aardige is dat in Emmen niet zozeer is gekeken naar nieuwbouw of naar woningbouw, maar meer naar de kassen. Er is vooral gekeken hoe het verbouwen van biomassa kan worden gekoppeld aan toerisme en recreatie. De vergisting kan dan natuurlijk weer worden gebruikt in de kassen.

De heer KUIPER vindt dit een prima idee, maar hij zit met een voorbeeld van tien jaar geleden. Bij het ontwerp van de Asser wijk Marsdijk is door de gemeenteraad raadsbreed een initiatief aangenomen waarbij zongericht bouwen werd gebruikt, evenals energiebesparing en alles wat met milieumaatregelen had te maken. Op het moment dat projectontwikkelaars daarmee aan de gang gingen, was er ineens een wijziging van beleid en zag Marsdijk er ineens heel anders uit dan oorspronkelijk in de gemeenteraad was bedacht. Nu is het natuurlijk lastig om daar vanuit een provinciale verantwoordelijkheid naar te kijken, maar hij hoopt dat er ook naar bestemmingsplannen wordt gekeken waarin de ambitie weliswaar is geformuleerd, maar waarbij er ook mogelijkheden zijn om er in de uitvoering controle op uit te oefenen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat een recent voorbeeld de stadsrandzone Assen is. Daar worden 4.000 woningen gebouwd en samen met de gemeente Assen is opdracht gegeven voor het ontwikkelen van een structuurvisie, waar duurzaamheid en energiebesparing een belangrijk onderdeel van uitmaken. De provincie probeert er dus veel dichter bij te zitten, maar de enige manier om dit te bereiken is samen te werken met meerdere partners.

(De heer Popken verlaat de vergadering)

Mevrouw KLIP antwoordt dat bij parkmanagement op industrieterreinen steeds verder wordt gegaan met gemeenschappelijke inkoop. Spreekster heeft hierbij het voorbeeld genoemd van het Europark. De heer Kuiper heeft het gehad over de verlichting van het provinciehuis. Volgende week wordt een plan besproken in de Statencommissie BFE over de verbouwing van het provinciehuis en dat er al langere tijd geld was gereserveerd voor allerlei energiezuinige maatregelen. Dat staat los van de pilot met bewegingsdetectie in de vleugel links achterin het provinciehuis. Het college wil dit geld laten liggen om die maatregel in één keer uit te voeren en te wachten tot het moment dat er ook verbouwd gaat worden. De opmerkingen van de heer Kuiper snijden absoluut hout.

Ten aanzien van het windmolenpark in Coevorden merkt zij op dat dit binnenkort in december in de gemeenteraad komt. Dat is net vóór 1 januari 2006 en dat gaat dan vervolgens verder. Het onderzoek naar meerdere locaties is gedaan en is bijna afgerond. Zij begrijpt niet helemaal dat de heer De Jong opmerkt dat de provincie geldkranen dicht draait, maar zij is blij dat hij positief staat tegenover haar wensen bij de Voorjaarsnota van volgend jaar. Over de mogelijke kernreactor in Drenthe wil zij nu geen discussie voeren

De heer Smit had een uitermate negatief verhaal en dat vindt zij betreurenswaardig. De provincie zet namelijk wel degelijk in om efficiënter en effectiever daadwerkelijk een draai aan het beleid te geven. Ook D66 vraagt naar cijfers waarop spreekster kan worden afgerekend en die heeft zij inmiddels toegezegd. D66 zegt dat niet zozeer energie moet worden bespaard, maar dat energiegebruik moet worden voorkomen. Dat klopt, maar dat zijn zaken die zich parallel moeten ontwikkelen en deze nota toont dit ook aan. Daarin is de provincie niet uniek, maar dit gebeurt overal. Er zijn geen interne belemmeringen voor een integrale aanpak en de provincie is daar al zeer actief mee bezig. Integraliteit kent echter ook een keerzijde, want aan het einde van het verhaal weet geen enkele partner meer welk onderdeel van

het totaal tot zijn verantwoordelijkheid behoort en waar het over ging. Integraliteit is dus goed, maar het moet dus voor de provincie en de overige participanten wel behapbaar blijven.

De heer SMIT merkt op dat de gedeputeerde onder integraliteit de samenwerking met andere partijen verstaat. Dat is weliswaar ook een vorm van integraliteit, maar integraal werken is dat er ook gekeken wordt naar het directe en het indirecte energiegebruik. Dat mist spreker in deze nota. Dat kan de gedeputeerde negatief vinden, maar dat vindt spreker wel een heel essentieel punt. Als de gedeputeerde daar omheen blijft lopen, zal er nooit een goede aanpak komen. Daar heeft hij de gedeputeerde op willen wijzen en dat vindt hij niet negatief, maar positief.

Mevrouw KLIP antwoordt altijd blij te zijn met aanvullingen, correcties en kritische kanttekeningen. Integraliteit heeft natuurlijk meerdere kanten, want ziet zowel op samenwerking met meerdere partners, maar het betekent ook dat de energie van de een vervolgens wordt doorgestuurd naar de ander. De heer Smit bedoelt met integraliteit kennelijk ook welk niveau van energieverbruik maximaal is toegestaan om bepaalde effecten te kunnen bereiken. Dat staat niet in deze nota, maar zij zegt toe dat het college daar nog naar zal kijken. De heer Smit heeft ook iets gezegd over CO₂-uitstoot, maar daar heeft zij inmiddels al uitvoerig op gereageerd. Op de vraag van de heer Smit hoeveel extra CO₂-emissie de vijftien lege blaadjes in deze nota hebben opgeleverd, antwoordt zij dat zij die vraag nu niet kan beantwoorden. Zij vraagt zich ook af of het beantwoorden van die vraag wel effectief is, want het signaal van de heer Smit is duidelijk en in dit huis wordt al heel structureel tweezijdig gekopieerd. Dat is niet bijzonder, maar meer dan vanzelfsprekend. Het signaal dat de heer Smit hiermee geeft, heeft zij wel opgepakt.

De heer SMIT vraagt op welke informatie het college zich baseert als in de notitie wordt opgemerkt dat het gebruik van biomassa CO₂-neutraal is. Dat staat namelijk ook in de startnotitie.

Mevrouw KLIP antwoordt zich te baseren op gegevens die zij van derden aangeleverd krijgt. De stichting Biomassa is daarbij een heel belangrijke bron, maar ook anderen. Zij begrijpt uit de opmerking van de heer Smit dat hij het daar niet mee eens is.

De heer SMIT antwoordt dat hij dan toch dan toch weer terecht komt op het punt van de integraliteit. In de notitie wordt namelijk heel structureel het indirecte energiegebruik niet in beschouwing genomen en daarom doet de gedeputeerde dit soort uitspraken. Die uitspraken zijn echter onjuist. Als bijvoorbeeld koolzaadolie wordt gebruikt in auto's is er sprake van een CO₂-reductie van 30% en niet van 100%. Hij wijst er nogmaals op dat als het college niet voor de integrale benadering kiest er op een verkeerde manier wordt geoptimaliseerd en dat de kans bestaat dat trajecten worden gestart waarbij wordt gedacht dat energie wordt bespaard, terwijl het resultaat wel eens kan zijn dat het energiegebruik toeneemt. Dat heeft dan een averechts effect, omdat te beperkt wordt gekeken.

Mevrouw KLIP kent de discussie, want die woedt al heel lang in allerlei kranten en tijdschriften. De heer Smit heeft gelijk, maar wat hij zegt zou dan heel constructief en consequent moeten worden doorgevoerd. Dat betekent dat wanneer er windmolens worden neergezet, er dan ook moet worden gekeken wat het allemaal voor energie kost voordat er überhaupt een windmolen staat.

De heer SMIT antwoordt dat er ook een heel groot misverstand is dat windmolens geen energie verbruiken. Indirect verbruiken windmolens wel degelijk energie en daarom moet dat ook voortdurend mee in beschouwing worden genomen. Dat doet het college maar steeds niet.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit inderdaad in deze nota niet gebeurt, maar als de provincie dat zou moeten gaan doen - en die gegevens zijn op verschillende plekken wel bekend - dan zou dat nogal wat extra werk betekenen. Zij hoort dan ook graag de mening van de andere fracties of ook het indirecte energieverbruik in de nota betrokken dient te worden. In ieder geval is het zo dat als het indirecte ener-

gieverbruik erbij moet worden betrokken, dit dan bij alle projecten moet gebeuren en niet bij een enkel project.

De heer WIERINGA antwoordt dat hij de gedeputeerde ondersteunt in haar opmerking dat als indirect energieverbruik hierbij wordt betrokken, dit voor alles moet, want anders worden appels met peren vergeleken. Natuurlijk moet bekend zijn wat voor energie erin wordt gestopt om zo'n molen te produceren en wat het resultaat is, want anders wordt het paard achter de wagen gespannen.

De heer HORNSTRA merkt op dat de heer Smit zich hier al eens vaker over heeft uitgesproken en hij heeft zich hard gemaakt om het indirecte energieverbruik overal bij te betrekken. Spreker vindt het ook wel goed om hier eens kritisch naar te kijken. Windmolens dienen minstens een half jaar te draaien om de milieubalans op nul te krijgen. Dit is drie tot zes maanden, afhankelijk van de windkracht in dat halve jaar. Voor alle andere voorstellen is dit niet bekend. Indien bijvoorbeeld biomassa wordt gebruikt, maar daarvoor is heel veel vervoer nodig omdat het op een afstand is van waar de grondstof is, dan is de milieubalans wat minder positief dan in eerste instantie lijkt. Zo zijn er allerlei voorbeelden te bedenken. Spreker is er wel voor om het indirecte energiegebruik bij verschillende projecten in kaart te brengen.

De heer KUIPER merkt op dat er altijd een neiging bestaat om de kosten en baten in financiële zin te bekijken, maar er is ook een cijfermatige benadering gericht op energiegebruik, waarbij de joules als eenheden worden gehanteerd, en waarmee kan worden berekend wat er aan energie in gaat en wat er vervolgens wordt uitgehaald.

Mevrouw KLIP merkt ten aanzien van het betoog van de heer Bossina op dat het IVN-project Klimaatbeleid prima verloopt. Scholen zijn aan de slag en in april vindt er een hele grote conferentie plaats met een aantal leerlingen die hun projecten gaan presenteren. Er is toegezegd dat drie van de meest inventieve projecten ook daadwerkelijk zullen worden uitgewerkt door een professioneel bureau of de wetenschapswinkel van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Het klopt dat er een brede consultatieronde nodig is. Spreekster heeft een aantal partijen genoemd waarmee de provincie aan de praat zal gaan en die brede consultatie gaat verder dan alleen gemeenten, maar betreft ook alle groepen die inmiddels zijn genoemd.

De heer BOSSINA vraagt of de gedeputeerde dan in februari 2006 al met een definitieve nota kan komen. Heeft zij niet wat meer tijd nodig?

Mevrouw KLIP antwoordt dat haar streven daar wel op is gericht en zij denkt ook dat dit gaat lukken, want de provincie heeft niet stil gezeten. Die tweede ronde gesprekken loopt al lang en het uitvoeringsprogramma van projecten is al in de maak. Er is dus al heel veel klaar, maar daar komen nog aanvullingen of kritische kanttekeningen bij en die worden meegenomen. De provincie is al een heel eind. Weliswaar heeft het college de hete adem van de Voorjaarsnota in de nek, want terecht wordt geconstateerd dat het bedrag van € 1,5 miljoen in twee jaar wel eens niet genoeg zou kunnen zijn. Spreker wil dan ook graag op tijd klaar zijn en dat zal betekenen dat de nota in maart 2006 in de commissie zal worden behandeld, waarbij in ieder geval de voorlopige cijfers beschikbaar moeten zijn. Wat betreft de opmerking dat het voorbarig is indien er al toegedeeld wordt aan projecten, dan antwoordt zij dat dit inderdaad voorbarig is. Het was dan ook slechts bedoeld om een indicatie te geven van hoe dit geld nu ongeveer verdeeld zou moeten worden, maar het klopt dat dit veel gedetailleerder kan op het moment dat het uitvoeringsprogramma ook beschikbaar is. De proef met de microwarmtekrachtkoppeling (micro-WKK) van Essent en de Gasunie is heel interessant om naar te kijken en dat doet de provincie dan ook al een hele tijd. Het is zelfs zo dat er al gesprekken worden gevoerd met woningbouwcorporaties op het moment wanneer in het kader van het convenant van het Noorden een hele wijk gerenoveerd en "verteld" wordt, dat wil zeggen dat er nieuwe verwarmingsmogelijkheden worden ingebouwd, er zal worden bekeken of de micro-WKK's kunnen worden toegepast. Daarover vindt overleg met woningbouwcorporaties plaats, maar het is even afwachten hoe snel deze ontwikkelingen gaan. Dat er geen onbetaalbare

huizen mogen komen, zoals de heer Hornstra zegt, is iets wat zij onderschrijft. Vandaar dat de provincie ook projecten ondersteunt ten behoeve van energiebesparende en energiezuinige maatregelen in woningen. Het uitoefenen van de bankfunctie moet de provincie zeker niet willen. De heer Bossina noemde de Energy Valley en dat de economie mede sturend moet zijn voor energiebeleid. Het college kijkt hoe dit beleid gekoppeld kan worden aan de ontwikkeling van economische perspectieven en arbeidsplaatsen. Dat gaat niet altijd één op één, maar het is wel een belangrijk punt waarnaar gekeken wordt en waar Energy Valley de provincie heel duidelijk ondersteunt. Op de vraag of zaken preventief worden geruimd, antwoordt spreekster ontkennend. Planologische problemen zijn soms een probleem, maar op het moment dat er zo integraal mogelijk wordt gekeken en de energietoets op allerlei terreinen wordt toegepast, dan zal de provincie hier ook iets mee moeten.

De heer KUIPER merkt op dat de VVD-fractie een substantieel deel van haar bijdrage wijdde aan kernenergie. Hoe is de opvatting van de gedeputeerde hierover?

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij hier al een opmerking aan gewijd had in haar reactie op het betoog van de heer De Jong. In het college is nog niet breed over kernenergie gesproken, dus daar kan zij nog geen reactie op geven. Zij neemt aan dat het over een centrale in Drenthe gaat, want het college is mordicus tegen de opslag van kernafval in de Drentse bodem.

De heer KUIPER merkt op dat de VVD-fractie heeft uitgesproken wel voor kernenergie te zijn, maar spreker heeft het zo vertaald dat de VVD daar niet de verantwoordelijkheid voor wil nemen. Hij is benieuwd naar de visie van het college daarop. Dit komt nu uit deze commissie naar voren en als het college daar nog een standpunt over moet formuleren, dan is spreker benieuwd wanneer dat gaat gebeuren.

Mevrouw KLIP antwoordt dat de heer Kuiper dit niet als voorstel in de definitieve energienota zal tegenkomen

De heer BOSSINA heeft niet gezegd dat er in Drenthe een kerncentrale moet worden gebouwd. Wel kan de provincie gebruik maken van elektriciteit die wordt opgewekt in een dergelijke centrale.

Mevrouw KLIP merkt op dat een substantieel deel van de energie in Nederland - en spreker meent zo'n 30% - van kerncentrales uit Frankrijk komt. In Nederland wordt dus gewoon gebruik gemaakt van kernenergie. Spreekster heeft ook de opmerking van de heer Bossina ook niet zo begrepen dat hij voorstander is van het dadelijk bouwen van een kerncentrale. Wel biedt kernenergie een mogelijkheid tot oplossen van een deel van de zojuist geschetste problemen.

Het is belangrijk dat hierover goede voorlichting wordt gegeven aan de burgers. Communicatie lijkt vaak een containerbegrip en iets wat ook nog in een nota moet, maar ook hier is inmiddels onder meer met de woningbouwcorporaties gesproken. Afgesproken is dat duurzaamheidsaspecten van het provinciale energiebeleid via de bewonerskrantjes zullen worden gepubliceerd. Bovendien werkt de provincie nauw samen met de Milieufederatie en ook deze speelt daar een belangrijke rol in. De vraag is nu hoe de provinciale energieinformatie kan worden gekoppeld aan een internetsite van de Milieufederatie, die nu als pilot draait. Op deze manier kan gezamenlijk informatie over het voetlicht worden gebracht. Aan de ene kant gebeurt dit dus samen met de Milieufederatie via internet en aan de andere kant via alle bewonerskrantjes van de woningbouwcorporaties in Drenthe. Over de glastuinbouw staat wel iets te lezen in de notitie, namelijk over opslag van warmte en koude. Het gaat hierbij dus niet alleen over utiliteitsbouw, maar ook over grootschalige industriële voorzieningen en hoe daar iets kan worden gedaan met die opslag van warmte en koude. Over het niet meer verrichten van studies, maar wel het uitvoeren van zichtbare demonstratieprojecten, zijn de meningen wat verdeeld. Die demonstratieprojecten zal de provincie blijven doen, maar de provincie zal wel blijven kijken dat aandacht en geld niet blijvend worden versnipperd, want grote voorbeeldprojecten hebben meer effect dan kleine. Met betrekking tot het afzien van studies, merkt zij op dat de provincie toch af en toe onderzoek moet doen en dat wordt soms uitge-

zet bij TNO, maar soms ook bij het Energy Delta Researchcentre (EDReC) dat sinds een jaar is gekoppeld aan de RUG. Ten aanzien van het beperken van openbare verlichting binnen de bebouwde kom, merkt zij op dat er al projecten gaande zijn waar dat gebeurt. De Milieufederatie is daar nauw bij betrokken en de provincie koestert dan ook het Drentse duister, zodat de provincie daar mee bezig is en verder gaat. Het plaatsen van windturbines bij individuele boeren is een punt dat meegenomen dient te worden in de totale discussie. Ten aanzien van de verdere ontwikkeling van biomassacentrales heeft zij het voorbeeld van het Europark genoemd, maar de provincie zal ook een project regisseren met betrekking tot een inventarisatie van waar alle biomassa binnen deze provincie blijft, gekoppeld aan het GFT-afval, dat op niet al te lange termijn zonder vergunning weer vrijkomt. Er is al veel uitgezocht en er zal worden geprobeerd om initiatieven te bundelen. Wat dan wel speelt is of er in Drente een aantal biomassacentrales moet komen of dat iedere boer uitsluitend op zijn eigen erf een biovergistingscentrale heeft. Per geval zal moeten worden bekeken wat het meest optimaal is en dat ligt ook enigszins aan hoe bedrijven zijn gelegen. Gratis openbaar vervoer is een discussie die al heel lang speelt en die steeds op en neer gaat. Daar zal zij nu niet op ingaan. Als het gaat om een aparte gedeputeerde voor Energiebeleid, dan verzekert zij de commissie dat zij zich zo voelt.

Ten aanzien van het stimuleren van agrariërs tot het bouwen van koolzaad, antwoordt zij dat op het moment dat die plannen iets verder zijn, dit een belangrijke tak van bedrijvigheid zou kunnen worden. Zij is dat helemaal eens met de heer Baas en hier speelt ook veel meer mee, want er is ook inmiddels energiemaïs bedacht, waarbij er eerst ingrediënten voor medicijnen uit de maïs worden gehaald en dan ingrediënten voor cosmetica. In de laatste fase is de biomassa voor energieopwekking het enige wat hiervoor overblijft. Op zo'n moment wordt er integraal gewerkt.

TWEEDE TERMIJN

De heer BAAS is blij dat de commissie in eerste instantie hier en daar wat prikkelend is geweest, zodat de gedeputeerde zich wat getergd voelde. Dat is in haar beantwoording ook wel tot uitdrukking gekomen en daar is hij wel tevreden over. Het laatste punt dat de gedeputeerde besprak, namelijk het gebruik van landbouwproducten voor verschillende doeleinden, waarna er in de laatste fase biomassa overblijft voor energieopwekking, is iets waarvan hij vindt dat het wel in de Energienota terecht hoort, want het staat niet in de startnotitie.

Mevrouw KAAL had in het begin wat moeite met de bewoordingen die de gedeputeerde ten aanzien van de startnotitie gebruikte. De commissie wordt geacht daarover mee te denken en er is veel tijd aan besteed. Als zij dan merkt dat dit eigenlijk niet de bedoeling was, dan is het wat zonde van al dat werk. Als de gedeputeerde dan een voorzet had gegeven had de commissie wat concreter op de zaken in kunnen gaan, vooral omdat de nota straks ook weer aan de orde komt en de commissie dan wat meer richting had kunnen geven aan wat er straks voor komt te liggen. De gedeputeerde trok naderhand in haar betoog toch weer wat bij, daar zij aangaf bepaalde voorstellen van de commissie toch mee te willen nemen in de verdere opbouw van het stuk. Wat haar nog niet helemaal duidelijk is, is wat de gedeputeerde dan precies meeneemt en in hoeverre zij met windenergie of glastuinbouw meegaat.

De heer BOSSINA is blij met de opstelling van de gedeputeerde, die zich richt op een aantal grote en belangrijke onderwerpen en de rest wat meer laat liggen. Zijn fractie heeft onderstreept dat zij gaat voor biomassa en bio-energie. Hoewel het lastig is om deze installaties met subsidie te bouwen, geldt dit natuurlijk ook voor de windmolens. Van de subsidies die daar aan vastzitten kan hij zich ook gaan afvragen of het nog wel door gaat. Die beide onzekerheden kunnen tegen elkaar worden weggestreept en dat is reden te meer om in te zetten op biomassa, waarvan heel veel bestaat in deze provincie. Ten aanzien van wat er in de bodem zit wacht hij af wat de onderzoeken gaan opleveren, maar hij heeft het idee dat daarin heel wat energiewinst valt te behalen.

De heer SMIT heeft dit opgevat als een startnotitie en daarom is hij ook niet op de techniek ingegaan, maar op de wijze van benaderen zoals deze in de startnotitie was verwoord. Spreker houdt staande dat

de integrale benadering voor hem het hoofdpunt is. Hij hoopt dat de gedeputeerde dat als toevoeging mee wil nemen bij de vertaling van deze startnotitie in de Energienota en hij vraagt zich ook af of deze wijze van behandelen van de startnotitie wel de juiste is geweest. Had dit niet beter in de vorm van een discussiebijeenkomst, workshop of open haardgesprek kunnen worden gegoten? Hij denkt dat er nu heel veel misverstanden zijn gerezen.

De heer BOSSINA wijst erop dat de staten vorig jaar met de statendagen erop hebben aangedrongen dat het college bij majeure onderwerpen eerst met een startnotitie zou komen. Nu gebeurt dat en vindt D66 dit ineens een slechte oplossing.

De heer SMIT constateert dat de wijze waarop de notitie behandeld is, beter in een andere vorm had gekund. Hij zegt niet dat hij een startnotitie een slechte oplossing vindt. De gedeputeerde heeft in haar antwoord laten blijken dat die trendbreuk, waarvan in de startnotitie staat dat die vijftien jaar zal worden uitgesteld, toch naar voren zal worden gehaald en dat zij nu al tot een trendbreuk zou willen komen. Hij blijft erbij dat de benadering zoals die in de startnotitie staat onvoldoende is en dat die niet het gewenste resultaat zal opleveren. Met de antwoorden van de gedeputeerde erbij heeft hij toch enige hoop gekregen dat het in de Energienota wat beter zal zijn. Hij zal die nota te zijner tijd op zijn merites beoordelen.

De heer KUIPER merkt op dat een discussie als deze de twee voorgaande keren ook al is gevoerd. De beleidsintenties van de gedeputeerde spreken hem aan. Hij heeft dat ook gezegd, maar wat er dan op papier staat blijkt misverstanden op te wekken. Als er breed gedragen in deze commissie opmerkingen worden gemaakt over een integrale benadering van energiebeleid, dan is dat gericht aan datgene wat er nu voorligt en opgeschreven staat in de startnotitie. Als het zo zou zijn dat het college de opmerkingen die vanachter de tafel zijn gemaakt, waar hij volledig achter kan staan, gelijk had opgeschreven in de beleidsnotitie, dan was spreker helemaal tevreden geweest. Spreker heeft niet voor niets in die richting een aantal opmerkingen gemaakt, zodat die dwarsverbanden makkelijk gelegd konden worden. Blijkbaar is er iets aan de hand met de manier van opschrijven op grond waarvan de commissie haar oordeel moet vellen en op grond waarvan fracties in deze commissie hun richting kunnen aangeven. Over windenergie heeft de gedeputeerde een denkrichting aangegeven en over de 3 megawatt heeft spreker opgemerkt dat daar beter 5 megawatt van is te maken, aangezien dit zich richt op de situatie in Coevorden. Het college heeft daarop geantwoord dat dit te maken heeft met hoe daar dan door de externe partners op gereageerd zal worden en dat begrijpt spreker niet. Er is een mogelijkheid voor een nieuwe denkrichting en dat heeft het college onderschreven. Die mogelijkheid van een nieuwe denkrichting wordt dan niet doorkruist met de situatie dat er op dat moment in de uitvoering van projecten iets aan de hand is. Ook dat kan namelijk worden bijgesteld en hij wijst erop dat de gedeputeerde dan ook de mogelijkheid krijgt om naar aanleiding van de opmerkingen die in deze commissie zijn gemaakt, met externe partners in overleg te treden om te kijken of daar ook voor die 5 megawattmolens ruimte zal ontstaan.

De heer WIERINGA heeft een correctie ten aanzien van de opmerking van de heer Kuiper in de eerste termijn. De heer Kuiper beweert dat de goede score in de gemeente Tynaarlo is te wijten aan een wethouder van GroenLinks. Dat is echter geen wethouder van GroenLinks, maar van Gemeentebelangen, namelijk Jan Hilbrands.

De heer HORNSTRA dankt de gedeputeerde voor haar energieke manier van beantwoorden van de vragen. Hij hoopt dat de gedeputeerde met het boodschappenlijstje dat zij heeft meegekregen de doelstellingen kan halen. De commissie heeft aangegeven dat bij sommige voorstellen twijfels bestaan, want deze hebben inderdaad iets met subsidies te maken. Het schijnt dat die heel grote windmolens overigens zonder steun van de overheid kunnen draaien, dus hij pleit ervoor om daar nog eens goed naar te kijken. Hij is benieuwd aan welke capaciteit de gedeputeerde denkt. Spreker kan zeggen dat hij eerder denkt aan datgene waarvan in de nota wordt gezegd dat dit niet aan de orde is, dan wat er wel aan de orde is. In de nota staat dat 75 megawatt niet aan de orde is, maar dit zou eerder een richtsnoer

voor hem zijn om daar wel iets aan te veranderen. Verder is een aantal zaken beantwoord op een manier waarmee spreker in ieder geval iets kan en de ambtenaren er ook iets moois van kunnen maken, zodat de volgende keer niet zo lang over deze materie wordt gedaan. Hij wenst college en ambtenaren veel tijd en energie toe, zodat de volgende keer in ieder geval niet zolang over deze materie hoeft te worden gesproken.

Mevrouw KLIP antwoordt dat statenbreed de wens bestaat om startnotities te maken zodat niet alles al helemaal vast zou liggen en de staten de rol van kaderstellend orgaan wat breder kunnen invullen. Verder is er voortdurend het evenwicht en het moeten laveren tussen twee vuren, want als het een startnotitie is moeten het geen 85 pagina's zijn. Verder moet het leesbaar zijn. Zij heeft gehoord dat de commissie vindt dat alle gegevens niet duidelijk genoeg in de notitie staan en dat ook niet alle gegevens erin staan. Zij heeft toen uitgelegd dat dit kwam doordat nog niet alles in de notitie was dichtgetimmerd en het uitvoeringsprogramma ook nog niet klaar is, wat de leesbaarheid niet ten goede komt. In haar optiek komt dat ook de kaderstelling niet ten goede, maar spreekster heeft dit de commissie goed horen zeggen. Mevrouw Kaal heeft van spreekster begrepen dat het niet de bedoeling is om hier zoveel tijd aan te besteden, maar dat kan mevrouw Kaal spreekster niet hebben horen zeggen. Het college besteedt hier heel veel tijd aan en zij waardeert het ten zeerste dat de commissie hier ook zoveel tijd aan heeft besteed.

Mevrouw KAAL merkt op dat zij heeft bedoeld dat als er in de notitie iets meer richting was gegeven, de commissie waarschijnlijk niet en masse had aangegeven dat er zo weinig ambities van de notitie uit gingen. Op dit moment wordt er gepraat vanuit het luchtledige, want alle commissieleden hebben thuis zitten denken wat er nog meer in de notitie moet en dat er meer ambities in hadden gemoeten. Dat was allemaal niet nodig geweest als de gedeputeerde hier iets meer richting aan had gegeven.

Mevrouw KLIP merkt op dat het niet haar bedoeling is om in het luchtledige te praten. Er is gevraagd welke voorstellen het college gaat overnemen. Het college zal verder gaan en laten zien wat het onderzoek naar windenergie teweeg brengt, want daar is het college mee bezig en dat levert een eindplaatje op waarmee zij bij de commissie terug komt. Van de heer Baas heeft zij begrepen dat hij graag het stimuleren van het verbouwen van biomassa in een nota opgenomen wil zien. Dat lijkt spreekster een goede aanvulling. De heer Smit heeft nogmaals benadrukt dat hij graag wil dat de integraliteit duidelijk naar voren komt. Dat is niet alleen de integraliteit tussen de verschillende onderwerpen of verschillende partijen, maar integraliteit van de gehele keten van begin tot aan het einde om aan die besparing te kunnen komen. Verder heeft hij aangevoerd dat deze notitie eigenlijk op een andere manier zou moeten worden besproken. Dat had inderdaad anders gekund, maar het is ook het gevolg van het feit dat er een nieuwe portefeuillehouder is gekomen en dat er een Energienota in aantocht is waarbij een draai aan het beleid is gegeven. Dat heeft daarom een vertraging veroorzaakt. Er is niet goed genoeg over nagedacht en de haast heeft er ook een rol bij gespeeld, zodat dit wellicht anders had moeten worden besproken. Dat dient een ieder zich ter harte te nemen. Zij neemt kennis van het feit dat de heer Smit pleit voor een discussiemiddag of conferentie. Ten aanzien van de opmerkingen die er zijn gemaakt over een trendbreuk, antwoordt zij dat de trendbreuk in beleid nu kan worden ingezet, maar over de trendbreuk als het gaat over de effecten van beleid, dan merkt zij op dat die effecten pas over minimaal een aantal jaren bekend worden en het gevolg zijn van een trendbreuk in het beleid dat destijds is ingezet. Zij kan dus niet garanderen dat de provincie Drenthe over twee jaar zover is dat in Drenthe volledig wordt voldaan aan de eis dat alle energiebehoeften in Drenthe volledig duurzaam kunnen worden gegenereerd. Dat laatste zou een echte trendbreuk zijn, maar dat dit beleid nu al moeten worden begonnen is iets waar zij volledig mee kan instemmen en dat is ook haar intentie. Ten aanzien van de heer Kuiper en zijn opmerkingen over drie en vijf megawattmolens merkt zij op dat ontwikkelingen niet stil staan en dat het, als dit mogelijk is, over vijf megawatt moet gaan. Wat zij heeft proberen te zeggen is dat de afspraken die er zijn gemaakt met de partijen in Coevorden over drie megawatt gaan en de provincie kan daar niet eenzijdig vijf megawatt van maken. Aan de ene kant wil de provincie snelheid in Coevorden en daarom denkt spreekster niet dat de voorwaarden die zijn gesteld aan dit project en de

afspraken die hierover zijn gemaakt, eenzijdig kunnen worden aangepast. Dat levert bovendien ook veel vertraging op.

De heer KUIPER merkt op dat de initiërende rol van de provincie in dezen zou inhouden dat dit in ieder geval bespreekbaar wordt gemaakt.

Mevrouw KLIP heeft regelmatig gesprekken met Coevorden, maar de bestemmingsplanwijziging ligt al in december voor in de raad. Het is dus wel erg kort dag. Zij kan zich niet voorstellen dat de commissie nog meer vertraging wenst en dat is wat er dan wel ontstaat.

De VOORZITTER wenst de gedeputeerde veel succes toe met het maken van de Energienota en sluit daarmee dit agendapunt af.

12. Statenstuk 2005-206; Wijzigingen Reglementen voor de waterschappen Reest en Wieden en Velt en Vecht

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie unaniem een positief advies uitbrengt met betrekking tot dit statenstuk, zodat dit als A-stuk op de eerstvolgende statenvergadering kan worden behandeld.

13. Statenstuk 2005-213; Uitvoering Natuurbeschermingswet en Flora- en Faunawet

De heer SMIDT had de indruk dat er wel veel geld omgaat in de vergunningverlening, en dan heeft hij het nog niet eens over het maken van beheersplannen. Het maken van die beheersplannen heeft hij altijd erg belangrijk gevonden. Wat wordt er nu gedaan in de tijd dat de aanvraag voor het verlenen van een vergunning loopt, terwijl er geen beheersplan is in dat gebied? Een vergunning moet tenslotte worden getoetst aan een beheersplan en als dat er niet is, valt er weinig te toetsen. Wordt dan wel of geen vergunning verleend? Als dat wel wordt gedaan, hoe gebeurt dat dan? De instandhoudingsdoelstellingen worden door het Rijk vastgesteld. Heeft de provincie daar ook nog een verantwoordelijkheid in? Wie regelt de instandhoudingsdoelstellingen op grond waarvan de beheersplannen worden gemaakt? Op de website van het IPO staat dat zij wel mogen worden bijgesteld als het gaat om batenbeheer, maar mogen zij ook om andere redenen worden bijgesteld?

De heer WIERINGA heeft gelezen dat op 28 september 2005 de afgesproken bedragen schriftelijk zijn toegezegd. Waarom heeft het college deze post niet gelijk meegenomen in de begroting, die is vastgesteld op 9 november 2005? Verder kan hij niet begrijpen dat er extra personeel nodig is in dit huis, terwijl de afspraak is dat er minder mensen gaan werken. Er wordt heel veel werk uitgevoerd door vrijwilligers. Dat moet dan toch ook minder geld kosten?

De heer HORNSTRA merkt op dat er wordt gesproken over een concreet financieel risico dat wordt gelopen vanwege het aantal te verwachten vergunningenprocedures. Hij wil daar graag duidelijkheid over, want het is altijd gevaarlijk om geld beschikbaar voor iets te stellen waarvan niet bekend is wat de risico's zijn en wat het dan uiteindelijk kan worden. Zijn vraag is of bij dit soort zaken per saldo de natuur er wel op vooruit gaat en dat mag hij hopen, gekoppeld aan de brief over de ecologische verbindingzones, waarvan hij ook hoopt dat het tot gevolg heeft dat de natuur erop vooruit gaat.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat deze nota aan de commissie is toegestuurd vanwege de techniek. Het gaat erom dat de provincie Drenthe in eerste instantie bij de eerste inzet niet erg tevreden was, maar toch zijn de onderhandelingen goed afgerond doordat er een bedrag is vastgesteld dat uitgaat boven de jaarlijkse bijdrage die deze provincie krijgt. De commissie moet nu toestemming geven om het over de diverse posten in de begroting op te nemen, zodat het geld actief kan worden gemaakt en kan worden uitgegeven. Dat dit niet is meegenomen in de begroting heeft te maken met het feit dat de begrotingsstukken altijd al voor de zomervakantie zijn voorbereid en klaar zijn. Dit moet er dus ge-

woon achteraan komen, zodat dit zo snel mogelijk kan worden aangepast. Als de provincie extra taken krijgt en daar ook voor krijgt betaald, dan hoort er uiteraard extra personeel bij om die taken uit te kunnen voeren. Dit is geen werk voor vrijwilligers maar wel voor specialisten, want het gaat om het maken van plannen en het verlenen van vergunningen. Dit dient dan ook adequaat en goed te gebeuren. Het concrete risico waar de heer Hornstra naar vraagt, viel in de nota te lezen. Het college heeft gezegd dat het bedrag van dit jaar wordt gereserveerd, want het is voor 2005 al aan de provincie toegezegd maar omdat het geld pas in oktober is ontvangen, kan het dit jaar niet worden uitgezet. Vandaar dat het in de pot komt om een buffer te vormen voor eventuele risico's. Zij weet op dit moment niet hoe groot dat bedrag is. Het kan heel erg meevallen, maar ook iets tegenvallen. De provincie denkt in ieder geval dat dit redelijk is ingeschat. Het is de bedoeling natuurlijk dat de natuur erop vooruitgaat. Vergunningen worden tenslotte verleend om een ieder alleen maar die dingen te laten doen die de natuur ook kan verdragen. In principe gaat de natuur er dus op vooruit. De heer Smidt vraagt hoe er mee moet worden omgegaan zolang de beheersplannen nog niet zijn vastgesteld. Op dit moment zal het college goed kijken voor welke activiteiten een vergunning wordt gevraagd. Zolang er geen beheersplannen zijn vastgesteld wordt er meer met vergunningen gewerkt. Na vaststelling zullen minder vergunningen nodig zijn. De provincie is betrokken bij de instandhoudingdoelstellingen, maar het Rijk stelt deze doelstellingen vast.

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie unaniem een positief advies uitbrengt met betrekking tot dit statenstuk, zodat dit als A-stuk op de eerstvolgende statenvergadering kan worden behandeld.

14. Sluiting

De VOORZITTER sluit de vergadering om 14:55 uur.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid van 25 januari 2006.

,voorzitter

,commissiegriffier

TOEZEGGINGEN

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 21 november 2005 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 9 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij het gesprek met de landinrichtingscommissie wil aangaan om te kijken of het wellicht in tweede instantie mogelijk is om alsnog het gehele Rundeproject, zoals dat destijds door de heren Van Westen en Berg is ontworpen, te realiseren. Tevens zal zij met de DLG bespreken wat er in de communicatie over het plan met de bevolking van de Foxel-Scholtenskanaal verkeerd is gegaan.
- 24 Mevrouw HAARSMA zegt toe te zullen bekijken of de voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte" ook van toepassing kan zijn op landbouwbedrijven waar slechts de agrarische bedrijfsactiviteiten worden beëindigd en de andere bedrijfsactiviteiten (bv. recreatieve) blijven bestaan. Tevens zal zij kijken of de regeling van toepassing kan zijn op percelen waar op verschillende gebouwen moeten worden gesloopt die samen meer dan de genoemde oppervlakte van 1.000 vierkante meter beslaan. De commissie krijgt een schriftelijke toelichting over het definitieve uitwerkingsplan.
- 29 Mevrouw HAARSMA zegt toe in gesprek te zullen gaan met de Milieufederatie en RECRON naar aanleiding van het mislukken van het project Westerveld en zal kijken welke mogelijkheden deze gesprekken haar zullen bieden. De resultaten van deze gesprekken zal zij terugkoppelen aan de commissie.

Deze toezeggingen worden toegevoegd aan de lijst van toezeggingen, zoals u die bij het verslag aantreft.

HW

Lijst van toezeggingen Statencommissie Omgevingsbeleid

Nr	Datum toezegging	Korte termijn (binnen 3 maanden)	Afdoening	✓
1.	04-10-2004 SC MWG	Mevrouw EDELENBOSCH zegt een brief toe over de besteding van de gelden voor de verbetering van riooloverstorten.		
2.	10-01-2005 SC MWG	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe na te zullen gaan in hoeverre gebruik wordt gemaakt van de vrijstelling met betrekking tot het doden van roeken.		
3.	17-10-2005 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe de commissie een stuk toe te sturen over de kosten van de nationale parken.		
4.	04-04-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe dat de commissie zal worden geïnformeerd over de verdere ontwikkelingen van de vestiging van AVI's.		
5.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe schriftelijk te zullen antwoorden op de vraag waarom er in 2004 niet is gerapporteerd aan het ministerie van VROM over de luchtkwaliteit.		
6.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe de vragen over de tekorten bij de uitvoering saneringsprogramma industrielawaai schriftelijk te zullen beantwoorden.		
7.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe dat de commissie na iedere nieuwe fase van de fijnstofproblematiek, onderzoek, plan van aanpak en beleid, zal worden geïnformeerd.		
8.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe dat de staten op niet al te lange termijn worden geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het parkmanagementbeleid.		
9.	17-10-2005 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat zodra het Alterra-rapport binnen is dit wordt doorgestuurd naar de Statencommissie Omgevingsbeleid.		✓
10.	17-10-2005 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat de antwoorden op de vragen van VVD en PvdA over fijnstof binnen afzienbare tijd naar de Statencommissie Omgevingsbeleid worden opgestuurd.		
11.	8 en 9 juni 2004 PS	De heer SWIERSTRA zegt toe de staten binnenkort te zullen informeren over de relatie tussen de verkeersongevallenanalyses en de te nemen maatregelen.		
12.	04-04-2005 SC RIM	Mevrouw HAARSMA zegt toe te zullen kijken of een voorzet kan worden gemaakt voor een woningbouwmonitor met alle deskundigen.		
13.	21-11-2005 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij het gesprek met de landinrichtingscommissie wil aangaan om te kijken of het wellicht in tweede instantie mogelijk is om alsnog het gehele Rundeproject, zoals dat destijds door de heren Van Westen en Berg is ontworpen, te realiseren. Tevens zal zij met de DLG bespreken wat er in de communicatie over het plan met de bevolking van de Foxel-Scholtenskanaal verkeerd is		

		gegaan.		
14.	21-11-2005 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe te zullen bekijken of de voorbeeldregeling "ruimte voor ruimte" ook van toepassing kan zijn op landbouwbedrijven waar slechts de agrarische bedrijfsactiviteiten worden beëindigd en de andere bedrijfsactiviteiten (bv. recreatieve) blijven bestaan. Tevens zal zij kijken of de regeling van toepassing kan zijn op percelen waar op verschillende gebouwen moeten worden gesloopt die samen meer dan de genoemde oppervlakte van 1.000 vierkante meter beslaan. De commissie krijgt een schriftelijke toelichting over het definitieve uitwerkingsplan.		
15.	21-11-2205 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe in gesprek te zullen gaan met de Milieufederatie en RECRON naar aanleiding van het mislukken van het project Westerveld en zal kijken welke mogelijkheden deze gesprekken haar zullen bieden. De resultaten van deze gesprekken zal zij terugkoppelen aan de commissie.		
		Lange termijn		
1.	09-11-2005 PS	De heer SWIERSTRA zegt toe het de staten zeker te zullen melden wanneer zich een probleem voordoet in de planning van de uitvoering van de verbeteringen aan de A28.		
		Moties		
1.	15-06-05 PS	PS verzoeken het college vóór 1 september 2005 aan provinciale staten van Drenthe een actieplan met betrekking tot de positie van Emmen in de Nota Ruimte als in de overwegingen bedoeld ter kennisneming voor te leggen.		

WIJZIGINGSBLAD

Verslag van de op 21 november 2005 gehouden vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid.

Pagina 15

Derde blok: De heer WIERINGA
'graag' vervalt.

2^e zin van onderen in dit blok: De gemeente moet
Tussen 'deze' en 'bebouwing' 'ontsierende' toevoegen.

Onderaan dit blok toevoegen:

'Drents Belang stelt de vraag of een al gestopt agrarisch bedrijf, dat het hoofdgebouw in gebruik heeft als recreatiebedrijf en een losse schuur in gebruik heeft als caravanstalling moet stoppen met het recreatiebedrijf, wanneer de caravanstalling gesloopt wordt?'

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie
Omgevingsbeleid van 25 januari 2006.

, voorzitter

, griffier